

Alexandria

PERIODIEKE UITGAVE
(VERSCHIJNT DRIEMAANDELIJKS)
NIEUWE REEKS XVI, 3-4 1950.

CR 61.13 juo

*vol 52
3 53*

koninklijke
geschied-en-oudheid-
kundige kring van de
antwerpsche kempen

„TAXANDRIA“

Koninklijke Geschied- en Oudheidkundige
kring der Antwerpse Kempen

Bestuur

Ere-Voorzitter : Karel van Nijen, Beheerder, Tempelhof,
Beerse.

Voorzitter : Ant. Van den Hove d'Ertsenryck, rechter, Mer-
mansstraat, 6, Turnhout.

Onder-Voorzitter : A. Claes, Inspecteur L.O., Oude Vaartstraat,
24, Turnhout.

Stedelijke Afgevaardigde : Lode Peeters, Schepen-Volksverte-
genwoordiger, Astridlaan, Turnhout.

Secretaris : E.H. J. Nuyts, Aalmoezenier der Gevangenis,
de Merodelei, 189, Turnhout.

Penningmeester : Fr. De Vel, Advokaat, Victor van Halstraat,
2, Turnhout.

Bestuursleden : (in alphabetische orde)

Fr. Boone, Sociaal Assistent, Herentalsstraat, 28,
Turnhout.

Baron R. de Borrekens, Burgemeester, Kasteel Vor-
selaar.

Ch.-Alf. Van Bael, Afgevaardigde-Beheerder, Oude
Vaartstraat, Turnhout.

J. Caron, Beheerder, Grote Markt, Turnhout.

G. De Geeter, Ingenieur-Bestuurder Stads Openbare
Werken, Guldensporenlei, 14, Turnhout.

Adr. Glénisson, Burgemeester, Meerle.

Em. Van Hemeldonck, Hoofdinspecteur-Letterkundige,
Vosselaar.

Conservator van het Museum : R. Peeters. Stadsarchivaris,
Otterstraat, 3, Turnhout.

Ieder betuurslid rekent het zich tot een aangename
plicht om belangstellenden alle gewenste inlichtingen te ver-
schaffen.

De Kapelanie van St. Jan Baptista te Weelde-Straat

door E.P. Petrus B. DE MEYER o.f.m.

Inleiding —

De «capella» van St-Michiël te Weelde — de latere parochiekerk — dagtekent van vóór 1200.

In een akte van 1294 (1) wordt de abdij van Averbode, door Jacobus, deken van het Concilie van Beek, in het bezit van al haar toebehorende goederen en gunsten, eertijds door paus Bonifatius VIII goedgekeurd, bevestigd. Meteen schenkt dezelfde deken aan Jan van Rotselaer, abt van voornoemde abdij (2) het patronaat van de «capella de Weeldt», met de macht een «vicarius» voor deze «capella» aan te stellen.

Aan deze kapelaan wordt voorbehouden een derde van al de tienden en opbrengsten van de kapel, mits zijne bediening goed te vervullen. De overige twee derden van de tienden komen aan de abdij ten goede.

1. OPRICHTING VAN DE KAPELANIE VAN ST-JAN TE WEELDE STRAAT.

St-Michiëlskerk van Weelde bezit vier beneficiën, waarvan drie in en één buiten de kerk. Dit laatste beneficium of «altaar», ter ere van St-Jan Baptista, is «prope Plateam de Welde», namelijk te Weelde straat, in een kapelleken opgericht.

Deze «capella» zal zich ontwikkelen tot een zelfstandige kapelanie.

In de 14de eeuw groeide de bevolking aan in het gehucht de Straat. Rondom St-Janskapel ligt reeds een eigen kerkhof

(1) Zie Bijlage I.

(2) Jan Van Rotselaer was «Canonicus Coenobii Sancti Michaelis Antverpioe, primum pastor in Zoersel, dein electus Abbas, Averbodium cum spiritualibus, tum temporalibus bonis, mirifice auxit (o.a. Weelde-Straat): in ejusdem monumentis, deprædicatus sanctus, affabilis, & principibus charus. Resignavit 1304. Obiit 11 Augusti 1308.» (Sanderus, Chorographia Sacra, t. I, bl. 297). — Volgens «De Norbertijner Abdij van Averbode» (1920) bl. 48: «Jan III Van Rotselaer, wellicht van Werchter (Butkens), wordt pastoor te Zoersel (niet te Coersel), parochie bij S. Michielsabdij geïncorporeerd. Hij stierf 11 Aug. 1309 (niet 1308).

(3). De gelovigen van de Straat wonen immer nog de goddelijke diensten bij in St-Michielskerk. In de Winter vooral is 't voor hen niet gemakkelijk, zelfs onmogelijk, zich naar de kerk te begeven, gezien de moerassige en overstroomde wegen.

Aan dit euvel moet een einde gemaakt. Ligt het niet voor de hand dat hun St-Janskapelleke kan dienen voor de Zondagsmis?

Zo vinden we in een akte van 25 Maart 1347 dat, op verzoek van de gelovigen van de Straat, Engelbertus, bisschop van Luik, en van Geraard de Rivo (Van den Oever), deken van het Concilie van Beek, aan Jan van Leuven, abt van Averbode en aan Broeder Walter, rector van St-Michielskerk, de toelating geven om in de St-Janskapel in de Straat de goddelijke diensten te laten celebreren door een «presbyter», aangeduid door de rector van St-Michielskerk. Maar aan deze «capella» zal geen «cura» (pastorij) verbonden zijn. Aan de priesterbedienaar wordt verboden op het kerkhof van de Straat begravenissen te doen of in de kapel de sacramenten toe te dienen zonder uitdrukkelijke toelating van de rector van St-Michielskerk (4).

Hendrik van Gierle, «investitus» van Weelde, stemt volkomen in met het besluit van de bisschop en laat dit weten in een brief van 1 Mei 1350 (5).

II — BENEFICIËN IN ST-JANSKAPEL.

Beneficiën zijn stichtingen waardoor, op bepaalde dagen en aan bepaalde altaren missen gelezen of gezongen worden, volgens het verlangen en mits een vergoeding van de stichters. In St-Michielskerk en in St-Janskapel treffen we verschillende beneficiën of altaren aan.

1. Alzo «anno 1453, 21 meert, is een geestelijk-weirelijk » beneficië opgeregt onder de bescherminge van den H. Geest » ende aenroepinge ofte voorspraecke van den h: Antonius, » belijder, ende hh: maeghden Catharina en Barbara, door » zekeren Joannes, bisschop van Luik».

Aan dit beneficië is verbonden een inkomen van jaarlijks 6 «mudde rogge». Dit komt ten goede aan de pastoor van

- (3) De akte van 25 Maart 1347 (zie Bijlage II) zegt dat eertijds een kerkhof rond de Kapel van de Straat bestaan heeft. Hoelang men daar begraven heeft is niet bekend. Bij de vergrotingswerken in 1928 vond men op de Kapelakker resten van graven. — Het gebeurde dat kinderen (en foetus abortivi) zonder doopsel daar in het geheim werden begraven.
- (4) Zie Bijlage II, Oprichting van de Kapel in de Straat door Engelbertus, bisschop van Luik, 25 Maart 1347.
- (5) Zie Bijlage III.

Weelde mits de last om twee missen per week te celebreren.

2. «Anno 1473, 9 februari is in de capelle van den h. Jo-
» *annes Bapt*: tot Welde opgerecht een geestelijk-weirelijk
» Beneficie onder de voorspraecke van de gloriouse ende
» alderh: maghet Maria, door Ludovicus van Bourbon, bis-
» schop van Luik».

De inkomsten worden «s'jaerlijks in waren (loopen rogge)
opgenomen uit de goederen van negen of tien stichters».

Het patronaat van dit beneficie behoort aan de abt van
Averbode met de last van «eene misse s'wekelijks».

3. «Anno 1524, 15 januari, is in de kerk van Weelde opge-
» regt een geestelijk-weirelijk beneficie tot lof ende eer van
» de almogenden Godt ende onder de voorspraecke van de
» hh: Georgius, martelaer, den Aertsengel Michael, Nicolaus
» (van Mira) ende Hubertus, door Erardus a Marka (Van
» Merken), Cardinael Bisschop van Luyk».

De inkomsten van dit beneficie zijn 's jaarlijks geprele-
veerd op de goederen van verscheidene eigenaars.

«Den last van dit beneficie is de Zondagh ende geboden
» Hijlighdagen s'morgens de vroegmisse te celebreren. Item
» nog s'wekelijks een misse».

Verder zal de beneficiant ter plaatse resideren :

«Item personele residentie onder voorwaarde zoo dikwijls
» als den beneficiant niet wettelijk belet zijnde, zal veron-
» achtzamen die misse te celebreren, hij alsdan zal gehouden
» zijn te betaelen twee en halve stuyver te verkeeren tot pro-
» fijt van het fabriek ende van de Arme-Tafel».

«Ende in geval van gene personale residentie dat alsdan
» de kerk ende arme-Tafelmeeesters desselfs emolumenten zul-
» len trekken, mits de conditie dat zij voor den geannecteer-
» den last zullen gehouden zijn te zorgen».

Daar zijn zeven stichters en het patronaat wordt door de
bisschop erkend en gegeven aan wie het recht toekomt.

III — VERENIGING VAN VERSCHILLENDE BENEFICIEN.

In St-Michielskerk zijn dus opgericht:

in 1453, het beneficie van de H. Geest, H. Antonius, abt,
H. Katharina en H. Barbara.

in 1524 het beneficie van de H. Georgius, H. Michael, H.
Niklaas en H. Hubertus.

In St-Janskapel:

in 1473 het beneficie van O. L. Vrouw en St-Jan Bapt. —

Dit beneficie wordt door een «presbyter» of «kapelaan»
bediend.

1. Wellicht is het celebreren van al die bepaalde missen
aan die bepaalde altaren niet gemakkelijk uit te voeren. Daar-

om worden sommige beneficiën verenigd in 1572. Jan Laurentius (Laurijsen), pastoor van Weelde, zendt een verzoekschrift naar Frans Sonnius, bisschop van Antwerpen, om enige beneficiën te verenigen. Bij brief van 12 September 1572 verenigt de bisschop het beneficie van de H. Georgius, waaraan een vroegmis op Zon- en Feestdagen is verbonden, met het beneficie van St-Jan in de kapel van de Straat, waaraan drie missen per week waren verbonden.

Verder worden verenigd de beneficiën van de H. Geest, van de H. Antonius, van de H. Katharina en van de H. Barbara, waaraan drie missen naar belofte en één mis ieder Dinsdag zijn verbonden, met het beneficie van O. L. Vrouw in St-Janskapel, dat één mis oplegde.

Terwille van deze vereniging wordt aan de Rectoren van Weelde en aan de bezitters van de beneficiën de strenge plicht opgelegd op Zon- en Feestdagen de missen te celebreren en andere goddelijke diensten te verrichten. De pastoor moet daarenboven zijn eigen parochie besturen (dus niet door een betaalde ander priester), en in de parochie blijven. Bij dit besluit van de bisschop leggen de abt van Averbode en de pastoor van Weelde, Korneel Kiebooms, bezitter van het beneficie van de H. Gregorius en St-Jan Bapt., zich gewillig neer. Voor de gelovigen en voor de «kapelaan» brengt het vele voordelen mee. Aan de kapelaan van de Straat wordt nu tevens de strenge plicht opgelegd, als bezitter van het beneficie, in Weelde te verblijven, zo niet wordt hem het beneficie ontnomen (6).

2. Om de «kapelaans» nog beter te kunnen voorzien in hun levensbestaan, verenigt Miraeus, bisschop van Antwerpen, op 3 April 1609, met toestemming van de abt van Averbode en op verzoek van de pastoor en van de gemeente Weelde, de «altaren» van de H. Antonius, H. Barbara, en H. Georgius met de «altaren» van St-Jan en van O. L. Vrouw in de kapel van de Straat. Daarvoor moet de «kapelaan» de vroegmissen op Zon- en Feestdagen lezen (7).

3. *Inkomsten van de kapelanie.* Deze bezit inkomsten uit :
a. een huisje te Weelde, verdeeld in twee delen;
b. een «stiksken weyken verhuert»;
c. nog een «weyken»;
d. renten in graan onder Weelde en Ravels.

4. *Lasten van de kapelaan.*

(6) Zie Bijlage IV, Vereniging van de Beneficiën.

(7) « 3 Aprilis 1609. III. Dominus Miraeus, episc. Antverpiensis, de consensu Abbatiss Averbodiensis, ad preces Pastoris et communitalis de Weelde, unit altaria S. Antonii, Barbarae et Georgii cum altaribus S. Jois Bapt. et. B.M. Virginis, ut melius possit sustentari vicepastor qui eisdem deservit, cum onere primae missae diebus dominicis et festivis, salvo tamen jure collationis officii et oneribus ».

Deze lasten zijn vernoemd in het archief van de pastorie van Weelde:

Vijf missen om de veertien dagen, te weten:

- a. alle weken één te zingen 's Vrijdags aan het altaar van de H. Antonius (2 missen);
- b. een om de 14 dagen te lezen aan het altaar van de H. Georgius;
- c. twee om de 14 dagen te lezen in de kapel aan het altaar van O. L. Vrouw en St-Jan.

Item alle Zon- en Heiligidagen te doen de «vroeghmissen ende onder dezelve te catechiseeren».

Item heeft bisschop Jan Miraeus, bij de vereniging van 1609, de zielelast «geconnecteerd» (8).

Over deze «zielelast» zijn dikwijls twisten ontstaan, alhoewel in 1613, 1760 en 1780 wij duidelijke bewijzen bezitten over «het dragen van de zielelast» (9).

Van den anderen kant treffen we wel uitzonderingen aan, zoals in 1780 toen het beneficie aan een «studioso Turnholtano», een theoloog uit Turnhout, werd geschonken (10).

IV- HET «WIT» BENEFICIE VAN WOUTER VAN DEN BERGH

Op een afzonderlijk briefje in het pastoreel archief van Weelde, vinden we de volgende tekst: «indien de prelaat van Everbode zou willen verhinderen een vereniging van de pastorie met de «capelery» mag de bisschop van Antwerpen een zwarten aanstellen».

De heren van Averbode werden «witten» genoemd (naar hun blank habijt); de seculiere priesters «zwarten» (naar hun zwarten toog). En zo gebeurt het dat bij gebrek aan «wit heren» of door onwil van de abt, de bissc. op seculiere priesters benoemt om de beneficiën en zelfs de parochie te bedienen.

(8) De kopijen van voormelde akten berusten in het pastoreel archief van Weelde, nu bewaard in het Rijksarchief te Antwerpen.

(9) 1760 «E.H. Verhulst, possessor van het geunieerde beneficie, heeft «in scriptis» aan Mgr Wellens, bisschop van Antwerpen, geantwoord: «... dat hij den zielenlast diende, niet uit cracht van dese geunieerde » beneficiën, maar uit cracht van een contract dat hij met de gemeente van Weelde hadde aengegaen, want de gemeente gaf hem » jaerlijks: 60 guls Brab. 1760».

(10) «Nec obstat idem beneficium collatum fuisse studioso Turnholtano; » forsan hoc factum cum dispensatione vel ex ignorantia oneris ex » parte administrantis praesentatum, sicut ipse prae memoriae Episcopi » pus Antverpiensis dicebat anno 1780 se nescire dum Abbas prae » sentabat Dominum Vermeiren et taudem similis collatio et admissio » non potest extinguere onus quod vi unionis beneficio fuit annexum » ab anno 1572».

De kapelanie van St-Jan, alhoewel afhangend van de abdij, wordt ook door wereldlijke beneficianten bediend.

Wanneer zekere Wouter Van den Bergh, oud-burgemeester van Weelde, op 12 November 1667 stichtingen van gelezen missen doet in St-Janskapel ter ere van de H. Norbertus en de H. Brigitta, en ene ter ere van O.L. Vrouw in de parochiekerk, eist hij uitdrukkelijk als beneficiant altijd een «kloosterling van Everbode». Hij voegt erbij dat deze fondatie niet met de pastorij noch met de kapelanie mag verenigd worden, «om alsoo continuelyck te hebben een derden heere» (11). Wouter Van den Bergh is 74 jaar oud, wanneer hij een eerste legaat van 1.000 florijnen voor de fondatie schenkt en dit voor de drie afzonderlijke gevraagde missen: op Maandag een ter ere van de H. Norbertus, op Woensdag, ter ere van de H. Brigitta (alle twee in St Janskapel) en op Zaterdag een gezongen mis ter ere van O. L. Vrouw in St-Michielskerk. Zijn beneficie wordt opgedragen aan «den eerw: heere (Ambrosius) Van den Bosch, naer het welbehaegen van den eerw. Heere prelaat van Everbode».

Dit (eerste) testament wordt opgesteld in tegenwoordigheid van Willem Dens en Michiel Leyens, schepenen van Weelde, en ondertekend door Wouter Van den Bergh en door Lemnius, sekretaris, op 12 November 1667 (12).

Benevens het legaat van 1.000 florijnen, schenkt Wouter Van den Bergh, op 17 September 1668, een tweede legaat (tweede testament) van 1.000 florijnen voor de stichting door een «witen» bediend (13).

In 1668, op 17 Mei, voegt Hubertus Keteleers de som van 200 florijnen aan het beneficie van Wouter Van den Bergh en dezes huisvrouw Magdalena Van den Bosch opgericht (14).

- (11) « Anno 1667, 12 November legeert Walter van den Bergh, 74 oud, » 1000 florenos renenses capitales, ad celebrandum in perpetuum » hebdomatim 3 missas, unam die lunae in honorem Sancti Norberti, » unam die Mercurii in honorem Sanctae Brigittae, utramque lectua- » lem in capella S. Jois Bapt. et unam cantualem die Sabbati in ho- » norem B.M.V., ea conditione, ut eas celebret semper Religiosus » Averbodiensis; ut eas nunquam uniat abbas nec capellaniae nec » pastoratui, in finem ut semper habeat tertius sacerdos. »
- (12) Zie Bijlage V, Testament van Wouter Van den Bergh.
- (13) «Anno 1668, 17 September, Walterus Van den Bergh, practer 1000 » florenos, legat alios mille (1000) ad fundationem beneficii, quod » vult esse regulare. »
- (14) «1691, 28 October, Ferdinandus, episcopus Antverpiensis, dictam » fundationem in beneficium regulare dotemque incorporat 2000 flo- » renos. A Waltero van den Bergh annuum censum 20 florenum a » Magdalena van den Bosch et summam 200 flor. a Jacobo Keteleers » relicta, ea conditione ut observentur conditiones a fundatore inten-

Dikwijls rezen moeilijkheden op tussen de gemeente Weelde, de pastoor en de twee beneficianten («witten en zwarten»). Ziehier wat we vinden op een los stuk papier in het pastoreel archief van Weelde-kerk :

1° «Den 11 Juni 1780. De eerw: heer Verhulst, *seculiere* beneficiant tot Weelde overleden zijnde, is eenige tijd daarna, uit commissie van Zijne Hoogw: d'Heere Wellens, Bisschop van Antwerpen... de bedieninge van hetzelfde Beneficie zonder eenige uitneminge gegeven aan den eerw: Heer Luyckx, Regulieren onderpastoor tot Weelde, zoo lang tot dat er eenen seculieren Beneficiant zoude wezen».

2° In September 1782 is «gesuccedeert den eerw: Heer De Boeck, item *regulieren* onderpastoor tot Weelde, welke bedieninge gehad heeft tot 19 Januari 1785, als wanneer hem is gesuccedeert D'Heer Stahl, *regulieren* onderpastoor tot Weelde, den welken den 27 Januari 1785 van het examen van Antwerpen, 't huys comende, en hoorende dat de wet'houderen van Weelde niet en wilden dat hetzelfde seculier beneficie door een Regulier zoude bediend worden (om alle moeilijkheden te voorkomen) de bedieninge van hetzelfde «simpliciter» achtergelaten heeft, totdat de wet'houderen («quamvis ex superabundanti») daerinne souden consentieren».

Er komen vele klachten vanwege de inwoners van Weelde-Straat, totdat eindelijk de «scouteth Van Dael» op de pastorij gaat zeggen dat «D'Heer Stahl» het seculier beneficie wederom volgens gewoonte «conde bedienen».

Van dien stond af, alhoewel er nog geschillen geweest zijn tussen de gemeente en den Beneficiant in 1786 tot 25 Februari 1787, is de «kapelanie» te Weelde maar door een «witten» Heer uit de abdij van Averbode bediend geweest tot aan den Heer Schoenmackers, «kapelaan» en seculiere priester in 1823».

V — DIENSTEN VAN DE KAPELAAN IN ST-JANSKAPEL VOOR 1928.

Volgens het «Manuale R. Domini Vicarii Praemonstratensis in Weelde» moesten de volgende diensten gedaan worden :

1° In St-Janskapel de drie gefondeerde missen van Wouter Van den Bergh. Onder die missen wordt een «collecte» gebeden voor de zielerust van Jacobus Ketelcers, die 200 florijnen tot dat inzicht heeft geschonken.

2° Ieder week, Dinsdag, een gelezen mis ter ere van de H. Anna tot inzicht van de pastoor, voor zijn tafel-onderhoud.

3° Ieder maand een mis voor de zielen van Florus en bloed-

» tae et expressae».

(Deze gegevens zijn getrokken uit het Archief van de abdij van Averbode en meegedeeld door Valvekens, Kan. Reg. der abdij).

verwanten (15).

Benevens deze missen in de kapel te lezen moet tweemaal in het jaar de Hoogmis gezongen worden en één Lof gedaan.

Op de Zondag, na de Feestdag van St-Jan, is er Hoogmis en Lof ter gelegenheid van de kermis.

Op H. Drievuldigheid enkel de Hoogmis (16). In de Straat wordt de Kapellekenskerms gevierd.

Op Witten Donderdag blijft de Kapel, volgens gewoonte, open van 12 uur tot 5 uur.

Al de diensten in de Kapel worden wel bijgewoond (17).

Tijdens de Franse Overheersing en in het begin van de 19e eeuw zijn vele renten verloren of afgekocht geweest, zoals blijkt uit het «Manuale van het Seculier en Regulier Beneficie», zodat tot aan de erkenning van een vasten kapelaan in 1928, de beide beneficiën van St-Janskapel in één versmolten waren, *Kapelanie* genaamd.

VI — INKOMSTEN VAN DE KAPELAAN VOOR 1928.

De Kapelanie, volgens de reductie, door Kardinaal Goossens gedaan, heeft de volgende inkomsten:

1. Het huis met de twee woningen is in 1896 verkocht door

(15) Uit het «Manual R. Dom. Vicarii Praemonstr. in Weelde»:

- « 1° Tamquam deservitor fundationis piaie memoriae Walteri Van den Bergh, tenetur hebdomatim ad 3 missas feria II de S° Norberto, »
» feria IV de Sa Brigitta in capella Si Jois Bapt., et sabbatho de »
» B.M.V. in ecclesia Weeldensi pro refrigerio animae fundatoris et »
» consanguineorum ejus. In his missis fiat collecta pro anima Jacobi »
» Keteleers, qui legavit 200 florenos ad eum finem. Haec sacra in »
» sacello celebranda sunt de convenientie et non de necessitate, ut »
» patet ex testimoniis desuper existentibus».
- « 2° Tenetur hebdomatim feria III sacrum legere S. Annae ad inten- »
» tionem pastoris pro sumptibus mensae».
- « 3° Per mensem tenetur ad unam missam pro animabus Florem et »
» consanguineorum».

(16) De overlevering verhaalt dat deze Mis op Drievuldigheid Zondag ingesteld werd tot nagedachtenis aan de Doek van het H. Bloed van Hoogstraten, die in de Kapel van Weelde, op die dag berust heeft, wanneer men de H. Doek van Bokstel naar Hoogstraten overbracht. Dit gebeurde van s' Hertogenbosch naar St-Michielsabdij te Antwerpen.

(17) Ziehier wat Gramaye schrijft: «Welda habet sacellum D. Joannis »
» hoc instituto commendabile quod ibi ad rem divinam flamen (sa- »
» cerdos) quovis die juridicio sacris operatur, et si deficiat ipse pro- »
» ventibus beneficii privandus si auditores Scabini absint, multantur, »
» fundatus ipse a Domino Henrico Swanen, sacellano Domini Joannis »
» de Loemel et Senatus». (Antiquitates Brabantiae, anno 1608).

notaris Gillis voor 95 frank. Daarmee kocht men een schoon stuk land, de «Kapelanie-akker» genaamd, verhuurd aan Fr. Haagen voor 22 fr. voor de duur van 9 jaar.

2. Een stuk land «boonland» genaamd, verhuurd aan Peeters voor 10 fr.

3. De «Kapel-akker» rond de kapel in de Straat, verhuurd aan Rozalie Wouters voor 7 fr.

4. Eene som op het Grootboek, opbrengst van afgelegde renten, cijnsen, enz. (18).

Jaarlijks moeten 31 missen gelezen worden door deze inkomsten betaald.

Nota 1. — Volgens oude gewoonte is de huurder van het *Kapelhof* gehouden de kapel te onderhouden: kuisen en zuiveren. Daarom is hij van het pachtgeld ontslagen.

Nota 2. — Wat de verplichting aangaat om de missen volgens de stichtingen in de kapel te celebreren, blijft het volgende over: De onderpastoor of kapelaan, die bij de pastoor inwoont, is verplicht alle Maandagen, Woensdagen en Vrijdagen mis te lezen in de kapel, uitgenomen die dagen die onmiddellijk een Heiligdag voorafgaan, ofwel indien hij door slecht weder «moraliter» belet is naar de Straat te gaan.

Voor deze diensten kent de gemeente Weelde hem een som toe van 100 frank, die ze op haar rekening stelt.

VII — DE OUDE ST-JANSKAPEL.

Tot hiertoe vinden we nergens wanneer de eerste kapel ter ere van St-Jan Bapt. in de Straat is opgericht. Heel waarschijnlijk op het einde van de 12e eeuw en zeker in het begin van de 13e eeuw.

Die eerste kapel of heiligdom was voorzeker opgetrokken uit hout en leem, met strodakje.

De kapel, vóór haar vergroting in 1928, dagtekent wellicht van uit de 15e of 16e eeuw. Ze mat in lengte 19.50 m. en in haar breedte 6 meter. Ze was vervallen, vochtig en klam. In de enige beuk stond één altaar aan St-Jan Bapt. toegewijd. In 1729 plaatste men een schilderij boven dit altaar. Te Brussel vervaardigd door Grange voor de som van 50 gulden, stelde ze voor het Doopsel van Jezus door St-Jan.

De sakristij, bevond zich achter het altaar.

De kleine oorspronkelijke kapel — nu het koor — bezit zuiver gotieke vensters. Later bracht men aan de kapel een verlengstuk met verhoogd dak. Wellicht had dit stuk eveneens kleine gotieke vensters, maar in 1763 «ordonneert Hendrik Gabriel, bisschop van Antwerpen, de vensters van de ca-

(18) Zie «Manueel van Pastoor Beerten».

pelle te vergrooten,» omdat het er te duister was. De lindebomen, die rond de kapel bloeiden, werden ook terzelfder tijd uitgeroeid.

Boven de ingang van de Kapel werd, in 1831, het venster toegemetsd. In het torentje, boven het hoogzaal, prijkte een klokje en een horlogie. Deze staan er terug.

Bij het aanbouwen van de twee zijbeuken in 1928, spaarde men het oudste gedeelte van de Kapel, die nu het koor vormt.

De oude kunstvolle beelden heeft men in de Kapel bewaart, o.a. de kleine beeldjes van de H. Apollonia, O. L. Vrouw en de H. Brigitta : alle drie in gotieke stijl.

Verder treft men drie grote eiken beelden aan uit de 15e eeuw: O. L. Vrouw met het Kind Jezus, St-Jan de Doper en de H. Moeder Anna.

VIII — EREDIENST van ST-JAN BAPTISTA.

Pastoor Annaerts schrijft in het «Manuael»: «Ecclesia (St-Michielskerk) multum debet Capellen», de kerk van St-Michiel is aan de Kapel veel verschuldigd. Als reden geeft hij aan dat de parochiekerk aan de Kapel geld geleend had om in haar eigen onderhoud en onkosten te voorzien.

Om de klokken van Weeldekerk, gegoten op de Hooglandse bergen (te Weelde) te kunnen betalen, werden in 1649, de omhalingen in St-Jans «capelle» gebruikt, alsook het geld van de H. Geesttafel en dit van de kerk. Vier klokken werden toen gegoten : de grote (St Michiel), deze van O.L.Vrouw en van St-Jozef en de kleine klepklok. (Rekeningen van het pastoreel archief).

In 1763 geeft Hendrik Gabriel, bisschop van Antwerpen, zijn toestemming om vanwege de Kapel aan de pastoor van de kerk te geven :

voor de mis op St-Jansdag: 1 gulden;

voor de processie en het Lof op St-Jansdag: 1 gulden;

aan de koster voor de mis, het Lof en de processie: 15 stuivers.

Daaruit mogen we besluiten dat St-Jans erediensd bloeide in de Kapel van de Straat. Deze was dus eerder «rijk» dan «arm». Deze aloude erediensd kende bloei en verval.

Ieder jaar, b.v. bedevaarten de gelovigen van Arendonk naar de Straat. Om 2 uur 's nachts vertrokken ze om er 's morgens aan te komen. De Bedevaarders van Arendonk kregen toen de bijnaam — en ge vermoedt de reden ervan — van «platvoeters»!

De Minderbroeders uit Herentals en later uit Turnhout verichtten er menige dienst, en vooral met « St-Jansdag» en mogen er dan ook hun «beden» houden tot nu toe.

IX — NAAMLIJST VAN DE GEKENDE «KAPPELAANS» of «ONDERPASTOORS».

- 1475: VAN EEL Wouter, rector van St-Antonius' altaar.
1528: SWANEN Hendrik, «capellanus, vice-cureyt, sacellanus Dni Jois de Loemel».
1549: VAN DEN NIEUWENHUYSEN, «vice-cureyt» (Joannes).
1550: WILHELM Jan, «rector capellae».
1561-1562: SCHATS Aert (Arnout), «vicepastor, coadjutor». Studeerde te Leuven aan het «Porcus» en passeerde in 1553 op 27 Maart. Geboren te Weelde. Hij was rekenmeester.
1562-1572: KIEBOOM (of van den Kieboom, of Kniegsboom), geb. te Weelde; studeerde te Leuven aan het «Porcus» en passeerde op 28 Maart 1544.
1575: HUYGHEN...
1582-1614: EVERAERTS Pauwel, 32 jaar «capellanus» en «vicepastor».
1604: VAN GORP Hendrik, leest de «vroegmisse».
1612: ANTHONIUS, «sacellanus et custos» (koster).
1618: GERIT...
1622: BAEKELMANS Peter (of Brekelmans).
1623: HENDRIK...
1628-1636: BRANTS Albrecht, «vicepastor, sacellanus». Was in 1613 «meester» te Weelde. Behalve Brants was er toen nog een pastoor en een «sacellanus». Deze laatste was Dominicus *Verhaghen*.
1636: BERSMANS Walter.
1648-1682: WAERMANS Jacobus, «custos per 34 annos et vicepastor», «cappellanus». Waermans aanvaardde de kosterij («costeryc») na de dood van zijn vader († 1666), die 52 jaar te Weelde «Ludimagister» (schoolmeester) is geweest. Hij bewoonde met zijn vader het «capellanieke».
1652: JACOBINS Jacobus, «capellaen» (19).
1661: DEENS Geeraard, onderpastoor te Weelde en later pastoor «Weeldensis». Overleed in 1679.
1668-1680: SALMA Mathias, Ord. Praem. Averb. Was nog «vicarius» in 1680.
1672: VAN HULSHOUT Clemens, «vicarius» et «pastor huius Loc» (20).
1680: VANDEN BOSCH Ambrosius.
Rond 1680 is Vanden Bosch de eerste beneficiant

(19) Deze benaming treffen we aan in de Namenlijst van de Broederschap van den H. Rozenkrans, opgericht in 1652. Dit dokument berust in het pastoraal archief van S. Michielskerk.

(20) Aangetroffen in de Namenlijst van «De Broederschap van de H. Rozenkrans». P. A. Weelde.

- van de «witte» fondatie «Van den Bergh». Hij wordt later proost te Vorst. Toen waren te Weelde drie priesters: Waermans, Salma en Van den Bosch.
- 1683: MEEUS Walter.
1683-1688: VERHAGEN...
1693-1696: HERMAAS...
1696: DICKENS Jacobus, «vicarius» (21).
1697: DICKENS Jan, «deservitor» (te Weelde).
1698-1700: COSYN...
1700: VAN BALDER F. H.
1708: (1718?): HUYSMANS Adriaen.
1723: CHONAERTS Dominicus.
1730: LEPPENS...
1740: VAN LUMMEN Arnout.
1745: GOMMARUS Dominicus.
1749: VAN CAMPENHOUT, «Capellanus», overleden te Turnhout.
1760: VERHULST...
1755: VAN BALDER F.H. (22) En in 1700? (Zie hoger).
1764: MEEUS Gabriel, «vacarius» (23).
1766: MOMMEGER Eustachius, «vicarius» (24).
1768: MILIS Martnus «vicarius» (25).
1778-1782: LUYCKX, «vicepastor Ord. Praem.». (F.D.)
1782-1785: DE BOECK Thomas, Ord. Praem. «vicarius», woont bij de pastoor.
1785-1787: STAHL, regulier priester, nog «capellanus» in 1787.
1794: AKNAERTS..., onderpastoor.
1801: VAN POSTEL Valentinus, overl. te Weelde in 1802, op 27 Juni. Was assistent kan. «Ord. Praem. Averbodiensis».
1802: VERSTAPPEN Gerebernus, eerst «vicepastor» en de laatste «witte» pastoor te Weelde. In 1833 resigneerde hij en werd rector van het klooster van het H. Graf te Turnhout. (Gel. te Geel). Verstappen was de laatste kan. van Averbode. Na hem volgde de seculiere priesters.
1820: VERHULST...
1823: SCHOENMAECKERS A. Wordt in 1833 de eerste seculiere pastoor te Weelde.
1837: VAN WELDE J. B.
1853: VAN HOUT Jos.
1856: VERWILT J., «vicepastor» in Weelde. (Registrum de-

- (21) Idem
(22) Idem
(23) Idem
(24) Idem
(25) Idem

functorum Arch. Past. Ravels: Clerwilt. † 1861).

1861: *VAN OORSCHOT*...

1862: *WILLEMS*...

1865: *SMITS J.*

1886: *VERMAELEN* van Veerle.

1887: *JACOBS P. L.*, Pastoor van Weelde geworden in 1896.

1896: *THIELEMANS* Dionysius «ex Arendonk».

1897: *VAN EYNDHOVEN* Augustinus, ex Weelde. Onderpastoor van Weelde-Straat tot 1910.

1910-1928: *TUBBAX* Jozef Frans.

1919-1926: *TUBBAX* Lodewijk, geboren te Turnhout op 28 Maart 1890.

Op 22 Augustus 1927 wordt hij de eerste kapelaan met vaste woon, in de Straat. De Kapelanie wordt van Weelde-Kerk gescheiden en verwerft de voorrechten van dopen, trouwen en begraven,

In 1928 wordt de Kapel merkkelijk vergroot met het bijbouwen van twee zijbeuken.

Bijlagen en Oorkonden

BIJLAGE I

De «capella de Weeldt» wordt aan de abdij van Averbode geschonken.

1294

«Viris religiosis in Christo sibi dilectis Abbati et Conventui Averbodiensis premonstratensis ordinis diocesis Leodiensis, Jacobus, decanus Concilii Beckensis, salutem in Domino sempiternum.

Quoniam probum est ad honorem Dei et cultus divini augmentationem imminetibus periculis et impedimentis obstantibus pro viribus provenire monasterium vestrum ordinem cum bonis et personis, gratias et indulgentias alias a nobis et a nostris predecessoris vobis concessas roborando, confirmando et augmentando pretiosius persequi, volentes vestre petitioni, rationi et aequitati conforme in hoc duximis annuendum, quod licet vobis et vestro ordini a Sede Apostolica sit indultum, quia bona, res vestre possessiones et decime, vobis et vestris monasteriis sint annesce et indissolubiliter incorporate ut nulli omnino homini liceat dicta bona et possessiones a vobis rapere, invadere, aut qualiter cumque alienare aut etiam a vestris canonicis a confratribus distrahere ausu temerario in proprium, cum non habetis proprium, et vobis omnia sint communia et communiter vivere debeant, qui sub regulari observantia elegerunt Domino famulari, ideo ut de consilio proborum et jurisperitorum statuimus et ordinavimus inviolabiliter in perpetuum observandum et competentis debita vel portio rationabilis et consueta, seu tertia pars omnium decimarum cum obligationibus tam majorum quam minorum novalium juem minutarum et omnium fructuum et proventus, investitis seu vicario tam secularibus quam religiosis personis in capella de Weeldt cum altaribus suis, in nostro decanatu personaliter residentibus, a vobis pro prebenda vel portione tribuatur et eisdem favorabiliter assignetur ut dicti investiti vel vicarii his stipendiis similiter sint contenti, reliquis vero fructibus omnibus, et proventus seu duabus partibus decimarum et omnium fructuum et proventus dicta capelle seu altarium vobis et vestro monasterio ad usus conventus in omnibus et per omnia in perpetuum vobis salvis et totaliter reservatis quos investitos vel vicarios seculares vel religiosos nobis presentantes seu presentandos seu nostris successoribus vel vices nostras gerentes, sine molestiis aut aliquibus difficultatibus ad curam animarum et custodias reliquiarum cum aliis solemnitatibus admisimus, admittimus et admittimus libere et pure in perpetuum propter Deum, gratiis, in indulgentiis et privilegiis vobis concessis in omnibus semper

salvis; in cujus rei testimonium sigillum nostrum presentibus litteris est appensum.

Datum anno Domini nostri millesimo ducentesimo nonagesimo quarto (1294), ende was ande selven brief uythangende eene dobbelle roode sijde sterte besegelt met eene groene segele. In dorso stondt alnoch «confirmatio beneficiorum capelle de Weeldt per Decanum Beckensem 1294».

Collata cum suo originali concordat.

Quod attestor...

BIJLAGE II

«Oprichting van de Kapel van St-Jan te Weelde-Straat door Engelbertus, bisschop van Luik, met toestemming van Henricus van Gierle, pastoor van Weelde, door een akte van 25 Maart 1347.»

25 Maart 1347

«Universis praesentes litterae inspecturis ... Engelbertus, Dei gratia Leodiensis Episcopus, et Gerardus de Rivo (Van den Oever), Decanus Concilii Bekensis, Leodiensis diocesis, salutem in Domino.

Significarunt nobis parochiani Ecclesiae parochialis de Welde in dicto concilio consistentis ad quam admissio rectoris ad dictam ecclesiam, et illius institutio in eadem vacat ad nos decanum de antiquo notoria et hactenus pacifice observata consuetudine dinoscitur pertinere. que parochia dicte parochialis ecclesiae in tantum est protensa et diffusa, quod parochiani ejusdem ecclesiae cupientis divinis officiis interesse non possunt praesertim tempore hiemali ad dictam ecclesiam pro divinis audiendis commode interesse nobis humiliter supplicantes, ut cum ipsi sicut asserunt *Capellam manu prope plateam de Welde* cui (cura) non (annexa sit) animarum, *que tamen habeat cymiterium*, infra terminos dicte parochiae fundare intendant, in qua possint interdum divinis officiis interesse, ac eam facere suis aut ipsius capellae sumptibus per presbyterium mercenarium per rectorem ipsius ecclesiae parochialis eligendo de anno in annum seu perpetue vel alias sicut ei visum fuerit expedire officiri et eidem deservire, ita tamen quod nullus sine expressa licentia dicti rectoris possit in dicto cymiterio sepeliri vel ab ipso presbytero ecclesiastica recipere sacramenta, salvo etiam aliis in omnibus premissis jura parochialis ecclesiae predictae quatenus hujus modi devotioni ipsorum parochianorum nostrum prebere dignaremur consensum. Nos autem cultum divinum augere cupientes et saluti ipsorum parochianorum volentes providere, intentioni eorum predictae ut scilicet dictam capellam, cui cura non annexa animarum, que tamen cymiterium habeat, infra terminos dicte parochiae fundare possint et eam facere officiari sui seu ipsius

capellae sumptibus et expensis per presbyterium mercenarium per rectorem ipsius parochialis ecclesiae eligendum de anno ad annum, donec ipsa capella competenter dotata fuerit, per nos decanum ad praesentationem dicti rectoris ad dictam capellam admittendum et rectorum instituentium in illa, eisdem parochianis quantum in nobis est ad quemlibet nostrum pertinet, indulgemur. Ita tamen quod nullus sine expressa licentia dicti rectoris possit in dicto cimiterio sepeliri vel ab ipso presbyter, sive fuerit mercenarius sive perpetuus, recipere ecclesiastica sacramenta, salvo etiam alias in premissis jure parochialis ecclesiae praedictae, cum in omnibus et singulis premissis venerabilis et religiosi viri domini Johannis Dei patientia Abbalis monasterii Everbodien-sis Praemonstratensis Ordinis (1) dicte dyocesis dicte parochialis ecclesiae patroni et fratris Walteri ejusdem ecclesiae rectoris, accesserit consensus pariter et assensus. In quorum omnium testimonium et munimen nos episcopus et Decanus et nos etiam Abbas et rector predicti, premissis omnibus quantum in nobis est consentientibus, sigilla nostra presentibus duximus apponenda.

Datum a Nativitate Domini millesimo trecentesimo quadragesimo septimo (1347) mensis martii XXV».

BIJLAGE III

«Henricus van Gierle, «investitus» van Weelde, geeft in 1350 zijn voorwaardelijke toestemming tot de oprichting van de Kapel die zou toegewijd worden aan O. L. Vrouw en aan S. Jan de Doper».

1 Mei 1350

«Universis has litteras inspecturis, Henricus de Ghyerle, investitus ecclesiae de Weelde, Leodiensis dyocesis, salutem in Domino. Noveritus quod nos omnia ac singula contenta in litteris quibus presentes sunt infixae super *fundatione unius Capellae prope plateam de Weelde*, de qua plenius fit mentio in litteris supradictis, consentimus pro ecclesia nostra praedicta et nostris successoribus ac ea laudamus et grata habemus, promittentes in perpetuis temporibus habere grata rata et firma quod omnibus quorum interest, sub sigillo nostro presentibus appenso significamus.

Datum anno Domini M^oCCC^oL^o, in die Philippi et Jacobi Apostolorum».

(1) Jan (V) Beckers (of Pistoris) was te Leuven geboren. Hij bleef 43 Jaar lang abt van de abdij. «Joannes a Lovanio, appellatus Pistorius, vir venerabilis & magnae sapientiae, piâ ac blandâ dexterritate 43. annis monasterium suum rexit». Overleed 29 Juli 1354.

BIJLAGE IV

«Bisschop Sonnius verenigt verschillende beneficiën te Weelde en bepaalt de verplichtingen aan die beneficiën verbonden».

12 September 1572

Actus unionis sic sonat:

«Franciscus Sonnius, Episcopus Antverpiensis ad preces Joannis Laurentii, pastoris Weeldensis supplicantis ut beneficium fundatum ad altare divi Georgii in ecclesia sub onere unius missae matutinalis Dominicis et festivis diebus celebrandae, cum beneficio ad altare B. Joannis Bapt. in sacello extra dictam ecclesiam de Weelde, fundato cum onore 3 missarum in hebdomada, quarum una celebrabitur singulis quindennis antequam iudex die juridica pro tribunal sedet. Nec non beneficium ad altare Spiritus Sancti, Antonii confessoris, Catharinae et Barbarae virginum, fundatum in ecclesia sub onere tres missarum ad placitum et quartae missae singulis feriis tertiis celebrandae cum beneficio fundato ad altare divae Virginis Mariae in dicto sacello divi Joannis Bapt., sub onere unius missae, in perpetuum unire vellemus et dignaremur sub onere ut Rectores et possessores dictorum Beneficiorum, sicut praemittitur, uniendorum, cogantur et sint adstricti perpetuis futuris temporibus Dominicis et festivis diebus, missis, supplicationibus caeterisque officiis divinis, in habitu decenti interesse, ac pastorem personaliter curae suae deservientem et in dicta *villa de Welde* residentem aliis curae negotiis legitime impeditum in administratione Sacramentorum et officiis chori sublevare et assistere... Nos Sonnius antedictus, consideratis quae circa praedicta consideranda veniunt, accedente etiam consensu et matura deliberatione R.D. Abbatis Averbodiensis, praeteractae ecclesiae ac praeteractorum Beneficiorum collatoris Ordinarii ac Domini Cornelii Kriegsboom, moderni possessoris Beneficiorum S. Georgii et S. Jois Bapt., precibus dicti supplicantis inclinatis, et utilitate ac commoditate tum vice pastoris ac incolarum dicti pagi, consulere volentes auctoritate nostra ordinaria ac delegata qua fungimur in hac parte, praedicta beneficia secundum modum, formam, restrictiones et condiciones praeinsertas unimus... et quotiescumque contingerit rectores sive possessores dictorum Beneficiorum in dicto pago de Welde non residere, et beneficio suo personaliter deservire, beneficiis erunt privati».

Illo tempore fuerunt duo rectores Beneficiorum, nam cum supra dictus Cornelius Knieghoems beneficium habebat, collatio Altaris B.M.V. in sacello cum altare S. Antonii, Catharinae, etc. facta fuit Paulo Everardi, presbyter, 15 Aprilis 1573.

(Legitur in litteris sigillatis Dionysii, Pauli, Mathaei et Aegidii Abbatum.)

BIJLAGE V

«Fondatie van Wouter van den Bergh. Extract uijt Schepenen Register der Vrijheyt Weelde waer inne onder andere slaet als volght»:

12 November 1667

«Compareerdene voor Schepenen naer beschreven Wouter van den Bergh out schepenen ende borgemeester deser vrijheyt, out ontrent 74 jaeren, gaende ende staende gesont van herten, syne memorie, verstant ende vijff sinnen, ten vollen machtigh ende gebruijckende, den welcken geguut, gegeven ende gemaectt te hebben, soo ende gelijk hij is doende mits desen tot het selibren van drie verscheijde ende distincte missen, te weten: smanghedags een van den H. Norbertus in de Cappelle van St Jan, en scoonsdaghs in de voors: Cappelle ter eeren van de H. Brigitta lesende, ende Saterdaghs een van onse Lievevrouwe in de parochiale kercke alhier, de welcke sal geschiedende singgende, allen tot laeffnisse ende refringeringe der siele van sijne familie, mitsgaders voor alle de syne vrinden ende syne, soo wanneer de selve door den wille van godt almachtigh uijt syn lichaem sal scheyden, de somme van een duysent guldens Cappitale op conditie dat deselve missen sulle geschieden door den eerw: heere van den bosch, ende dat voor zijn leven lanck ofte soo lanck als den selven gelieven sal verhopende dat het selve sal wesen met wille ende naer het welbehaegen van den eerw: Heere prelaet van Everbode, ende uijt pure devotie ende genegenheyt de welcke den selven tot de voors: heijligen is dragende mitsgaders in inclinatie ende recompense van weldaden, devoren ende getrouwe diensten dien den voors: eerw: Heere Ambrosius van den Bosch in dese gemeynte heeft gedaen, ende soo wanneer den voors: heere quamp aflijvich te worden ofte het selve niet meer geliefde te bedienen sal het selve comen aen het convent van Everbode om al sulcken heer aen te stellen als hun gelieven sal sonder nochtans dat het selve convent de selve beneficie ofte fondatie sal mogen unieeren met de pastorie ofte Cappellerije om al soo continuelijck te hebben eenen derde heere alles tot contentement van het magistraet, welcken voors: heere sal gehouden syn in loco te resideren onder conditie ende restrictie als voors: gunt ende legateert ten behoeven als voors: den voors: Wauter van den bergh de voors: duysent guldens et sic et non aliter ende maectt den voors: van den bergh hetselve legaet absolute regulier. Actum desen 12 november 1667 coram Willem Dens ende Michiel Leyens, schepenen ende was onderteekent Wauter van den Bergh, Willem Deens en Michiel Leyens; onderstont pro in collatione facta concordantiam cum suo originale, testor ende was onderteekent

H. Lemnius, Sris.»

Een eerste twist tussen de Oolenaars en hun pastoor. 1754

I

In Juli 1754 zenden de Oolenaars naar de bisschop van Antwerpen een aanklagend schrijven tegen hun pastoor (1).

Zij beklagen zich over E. Heer De Pape (2) om redenen, die we hier resumeren.

1°) Hij heeft de kapel van Oosterwijk (3) verlaten, waar twee wekelijkse missen gefondeerd werden. 7 Gulden en 10 stuivers ontvangt hij daarvoor. De oude mensen en inwoners van het gehucht treuren er om dat ze die missen niet meer kunnen horen.

2°) Op de biechtdagen worden de parochianen niet behoorlijk geholpen, vermits de heer pastoor veel te laat in de kerk komt. In 1753 moesten de inwoners van Oolen en Oosterwijk drie dagen achtereenvolgens naar de kerk komen om hun Paasbiecht te kunnen spreken.

3°) De herder stelt geen bepaald uur vast voor de wekelijkse missen in de parochiekerk. Op Zon- en feestdagen begint hij daarenboven niet op tijd de Heilige Mis, al kondigt hij deze aan voor 9 uur.

4°) Dikwijls in de week gaat hij naar Herentals, zodat een zekere «Pappe» gestorven is zonder Heilige Sacramenten.

5°) Hij heeft het geld voor zich gehouden, dat opbrengst was van de offerpenning voor de relikwieën van Sint Martinus, Sint Sebastiaan en andere heiligen. Erger nog, het geld, door voorgaande pastoor achtergelaten, werd eveneens gehouden. Deze voorganger kocht in leven vier grote schilderijen voor de kerk, die door de tegenwoordige pastoor nog niet werden vereffend. Zo gaat de devotie voor het offeren totaal te loor.

De parochianen durven dan ook voorstellen aan hun bisschop de onderpastoor, die zeer toegewijd en naarstig is, aan te stellen als pastoor. De pastoor zou dan de functie van onderpastoor vervullen.

Eerwaarde Heer Pape gaat te rade bij de Prelaat van de Abdij van Tongerlo en op diens voorstel laat hij, op 11

- (1) Aartsbischooppelijk archief, Mechelen. Bundel Oolen. Niet genumm.
- (2) Felix De Pape was pastoor te Oolen van af 28 Januari 1745 tot 21 Februari 1774, datum van zijn afsterven. Cfr. M.A. Erens: De Pastors van Oolen in Zuiderkempen, XVI (1947), nrs 3-4 blz. 73-74.
- (3) De kapel van Oosterwijk wordt ook genaamd de «Kapel van O.L.Vr. Visitatie», gelegen onder Oosterwijk, gehucht van Tongerlo. Geestelijk behoorde het gehucht lange tijd tot de parochie van Oolen.

Juli 1754, een antwoord op die beschuldigingen geworden bij de bisschop (4).

Zijn repliek bevat de volgende kordate punten :

1°) Er zijn in de Oosterwijkse kapel inderdaad twee wekelijkse missen gefondeerd. Op kermisdag laatstleden las ik er een Heilige Mis voor de laatste keer. Per jaar ontvang ik daarvoor 15 gulden.

Ik zal die Heilige Missen niet meer lezen, omdat de kapel meer dan een half uur ver verwijderd is van de pastorijs. De kapelaan moet bovendien twee wekelijkse missen lezen in de Gestelkapel. Die kapel ligt meer dan een uur van de parochiekerk af. Nog zijn er twee wekelijkse missen te lezen in de kapel te Meerem, die vijf kwartiers ver van de parochiekerk staat (5). Zo kan het voorvallen dat de kapelaan en ik mis lezen buiten de parochiekerk en geroepen worden voor een doopsel, bediening, zodat er dan geen H. Mis meer kan gelezen worden in de kerk. Ik laat echter alle lijdendiensten doen in de parochiekerk. Zonder toestemming of consent werd er een derde wekelijkse mis gefondeerd in de St Willebrordus-kapel, voor het bedrag van 17 gulden en een aam wijn. Om redenen reeds vermeld, wordt ook die mis niet meer gelezen. De kapellen en hun diensten zijn «het ruïn ende bederf» van onze parochiekerk.

2°) 's Zomers hoor ik biecht te 6 uur, op grote feestdagen te 5 uur of half zes. 's Winters doe ik dat om half zeven en blijf zitten zolang er biechtelingen komen, zelfs tot de hoogmis toe, tenzij ik geroepen word voor een zieke.

3°) De wekelijkse mis wordt zoveel mogelijk gelezen op hetzelfde uur. Op Zon- en heiligen begint de hoogmis om tien uur om toe te laten dat de overblijvende familieleden kunnen mis horen nadat deze, die naar de vroegmis gingen, thuis gekomen zijn. Sommige parochianen wonen anderhalf uur ver van de kerk af.

4°) Bij uitgang naar Herentals of elders, voor bezoek aan

(4) Archief Aartsbisdom Mechelen. Bundel Oolen. Document in papier, niet genummerd. Titel: Antwoordt op de Accusatie aen den ondergeschreven voorgesteld door den Eerw. Heer Prelaet van Tongerlo den 10 Julij 1754. De brief werd afgetekend door F. de Pape, pastoor Oolen, de 11de Juli 1754.

(5) Over de fondatiën in de hier genoemde drie kapellen onder Oolen vinden we meer gegevens in de bijdragen van E.H. Lauwerijs in : volksdevoties en volksgebruiken in Oud-Herenthals en Omtrek, Hoogstraten 1929, blz. 99 en vlg. en in Oolensche Bijdragen I, Brecht 1938, blz. 1 en vlg. Deze documenten kunnen ook de gegevens daarover aanvullen. Vergelijk verder met «De St. Willibrorduskapel te Meerem van zelfde schrijver in «Oolensche Bijdragen», II (1940), blz. 99 en vlg.

andere heren pastoors of voor zaken, verwittig ik mijn kapelaan. Is deze niet thuis dan ga ik niet, tenzij een pater mij kan vervangen. Soms verzoek ik de pastoor of kapelaan van Noorderwijk een oog in 't zeil te houden voor een, twee of drie uren. Wat die «Pappe» betreft, hij was waarschijnlijk reeds dood, voor een priester geroepen werd. Trouwens hij woonde even dicht bij Noorderwijk als bij Oolen.

5°) Het offergeld der relikwieën heb ik meegenomen naar Antwerpen. Twee schepenen waren getuigen daarvan. Daarmee heb ik een «vaen voor de H. Rozenkrans, eenen casuyver» gekocht. Rekening van uitgave heb ik gevraagd. Ze zal tijdig getoond worden.

Pastoor De Pape beet flink van zich af en had er goed aan gedaan de Heer Prelaat van Tongerloos als verdediger te nemen voor de zaak. We kennen niet het verloop van de twist, maar menen wel te mogen denken dat de Oolenaars geen gelijk kregen bij hun bisschop. Want De Pape bleef nog lange jaren pastoor der parochie. En kwamen de Oolenaars niet terug voor den dag met ongeveer dezelfde vragen zowat 25 jaar later, onder het herderschap van pastoor Van Mieghem, opvolger van De Pape. Dan zullen de Oolenaars het probleem anders voorstellen, zodat we vermoeden mogen dat Z.E. Heer De Pape wel niet de «persona grata» was bij zijn parochianen.

II

Waren de Oolenaars «Lompe boeren»?

In de Z.E. Heer Deken van Hoogstraten hebben de Oolenaars een niet onbedreven verdediger van hun naam en faam. Heeft Z. E. H. Lauwerys niet op verschillende plaatsen (1) bewezen dat de inwoners van zijn geliefd geboortedorp tot drie kunnen tellen en dus niet de «lompe boeren» zijn, waarvoor ze te pas en te onpas versleten worden? O neen, ik zal niet het tegendeel trachten te bewijzen. Ik ga nog een kluit bij in het zakje doen om die charmante verdediging van de advocaat der Oolense eer en goede naam te verstevigen. De Oolenaars immers kenden reeds in 1777 de redenen van hun zagezegde domheid. Ook toen reeds verdedigden zij zich tegen deze valse aantijgingen en vernederende naamgeving, bij monde van hunne vroede advokaten, de schepenen van het

(1) J. Lauwerys: Oolen, een typisch Boerendorp in Oolensche bijdragen II, Turnhout, 1941, blz. 5-7. J. Lauwerys: Oolen. In Herentals, II (1935), 1, blz. 16-20. Idem in «Onze Kempen», 1948, 1, blz. 13-17.

dorp. Het document bewijst echter ook en «honni soit qui mal y pense» dat die «infamerende» naam al zeer vroeg in omloop was en met voorliefde gebruikt werd door enkele personen uit de omgeving, die Z.E.H. Lauwerys zou noemen de «nijdigaards».

In een brief van de heren schepenen van Oolen, gericht aan de Bisschop van Antwerpen, op 3 October 1777, doen de Oolenaars een tweetal voorstellen aan het bestuur van het Bisdóm (2).

Zij smeken Monseigneur hun de toelating te schenken om een 9-uren-Mis te laten celebreren, elke Zondag, in de Kapel van O. L. Vrouw ter Gestelen (de Gestelkapel).

Zij bidden hem ook een onderrichter in de Catechismus te doen aanstellen, ten voordele van kleinen en groten, want voor de meeste inwoners van de zeven gehuchten onder Oolen is het practisch onmogelijk de catechismuslessen te komen volgen in de parochiekerk.

Immers, dit onderricht wordt gegeven 's Zondags om 2 uur in de namiddag. De parochianen zijn echter pas om 1 uur thuis van de Hoogmis. Dan hoeven ze nog te eten, zodat Catechismusles en lof uit zijn wanneer ze arriveren ter kerk. doordat de afstand van huis naar de dorpskerk veel te groot is. En nu leggen de Oolense advokaten de vinger op de pijnigende wonde. Zij schrijven :

Daarvan is het «absoluet ende incontestabel gevolg», datter in heel Brabant geene personen te vinden zijn soo van de oude, groote als elijne de gene minder ten opsichte van de Catechismus zijn geïnstrueert als d'inwoonders van de selve seven gehuchten».

Het zal inderdaad zeer erg geweest zijn, want in een «Memoirie» (3) over hetzelfde feit wordt deze waarheid nog even in het Frans herhaald. Lezen we daar niet: «Aussi les habitants de ces hameaux sont ils tres ignorans dans ces matieres et ils ont meme LA REPUTATION dans le Pais de façon meme, que souvent ils se presentent au Mariage, sans savoir leurs Prieres, et moins encore leur Cathéchisme, et qu'ils passent souvent des années entieres sans entendre aucune instruction chretienne.»

Om die reden durven de schepenen dan ook met klem aandringen bij hun Bisschoppelijke overheden opdat hun smeek-schrift met goed gevolg zou worden aangehoord. Want, zeg-

(2) Archief van het Aartsbisdom Mechelen, Bundel Oolen, «Sacellum B.V. ter gestele sub Parochie de Oolen transfertur missa de die me curii in Dominicam cum instructione. Document nr 18.

(3) In hetzelfde bundel van zelfde archiefdepot : Memoire (niet genummerd). Niet gedateerd, denkelijk van dezelfde tijd.

gen ze, «d'Inwoonders der gemelde gehuchten gelijk aan alle omliggende Dorpen is bekend alomme tot hun groot leetwesen ende verdriet geinfameert worden met den naam van bolle oolenaers».

Veel erger is echter — en met behendigheid hanteren de pleiters dit argument — dat «uyt welke infamie ondertuschen niet alleenom resulteren andere injurien ende oneenigheden maer selfs oock vele vechterijen.»

En de bolle Oolenaars vragen zich terecht af: «Waarom geven ze ons die spotnaam?» Er bestaat niet de minste reden toe, want de Oolenaars zouden, in zake onderlegdheid in de Christelijke lering, minstens even bedreven, indien niet verstandiger zijn, «ingevalle sij d'occasie hadden connen hebben van geïnstrueert te worden».

Zeer zelden kunnen zij de onderrichtingen bijwonen. Soms maken ze toch van de gelegenheid gebruik om in een naastbijgelegen dorpskerk de lessen te gaan volgen, maar daar «ondervraeght wordende ende hetselve ignorende bevanght hun de schaemte ende de vreese soodaenigh dat sij de raere ofte seldtsaeme occasien noch comen te vluchten». Nooit, zo getuigen de voorsprekers, hebben we een aangename voorstel gedaan aan Monseigneur «mits sij geen ander but en beoogen dan alleenelyk den noodigen godsdienst ende de instructie ofte onderweysinge van dien tot saligheyt der zielen noodigh».

Zij durven dan ook hopen dat Monseigneur zijne talenten en gaven van «rijp ende verstandighoordeel ende eene goede natuere» zal aanwenden om de supplianten in deze petitie voldoening te schenken.

De ondertekenaars van dit degelijk pleidooi waren denkelijk de schepenen van Oolen: Peter Helsen, Peeter Smedts, Adriaen Heylen, Amand van Houdt, Peeter Cluyts, Peeter F. Mertens en Adriaen Deckers.

Wel, had Z. E. Heer Lauwerys geen gelijk ?

De schepenen van Oolen, de besten onder de Oolenaars, hadden er alleszins verstand van een smeekschrift op te stellen, hun onderdanen te verdedigen en hun naam hoog te houden. Wat meer is, zij haalden hun slag bijna volledig thuis, al kostte het veel moeite (zoals blijken zal uit het volgende artikel). Door Zijne Doorluchtigheid, de Bisschop van Antwerpen, die naar het schrijven der schepenen «een oprecht ende gereguleert oordeel» bezat, werden de gevraagde zaken geredelijk ingewilligd.

Zij bewaarden meteen een schriftelijk pleidooi voor de nazaten, opdat dezen zich zouden verdedigen zoals zij, opdat zij weten zouden hoe die spotnaam kon ontstaan, — en niet door hunne schuld — opdat zij meer zouden weten dan de geëerde geleerden, gevierde dichters en poëten, die béroëp

moesten doen op hun fantasie om die naam te verklaren (4).

Helaas, de spotnaam bleef bestaan. De inwoners der omliggende dorpen hadden wellicht niet dat «rijp ende verstandigh oordeel»? Of waren zij inderdaad «nijdigheids» ? (5)

III

Een tweede twist tussen de Oolenaars en hun herder.

Het celebreren van een Zondagsmis in de kapel van Gestel en de uitbreiding van het catechismusonderricht gaven aanleiding tot een tweede spijtig dispuut tussen de Oolenaars en hun pastoor, de E. H. J. F. Van Mieghem (1).

Uit een paar documenten konden we het verloop van die twist bijna helemaal volgen (2). Deze documenten sluiten aan bij het stuk, dat reeds ter sprake kwam in ons artikel «Waren de Oolenaars «lompe boeren»? (3)». In een brief aan Zijne Doorluchtige Hoogwaardigheid, de Bisschop van Antwerpen, de dato 20 October 1777, geeft de aartspriester (archipreshyter) van het Distrikt Herentals, waaronder de paro-

(4) Randpleeg vooral: J. Cornelissen: Nederlandse Volkshumor op stad en dorp, land en volk, 1, Antwerpen, 1929-31, blz. 258-83. Ook C. B. De Ridder: Historische Mengelingen over de Kempen (1869), blz. 56.

(5) Dit document werd ook in 't kort reeds verwerkt in een bijdrage van Z. E. H. Lauwerys «Volkspoëzie over den "pot met 3 Ooren"» in Oolensche Bijdragen II, Turnhout 1941, blz. 19-21. Schrijver benutigde een paar documenten uit het Staatsarchief Antwerpen, Afdeling Oolen, 25.

(1) Jacobus Ferdinandus van Miegen was pastoor te Oolen vanaf 20 April 1774 tot 19 December 1796, datum van zijn overlijden. Cfr. «De Pastoors van Oolen» in De Zuiderkempen, XVI (1947), 3-4, blz. 68-76, bijdrage door M. A. Erens.

(2) De documenten berusten in het Archief van het Aartsbisdom (Mechelen), Bundel Oolen. In zijn artikel «Volkspoëzie over den «Pot met 3 Ooren» Oolensche Bijdragen II (1941, Turnhout blz. 18 en vlg.) bewerkte Z. E. Heer Lauwerys gelijkaardige documenten, berustend in het Staatsarchief, Antwerpen, Afdeling Oolen, nr 25. Beide reeksen archivalia vullen elkander mooi aan. Mechelen bezit een paar documenten meer, waardoor we in staat waren het «proces» in zijn geheel verloop te volgen. Daarom zagen we er ook geen bezwaar in de zaak afzonderlijk te verwerken in een bijdrage over Oolen.

(3) Cfr. Voetnota 2 in artikel «Waren de Oolenaars lompe Boeren?» Document in Aartsbischoppelijk Archief, Mechelen, Bundel Oolen, nr 18.

chie Oolen ressorteerde, zijn advies over het smeekschrift der Oolenaars (4). We volgen daarin de gedachtengang van de adviseur.

Het ware natuurlijk te wenschen dat het onderricht in de catechismus zou uitgebreid worden, vooral in de plaatsen waar de parochianen te ver van de parochiekerk af wonen. «Incredibilis enim et deploranda nimis est ignorantia in Mysteriis fidei». De ouderlingen en kinderen, die in de Zomer de hulp van hun herder krijgen, moeten deze ontberen tijdens de Winter, ter oorzake van het slechte weder of van de abominabel-slechte toestand der wegen, zodat ze werkelijk onwetend worden inzake geloof en Christelijke lering. «In quo casu etiam sunt magna pars parochianorum de Oolen». De petitie der Oolenaars is dus wel redelijk en aanvaardbaar.

Er rijst alras een eerste principiële moeilijkheid op. Hoevele kapellen zouden er moeten gebouwd worden om aan het genoemde euvel te verhelpen op de manier, vastgesteld door de Oolenaars? Niet alleen in Oolen staan we voor die moeilijkheid.

Een tweede bezwaar doet zich voor. De Gestelkapel is wel goed gelegen. Het is echter te vrezen dat ook diegenen, die dichtbij de parochiekerk wonen, de diensten in de kapel zouden wenschen bij te wonen. Dus zal de kapel moeten vergroot worden. Wie zal de kosten daarvan dragen? In den beginne wellicht de godvruchtige eigenaars, en later wellicht de tiendeheffers? Maar nadien?

Bovendien is de toelating tot het lezen van de Heilige Mis en het bijwonen daarvan in de kapel een eerste stap naar de scheiding tusschen parochiekerk en kapel, leidend tot verdeling van de parochie. Wat de priester en bedienaar betreft, kan geen sprake zijn van overname, vermits de fondatie van de kapel van Meeren momenteel nog steeds in 't bezit is van de E. Heer Van Beynen, wonende te Oevel (5).

- (4) In hetzelfde archief, zelfde bundel. Document met titel in dorso: *Assisamentum ad supplicam per parochianos de Oolen illustrissimo ac reverendissimo Domino Episcopo Antverpiensi porrectam*. Document van papier, in folio-formaat, 2 folio's, waarvan beschreven folio 1re, 1vo en 2re. De aartspriester in kwestie is A. Vander Borcht. De bisschop, waarvan sprake is Mgr Wellens.
- (5) In de Gestelkapel hadden godvruchtige mensen een fondatie gesticht van twee wekelijks heilige missen, een op de Woensdag en een op Zaterdag. De Oolenaars stelden voor om de Heilige Mis van Woensdag te mogen laten lezen op de Zondag. Daar zou dan een sermoen en catechismusonderricht gegeven worden. Voor het onderhoud en de bekostiging van een priester stelden ze voor een beneficie te bepalen, waarvan ze de collatie bezaten. Door middel daarvan zou de priester genieten van een jaarlijks inkomen van 425 florijnen, zodat hij nooit

Indien al deze moeilijkheden overwonnen worden, moet zien de Bisschop absoluut het recht voorbehouden om de aanstelling van een priester te doen aldaar. Immers, in verkiezingen gaan de buitenmensen niet voort op echte kieskeurigheid, maar op een persoonlijke voorliefde. Naar mening van de schrijver is er wellicht een gemakkelijker weg open tot oplossing van de twee vernoemde moeilijkheden, de uitbreiding van het catechismusonderricht en de quasi-onmogelijkheid tot het bijwonen van de H. Mis in de parochiekerk.

Dit advies gaf de aartspriester in zijn brief van de 20ste October, geschreven te Gierle, ten jare 1777.

Pastoor Van Mieghem zou zich natuurlijk niet onbetuigd laten. In een schrijven aan de Z.E. Heer J. D'Hornes de Geldorp, secretaris van de Antwerpse Bisschop, deelt hij zijn mening mede (6). Resumeren we zijn kordaat betoog. Hij beantwoordt de voorstellen en opwerpingen één na één, als volgt.

1°) Het request van de Oolenaars, opgesteld door de secretaris van het dorp «is niet gepresenteert propter Christum, sed propter Lazarum, seu proprium interesse» antwoorden de tiendeheffers aan de heer pastoor, die hun daarover om inlichtingen heeft gevraagd.

Immers, de heer secretaris, samen met een ander persoon, heeft aan de Gestelkapel vele heidegronden liggen. Zij weten daarmee geen blijf en hebben dan «dit lockaes uitgevonden van eenmisse sondaegs in voors. capelle te krijgen». Zo zal daar wellicht gebouwd worden en zullen die heidegronden tot bouwland omgezet worden.

2°) De afstand, die de inwoners af te leggen hebben, wordt in het request aangehaald in «in figura exaggerationis, seu amplificationis.» Die wordt dus uitgedrukt in de stijlform van een oratorische overdrijvingsformule. Er zijn trouwens slechts enkele huizen ver afgelegen van de parochiekerk, langs Oevel weg. De aldaar wonende parochianen gaan naar Oevel of Herentals. Doet zich dat niet voor in alle parochiën ? Dus zou men overal kapellen moeten bijbouwen «tot geestelyk ruin en perditie». Hoevele parochianen zouden er dan noch naar de stem van hun eigen herder komen luisteren ? Dit alles «bringst maer disorder mede».

3°) De Gestelkapel staat in de heide en kan onmogelijk 150

tot last van de parochianen zou hoeven te zijn, noch tot last van de tiendeheffers.

- (6) Document in Aartsbisschoppelijk archief te Mechelen, Bundel Oolen, Brief van 22 October 1777, getekend «F. Van Mieghem, pastor in Oolen.» Document in papier, 2 folio's, waarvan beschreven fol. 1 r° 1 v° en 2 r°. Niet genummerd.

mensen bevatten. Het request spreekt echter van eventjes 600 communicanten, de kinderen niet meegerekend. Ze zal dus moeten herbouwd worden. Daarentegen verzetten zich de tiendeheffers.

4°) De abt van Tongerlo bezit hier het patronaatschap, zodat de bedienaar van de kapel een heer van Tongerlo zou moeten zijn.

5°) Er kan tenslotte geen sprake zijn van het afnemen der opbrengst, voortkomend uit het beneficium van Meeren-kapel. Deze hoort toe aan de bedienaar van deze kapel (7).

De E. Heer Pastoor haalt in zijn antwoord dezelfde bezwaren aan als de Z. E. Heer Van der Borcht, aartspriesters van Herentals.

Uit de « Mémoire », het volgende hierbij aansluitend document, kennen we het verder verloop der feiten (8).

De Bisschop van Antwerpen wint nog de mening in van de Heren van Tongerlo en van de Tiendeheffers. Mevrouw de Gravin de Lannoy, een der laatsten, keurt het voorstel der Oolenaars goed. Ook de abt van Tongerlo verzet zich niet tegen de petitie en stemt er door een decreet van de 30ste October 1777 in toe dat de mis van Woensdag verschoven wordt naar de Zondag. Hij stelt wel de voorwaarde dat er tijdens de mis een eerste orderricht zou gegeven worden en nog een tweede in de namiddag. De formele toelating volgde dan ook. Toch verzette zich de heer pastoor tegen het besluit van zijn bisschop, die de toelating gaf op 30 December 1777.

De 15de Januari 1778 zendt de herder notaris Coomans naar de schepenen van Oolen met het notarieel verbod om de kapel te openen op Zon- en feestdagen. Hij dreef de stoutheid zo ver te beweren dat hij een expliciete toelating bezat vanwege de bisschop om het verbod uit te vaardigen. Een schrijven van de secretaris van de bisschop op 26 Januari 1778 lichtte de bisschop in over de weerspannigheid van zijn pastoor en over het misbruik van zijn bisschoppelijke naam door deze.

- (7) We verwijzen naar voetnota (4). De bezitter, die hier bedoeld wordt is de E. Heer van Beynen van Oevel. Elders lezen we E. H. Van Beylen.
- (8) Document in zelfde archief, zelfde bundel. «Mémoire». Niet genummerd, niet getekend. Op een bijgevoegde nota op afzonderlijk bladje papier lezen we : Il « faut joindre une copie authentique du Decret de l'Eveque de Anvers. De meme les Declarations de ceux ou, Gens de Loi, qui ont entendu que le Curé s'est dedit publiquement, ou a déclaré de revoker la deffense qu'il avoit faire etc. a la conclusion, demander de finir cette contestation par devant Commissaires pour eviter des fraix. » Die nota's zijn echter niet te vinden.

De bisschop gaf zijn pastoor bevel het bedrog onmiddellijk te staken en in het publiek goed te maken. De 23ste Februari daaropvolgend trok de pastoor zijn verklaring in, ten overstaan en in het bijzijn van de heren schepenen en van de dorpsondervijzer. En toch hield hij voet bij stuk en wou het decreet van zijn bisschop niet doen naleven. Lange tijd hield hij de kerk van de kapel in verzekerde bewaring bij hem thuis, opdat niemand er zich zou van bedienen voor het celebreren van een Heilige Mis in de Gestelkapel. Dit alles trachtte hij goed te maken met het sterk woord dat hij bisschop was in zijn eigen parochie.

De Oolenaars hielden er echter niet aan in proces te treden met hun herder. Ze zouden een beter middel zoeken om het gezag van hun bisschop weer te doen gelden en de pastoor te verplichten het decreet ten uitvoer te brengen.

Het schrijven van secretaris J. B. Soeten van Oolen licht ons in over de gevonden oplossing (9). Hij meldt aan de Prior van de Abdij van Tongerlo, te mogen hopen dat de Oolenaars en de pastoor de zaak in der minne zullen kunnen regelen.

De bisschop van Antwerpen heeft hun de toelating geschonken een Zondagse Heilige Mis te laten lezen in de kapel van Meeren. Er zal daarin een sermooon of onderricht gegeven worden. Een tweede onderricht mag gegeven worden in de namiddag, gedurende het lof. Om te voorzien in de bestaansmogelijkheid van een beneficiant laat de bisschop ook toe dat het beneficiegeld van de Meerense Kapel zou gevoegd worden bij de inkomsten van de Gestelse Kapel. Zo zou het bedrag 425 gulden per jaar belopen. De Oolense schepenen zouden collationeren. Dit alles kan maar geschieden na het vacant worden van het beneficie van Meeren door dood of cessie van de Eerw. Heer Van Bijlen. De Oolenaars waren er zelfs toe bereid de collatie af te staan aan de prelaat van Tongerlo. Zij stelden daarbij echter een voorwaarde. De prelaat moest

(9) Copie van een brief in zelfde archief, Mechelen, Bundel Oolen. Brief van 27 Mei (? onduidelijk) 1778, getekend door J. B. Soeten, secretaris te Oolen, die ook op 26 Januari aan de pastoor een dubbele kopij van het door deze uitgevaardigde verbod ging afvragen. De pastoor had hem echter geantwoord «als dat het openen van de kapel Ter Gestelen geen gemeeynte affaires zijn.» Immers op 30 December had Mgr. Wellens de gevraagde toelating verleend. Vermits pastoor Van Mieghem echter niet manoeuvreren wou, werden de Paters Augustijnen en de Minderbroeders van Herentals gevraagd om de post te aanvaarden. Ook dezen durfden het niet aan.

De pastoor van Oolen had er werkelijk de schrik in, ook acht jaar later nog in 1786. Cfr reeds vermelde bijdrage van E. H. Lauwers in Oolense Bijdragen, II, blz. 21.

dan bijdragen in het dekken van de onkosten voor het bouwen van een vaste woonplaats bij de Gestelkapel voor de beneficent. Ook moest hij de helft betalen van de onkosten voor het vergroten van de kapel. De andere helft van het bedrag zou geput worden uit de opbrengst van de rente van de Kapel en van de giften der Oolenaars uit de buurt. De secretaris van Oolen is er wel van overtuigd dat in geval van proces de onkosten zullen vallen ten dele van de abdij. Hij steunt zich daarbij op het vonnis uitgewezen inzake het proces tussen de inwoners van Gelrode en de prelaat van St Geertrui, zodat hij wel hoopt dat de prelaat zijn voordeel zal halen uit een akkoord.

We durven vermoeden dat de prelaat het niet heeft gedaan en dat de Oolenaars, niet wensende hun pastoor in een proces te betrekken, alles bij de oude gelaten hebben. In zijn studie « De Veldkapellekens in de Kempen : Oolen » (10) spreekt E. Heer Lauwerys niet van een Zondagse Heilige Mis, noch voor de kapel van Meeren, noch in deze van Gestel. De Oolenaars hebben echter later wel zin gekregen. Rijst niet de nieuwe parochiekerk op in Achter-Oolen in 1877. Ook het argument van pastoor van Mieghem werd door de noodzakelijkheid bewaarheid, want ruim honderd jaar na deze twisten, wordt de parochie van Achter-Oolen erkend bij Koninklijk Besluit van 27 April 1864 (11).

- (10) E. H. Lauwerys: De Veldkapellekens in de Kempen, in Oolensche Bijdragen, I, blz. 1-19. Dezelfde studie werd in het kort verwerkt in « Studiën over Herenthals, nr. 1, Volksdevoties en Volksgebruiken in Oud-Herenthals en Omtrek, Hoogstraten, 1929, blz. 99-103. Over de geschiedenis van de Meerense kapel schreef E. H. Lauwerys een uitvoerige bijdrage in Oolensche Bijdragen, II, Turnhout, 1941, blz. 99 en vlg. « De St. Willebrorduskapel te Meeren ». Voor het ontstaan van de kapel klimmen we alleszins verder op dan de datum 1761 (heel waarschijnlijk een datum van reparatie). We menen zelfs verder te mogen teruggaan dan de datum 1536, datum megedeeld door Dr Jan Van Gorp aan E. H. Lauwerys. Voor 1507 lezen we in Leenboek 1507, Gemeentearchief Westerloo, f° 102 v°: Jan Bulkens houdt te leene een volleen dwelch hem opgedraeghen heeft Peeter Bulkens zijn vader ende Peeter Bulkens heeft den eedt gedaen voor zijnen zone, geleghen onder Oolen ter Meeren bij Sinte Willeboort Cappelle... ».

- Ook voor de Gestelkapel klimmen we verder op dan 1641, datum van begin van eerste rentenboek der kapel. We citeren uit « Meetboek van III ende Oosterwijk, 1641, Archief Abdij Tongerlo RA... IIT, 49, f° 45 »: suyt de stracte bij 't Cappelleken van Oosterwijk... » en idem, f° 62: « suyt de stracte naer het Cappelleken van Oosterwijk ».
- (11) Intussen (ik meen in 1947) werd ook een kapellanie met regelmatig parochiële dienst opgericht in Oosterwijk. De heren van Tongerlo zijn hier de bedienaars van.

Tot slot menen wij wel te mogen wijzen op de contradicties in de verklaringen van pastoor De Pape en pastoor Van Mieghem. Ze worden flagrant als ze het hebben over de afstand, die de parochianen af te leggen hebben om de parochiekerk te bezoeken. Bij beiden is er echter eensluidendheid in het opzet, de kapellen alleszins niet te laten uitgroeien tot centra voor een nieuwe parochie. Pastoor de Pape vond het te lastig in te staan voor de bediening van de parochiekerk en de vele kapellen, terwijl van Mieghem trachtte te bewijzen dat de parochianen het wel niet zo lastig hadden om een mis te komen horen in de parochiekerk. Beiden zijn het ook hartsgrondig eens om te beweren dat die fondaties en diensten in de kapellen « een ruïne en bederf » zijn voor het parochiaal leven. Zij willen alles centraliseren in de parochiekerk, de parochie bewaren als een mooi geheel. Was die bedoeling slecht ? Niemand zou het durven beweren, al mogen we wel vermoeden dat hun houding te laken was in meer dan één punt.

Archivalisch Kleingoed.

« SIMPEL » EN « KLEIN » POEDERLEE IN 1542

Ingaande op een schrijven van de stad Herentals, maakt de Meier van Poederlee de algemene staat op van de waardevolle en belastbare goederen van het dorp. Het komt ons voor dat hij, als gewickst belastingsontduiker, de kwaliteit van zijn dorp minimaliseert. Zij is, zo getuigt hij, «zeer simpel ende cleijn».

Wat geeft hij dan zoal aan? Hier volgt de tekst, gecopieerd uit het stuk, dat wij ter inzage kregen, in het Staatsarchief te Antwerpen, Fonds Herentals, Burgerlijke Afdeling, nr 49 :

« Daer inne wij nu ter tijd bevinden te zijne omtrent eene ende dertich ploegen, metten gehuechte ende den heertganck van heerle. Oick wel verstaende, dat wij daer inne begriipen de hoeuen ende goeden vanden heer van poederle ende die van Dierheke. De welcke bij ons vrij gehouwen woirden van belastingen ende beden ende De welcke goeden wij bevinden wel te excederen het vierendeel vanden valoere des voirsc. dorps van Poederle. Ende aengaende de vrachtwagenen ende vrachtpeerden vercleeren wij voer warachtich zijnde Dat de voirs. ploegen maer bij ons gehouden en zijn omme simpele lantbouwinge daer mede te doene elck na zijnen staet, sonder dat wij eenighe wagene oft peerden bevinden die gecostumeert zijn ter vracht te varen oft opte bane gereset te zijne dan alst van noode ware dat de huijslieden hennē goet ter merct soudē mogen pennewaerden elc na zijnen staet. Ende aengaende den clooster goeden en bevinden wij binnen den voirsc. dorpe van poederle egheene clooster hoeuen dat dat het goidshuijs van tongerle heffende is vander thienden ontrent XXII mudden rogge ende het gasthuijs van herentals binnen onsen bedrijue wel houdende es los van bede ende belastinge onder bosschen, beemden, Lant ende heijde, ontrent XII boenderen eruen, sonder dat hetselue gasthuijs binnen denseluen onsen bedryue eenighe peerden oft waghē houdende es.»

Dit bestek werd opgemaakt, «sonder fraude ofte argelist», door de schepenen van Poederlee de 12de dag van Maart anno XV honderd en XLII. De Meier van Poederlee, Wraghe, tekende het stuk af. (1)

Drs Fr. VERBIEST.

- (1) Het document berust tussen de vele stukken over verscheidene dorpen uit de omgeving van Herentals. Het werd geschreven op een dubbel folio, waarvan het eerste blad beschreven is op verso en recto-bladzijden. Papier, met handtekening van de meier van Poederlee.

GETUIGSCHRIFT VOOR N.F. BOLS, HEER VAN ARENDONCK
1733.

In het jaar 1733 werd Norbertus Franciscus Bols, heer van Arendonck en stamvader van het geslacht Bols d'Arendonck, in den adelstand verheven (1). Met het oog daarop was hem door de schepenbank van Weelde, zijn geboorteplaats, volgend getuigschrift uitgereikt geworden :

Wy, schouteth ende schepenen der vrijheijdt Welde, quartiere van Antwerpen, hertoghoonme van Brabant, verclaeren ende attesteren ter requisitie van Norbertus Franciscus Bols, heere der vrijheijdt Arendonck, dat denselven is wettigen sone van wijlen Jacobus Bols ende Elisabeth Verbraecken. De welcke altydt gelyck oock sijne voorouders sijn geweest van de roomsche catholique religie ende in dese vrijheijdt de treffelijckste pieuse fondation hebben gemaect. Ende dat de selve syne ouders, voorouders ende ascendenten, soo van sijns vaders als moeders syde, van over honderde jaeren altydt in de loffelijckste ende treffelijckste bedieningen deser vryheid sijn geweest ende oock rentmeesters van de domeinen van de stad als de selve stadt nogh was onder de gehoorsaemheydt vanden coninck van Spagnien ende in verscheijde andere treffelijke bedieningen. Ende dat sy hun ten tyde van de retorsien ende oorlogen, met dewelcke dese vryheydt dickwils is overvallen geweest, loffelijck hebben gequeten, soo ten dienste van syne majt. als van de voors. vrijheijdt, selfs dickwils met perijckel van hun leven te verliesen. Allen d'welck ons bij declaratie van verscheijde oude geloofweerdighe persoonen ende uijt de documenten deser vrijheydt mitsgaeders bij de sarcken van hunne begraefplaatsen is gebleken sonder datter iets op den heere requirant ende ascendenten te seggen is. In kennisse der waerheydt etc. Actum welde desen 18 7ber 1733.

(R.A.A., fonds Weelde nr 10, schepenregister 1733-1740 33 r°).

F. J. NOOYENS.

AANSTELLING VAN EEN IJKMEESTER TE WEELDE. 1786

In de hoop dat iemand weldra eens een grondige studie zou wijden aan de oude Kempische maten en gewichten voegen we bij het reeds links en rechts gepubliceerde materiaal, dat voor zulk een studie dienstig kan zijn, een document, getrokken uit een schepenregister van Weelde, betreffende de aanstelling van een ijkmeester.

(1) Jansen J.F., Turnhout in het verleden en het heden (Turnhout, J. Spliehal, 1905), II, 101.

Om zijn functie naar behoren te kunnen vervullen worden hem door de schout de standaardmaten alsmede de benodigdheden om te ijken ter beschikking gesteld.

Het geschrift van het stuk is zeer slordig en de redactie is het niet minder. Door schrapping van drie klaarblijkelijke dittographiën en door toevoeging van een weggevalen woord hebben we de tekst verstaanbaar gemaakt.

Op heden den 26en November 1736 is gecompareert voor den Heere Schouteth & Schepenen Jan Batist de Bont, den welken heeft gedaen den behoorelijcken eedt in handen van den heere Schouteth als eijckmester deser vryheyt Weelde om te eijcken alle maeten, wichten ende dat daer aen dependeert. Ende is hem overgelevert door den Heere Schouteth: ierstelijck een coperen lopen, een haute quartier ende een half quartier met twee ysere banden, eenen blecken poth, pint, uperken ende halff met alnoch een ijsere elle, eenen coperen peijl, weghende twee pont, sijnde geteekent Weelde: een brandijser van tonnen ende vaeten ende alnoch een ijsereken, waer mede (men) slacht het gewicht opde maeten ende gewichten, een ijseren hamerken met twee pinnen. Ende het gheene datter manquert salden Heere Schouteth suppleren. Ende dat alles opden salaris daertoe staende. Aldus gedaen ende gepasseert desen 26en November 1736. Present J. Verheijden, J. Dickens ende Wouter vander Moeren, schepenen. (R.A.A., fonds Weelde nr 10, schepenregister 1733-1740. 167 r° - v^o).

F. J. NOOYENS.

VRESELIJKE HAGELSLAG TE WEELDE 1737.

5 Juni 1737 werd het dorp Weelde door een geweldige hagelslag geleisterd. Niet minder dan 16.425 roeden (54 ha. 75 a.) werden door het ontij vernield. Op verzoek van de geleisterden attesteerden de wethouders van Weelde dit aldus:

Wy, schepenen ende regceerders der vrijheijdt Weelde, quartiere van Turnhout, resort Antwerpen, verklaren ende attesteren waer ende waerachtigh te wesen als dat wij alhier in onsen dorpe opden 5en deser maent Junij 1737 hebben gehad eenen grooten Hagelslagh ontrent den middag, beginnende inden gehuchte de Meere ende alsoo langhts den gehuchte den Groesse als den gehuchte den Schuelboom, over de buijte bochten naer den gehuchte de Hoenstraet ende nefens den gehuchte den Winckel, alsoo den gehuchte de Heeghen waerts inne. Door welcken Hagelslagh de graenen, haver, boeckweij, speurie als haere hoofvruchten telemael sijn vaneen geslagen ende vernielt, lamentabel om te sien. Soo hebben wij, schepenen, ten versoecke van onsse ingesetenen

de voorschreve schade van plaetse tot plaetse op genomen ende bij pertinente notie bevonden dat onse ingeselenen t'samen sijn affgehagelt ende verloiren hebben ter quantiteit van sesstien duisent vier hondert ende vijffentwintigh roeden. Ende want het redelijck ende godelijck is der waerheijt getuijghenis te geven, in sonderheijt des versocht sijnde, soo hebben wij dese door onsen gesworen secretaris laeten depescheren ende onderteekenen. Desen 7en Juny 1737.

Myn present

B. Lemnius. 1737.

(R.A.A., fonds Weelde nr 10, schepenregister 1733-1740, 205 r° - v°).

F. J. NOOYENS.

SIMON VEREPAEUS (1522-1598) TE TURNHOUT

Nog in 1826 werd in de Latijnse school te Turnhout, ook elders, de vermaarde Latijnse spraakkunst van Ver(re)paeus (Simon Vereept van Dommelen) gebruikt. (1) Uit de recente studie van Dr M.A. Nauwelaerts (2) weten we dat deze eminente schoolman ook te Turnhout werkzaam was, samen met zijn vriend magister Joannes Goeswyni (Jan Goossens). Dat moet rond 1590 geweest zijn. Zijn naam wordt, samen met die van Cleinardus en van Jacob Middendorp, ook vermeld door O. Willman (3), waar deze auteur de drie genoemden voor de grote voortrekkers houdt bij de confessionele omvorming van het humanistisch schoolwezen in de Nederduitse gewesten, ten tijde van de contra-reformatie. Over Verrepaeus noteert hij: « Verrepäus, Rektor zu Turnhout bei Herzogenbusch, knüpft vorzugsweise an Vives an. Seine Schrift *De ingenuis scholasticorum moribus* (Köln 1588) ist dem Scholasticus Paul Habenius in Lüttich, der angesehensten der Schulstädte gewidmet; seine *Institutiones scholasticae* (Antwerpen 1573) gehen einen Schulkursus ».

Behandelde Pater Luc. Ceyssens het humanistisch onderwijs te Turnhout slechts vanaf 1637, het jaar van de opening der stedelijke Latijnse school, zo lijkt ons het bewerken der periode vóór 1637 nog een dankbare taak voor de geschiedvorsers.

E.S. Retie

-
- (1) Luc Ceyssens o.f.m. Het onderwijs te Turnhout vóór 1830. Turnhout, 1934.
 - (2) Dr. M.A. Nauwelaerts, Simon Verrepaeus (1522-1598), Pedagoog der Contra-Reformatie. Tilburg, 1950.
 - (3) Ernst M. Roloff, Lexikon der Pädagogik, II, kol. 863-875 Herder. Freiburg 1918

Analytische Inventaris van het tweede Keurboek van Herentals. (1575-1976)

door J. R. VERELLEN

Het eerste Keurboek (1410-1567) werd in zijn geheel uitgegeven, eena-
deels in de «Mededelingen van de Oudheidkundige Kring van Herentals»
jaargang 1933-1936, en anderdeels in «Taxandria» jaargang 1950.

Van het tweede Keurboek volgt hier een overzicht: dit register, getiteld
«Ordonnantien van Herentals», 38 cm hoog en 27 cm breed, bevat 115
beschreven bladen, en berust in het stadsarchief, onder nr 124 van de
nieuwe inventaris.

Slechts wanneer de ordonnantie meer dan één punt behelst, wordt het
aantal artikelen opgegeven.

1575, 1 Augustus. — Ordonnantie tot waken voor de pest, hout en
heiningen niet te breken, voor brand, en bier in gepinde maten
(52 art.) fol. 1 tot 7

1575, 12 September. — Aangaande het schutten en telen van bees-
ten, geordineerd bij voorgaande advies van de meier der Juffrouwen
van Bergen (13 art.) fol. 8 en 9

1575, 12 November. — Van de vleeshouwers, en de ventdagen of ver-
koop van groen vlees. fol. 11

1575, 13 November. — Aangaande het vissen, en de netten gemaasd
op de wijde van de ijzeren mazen, die hangen voor de deur van het
stadhuis. fol. 10

Van de jaren 1576 tot 1653 werden in het boek geen ordonnantiën
aangetekend.

Ordonnantie zonder datum, doch onmiddellijk vóór het jaar 1654. —
Op het wegen van allerhande granen in de watermolen en in de wind-
molen, binnen Herentals aan de prelaat van Tongerlo toebehorende
(13 art.) fol. 13 en 14

1654, 25 November. — Die de stad verlaten uit vrees voor het ko-
mende garnizoen, zullen ontpoorterd zijn. fol. 15 vº

1655, 22 Januari. — De beenhouwers mogen geen beesten slaan, alvo-
rens de stadsaccijnsen betaald te hebben. fol. 15 vº

1655, 22 Januari. — Van de pegels, en het betalen der accijnsen door
de brouwers. fol. 16 rº

1655, 21 Mei. — Vreemde personen en bedelaars moeten uit de stad
vertrekken. fol. 161 rº

1655, 21 Juli. — Accijns voor de taverniers en tappers op de kuiten
en vreemde bieren. fol. 16 vº

1655, 6 Augustus. — De kapiteins van de burgerwacht moeten zorgen
dat de vesten geruimd worden. ol. 16 vº

1655, 27 September. — Voorzorgen om enigzins met de gratie Gods

- het vuur der pestilentie af te weren. fol. 17 r°
 1655, 20 October. — Punten waarnaar de brouwers en tappers hen zullen hebben te reguleren, voor de verschillende soorten van bier. (21 art.) fol. 17 v° tot 19 v°
 1656, 15 April. — Schikkingen op het punt van de tegenwoordige burgerlijke wacht, en in geval van alarm, het opstellen der vendels. fol. 20 r° en 20 v°
 1656, 12 Mei. — Over de prebenden van de godshuizen en van de H. Geest, over hout afhouden, hout rapen, en heimingten. fol. 20 v° tot 21 v°
 1657, 7 Februari. — Over het vissen in het molenwater en in de vesten. fol. 21 v° tot 22 r°
 1657, 3 December. — Over het slaan van vee en het verkopen van vlees. fol. 22 v°
 1657, 14 December. — Voor het kiezen van de dekens der ambachten. fol. 23 r°
 1657, 2 Mei. — Accijns van bier en wijn. fol. 23 en 24
 1660, 27 October. — Het klokluiden vanwege de gilden. fol. 24
 1661, 20 Januari. — Vertoogschrift aangaande de wollenwevers en de loodkomme. fol. 25 r°
 1662, 24 April. — Duurte van koren. fol. 26 r°
 1662, 5 Augustus. — Voor de slaggers en beenhouwers. fol. 26 v°
 1662, 24 Augustus. — De jongmans van de Borst in de kermisprocessie. fol. 27 r°
 1663, 10 November. — Kassijen niet uit te breken voor bouquetten. fol. 27 r°
 1664, 8 April. — Tegen het vier der pestilentiële ziekte. fol. 27 v°
 1664, 22 October. — Geen papieren vliegers, Hannekenuit 's nachts niet te storen. fol. 28 r°
 1665, 26 Maart. — Niet te vissen ten tijde van rijdinje. fol. 28 r°
 1665, 27 Mei. — Penspoel, boucketten, fruit. fol. 28 v°
 1665, 5 September. — Pegels voor de brouwers. fol. 29 r°
 1665, 22 September. — Tegen de contagiëuse ziekte. fol. 29 r° tot 34
 1666, 7 Juli. — Het baden verboden langs de gemene wegen. fol. 29 v°
 1666, 10 November. — De proveniers van de godshuizen in sermoen en hoogmis. fol. 31 r°
 1667, 21 Maart. — Het kolven verboden. fol. 31 v°
 1669, 21 Februari. — Om brand te voorkomen. fol. 33 en 34
 1681, 20 Maart. — Voor de brouwers. fol. 35 tot 36
 1671, 20 Maart. — Voor de brouwers. fol. 35 tot 36
 1672, 5 December. — Ziekte, kinderen begraven zonder suite of zoete melk. fol. 37 v°
 1673, 11 Februari. — Bier en wijn van buiten. fol. 37 v°
 1675, 4 Februari. — Duurte van graan. fol. 38 v°
 1676, 26 Februari. — Bakkersambacht. fol. 39 v°
 1676, 26 Februari. — Brouwersambacht. fol. 40 r°
 1676, 18 Augustus. — De rode loop. fol. 40 v° en 43 r°
 1677, 10 Februari. — Geen stoornis op het Begijnhof verwekken. fol. 43 v° tot 44 v°

- 1678, 27 Januari. — Ordonnantien voor de brouwers. (18 art.) fol. 44 v° tot 47 r°
- 1678, 27 Januari. — Nopens de wijnen (5 art.) fol. 47
- 1678, 29 December. — Nieuwjaarszingen verboden. fol. 49 v°
- 1681, 7 Maart. — Niet te kloppen aan kloosters. fol. 51 v°
- 1682, 9 Januari. — Spelen en schieten rond de kloosters. fol. 52 v°
- 1686, 13 September. — Scholen gesloten, ook op het Begijnhof. fol. 52 v°
- 1687, 8 Augustus. — Het houden van kermis na St. Bartholomeus. fol. 53 v°
- 1688, 5 Juni. — Over het houden van schapen. fol. 54 v°
- 1688, 20 December. — Op de bakaccijsen. fol. 55 r° tot 56
- 1689, 29 April. — Over het logeren der bedelaars. fol. 56 v°
- 1690, 1 December. — De klok der markt, het sluiten der herbergen. fol. 57 r°
- 1693, 29 April. — Over het bawaren der vesten. fol. 57 v°
- 1696, 17 Februari. — Niets kopen bij de zoetelaars van het garnizoen. fol. 58 r°
- 1698, 6 December. — Duurte van graan. fol. 58 r°
- 1699, 16 December. — Voor de brouwers en tappers, ook rakende de wijnen. (20 art.) fol. 58 v° tot 61 r°
- 1700, 16 December. — Op het vlees. fol. 61 v°
- 1701, 16 Februari. — Voor het brouwersambacht. fol. 61 v°
- 1702, 15 Maart. — Vertoogschrift van het linnenweversambacht. fol. 62 v°
- 1702, 15 Maart. — Op de bakaccijsen. fol. 63 r°
- 1702, 21 Juni. — Op de lijnwaadaccijsen. fol. 63 r°
- 1702, 13 September. — Op de granen der afgezetenen. fol. 64 v°
- 1709, 20 Juni. — Op de administratie der pieuse fondatiën. fol. 65 r°
- 1709, 27 November. — Op de bakaccijs. fol. 66 r°
- 1712, 23 Januari. — Om te voorzien en voorkomen van de brand. fol. 68 v° tot 69 v°
- 1717, 17 Februari. — Het recht van ijken van alle maten. fol. 67 r°
- 1720, 29 Mei. — Niets verkopen op het Begijnhof. fol. 69 v°
- 1722, 18 November. — Op het vagen der schouwen. fol. 70 r°
- 1724, 6 December. — De poorten van het Begijnhof gesloten in de nacht. fol. 71 v°
- 1728, 27 Augustus. — Op het stellen van momboors voor de weeskinderen. of. 172 v°
- 1730, 28 Februari. — Richtlijnen voor de procureurs op de genechtdagen. (15 art.) fol. 73 r°
- 1730, 29 Maart. — Verbod van meien en meibomen te planten. fol. 74 v°
- 1730, 28 Juli. — Nopens de pieuse fondatiën. fol. 75 r°
- 1736, 12 December. — Voor het ambacht der vettewariërs, kruideniers, merceniers of kremers. fol. 76 v°
- 1743, 4 Januari. — Ordonnantie over de brand. (19 art.) fol. 78 v°
- 1749, 12 Februari. — Nopens de opgebroken panden en de nieuw opgerichte huizen. fol. 82 r°

- 1752, 18 October. — Conditioes voor het bedienen van de scholaterie. fol. 85 v°
1760, 11 Juni. — Insolentiën van de studenten. fol. 89 r°
1760, 19 December. — Op de hoornbeesten. fol. 89 v°
1764, 19 November. — Vernieuwde ambachtsbrief voor de brouwers.
(29 art.) fol. 90 v°
1771, 12 Augustus. — Punten van het nieuwe ambacht der metsers,
schalieliekkers en gelazemakers (13 art.) fol. 94 v°
1772, 6 Mei. — Voor het linnenweversambacht. fol. 97 v°
1779, 11 December. — Tegen de rode loop. fol. 102 r°
1785, 11 April. — Organist en schoolmeester. fol. 103 r°
1786, 22 November. — Tegen misbruiken in de gilden. fol. 104 r°
1790, 22 Februari. — Artikelen voor de graanmarkt. fol. 106 v°
1794, 22 December. Aannemen van een schoolmeester fol. 108 r°
-

De Oudste Turnhoutse Cijnsen ? De Cijnsrollen van het Land van Turnhout (1340). F. Verbrant —

De mooiste en volledigste reeks van cijnsrollen en -registers die we in onze proeve van overzicht vermeldden en beschreven (1), is gewis deze van het Land van Turnhout, met cijnsen te Turnhout, Arendonk, Gierle, Sint-Pieters-Lille, Poppel, Weelde en Wechelderzande.

In het tijdschrift *Taxandria* (1935) (2) publiceerde wijlen Z. E. H. Kanunnik Jansen reeds enkele van de nummers, die tot de reeks behoren. Hij publiceerde in deze bijdrage op onvolledige wijze de cijnsregisters van 1368 (3) 1442 (4) en 1514-1561 (5). Omzeggens volledig excerpeerde de schrijver het register van 1417 (6) en hij gaf een beschrijving van de registers van 1410 en 1387 (7-8).

Het oudste en voornaamste cijnsboek is en blijft dat van 1368. Ook Dr J. Van Gorp excerppeerde dit boek gedeeltelijk (9) en

- (1) Voordracht gegeven in de Vereniging van Kempische Schrijvers, op datum van 11-11-'50, met als titel : « De oudste Cijnsboeken en Cijnsrollen in de Kempen (vóór 1400) ».
- (2) Ook als een afzonderlijke publicatie verschenen : *De Cijnsboeken van het Land van Turnhout*, door Kanunnik J.E. Jansen O.P., 1935.
- (3) Geinventoriëerd door Gachard en Pinchard in : *Inventaire des archives des Chartres des Comptes* (Rijksarchief Brussel) nr 45015 : *Census domine ducisse Gheldio in terra de Turnhout cum pertinentiis conscriptus A Domini M CCC LXVIII.....*, beschreven in « *De Cijnsboeken van het Land van Turnhout*, blz. 4-11.
- (4) Geinventoriëerd in idem, ibidem, nr. 45019 : *Den chys der hertoghen van Brabant in den lande van Tuernout meteer toebhhoerten. Ghescreven int jaer ons heeren dusent CCC XLII, XII daghe in Julio.....*, beschreven in « *De Cijnsboeken van het Land van Turnhout* », blz. 82-86.
- (5) Drie registers uit het Archief van het Rijk te Brussel, Rekenkamer, nrs 45029, 45030, 45031, beschreven in vermeld werk, blz. 86-105. Zie titel daar.
- (6) Register uit Rijksarchief Brussel, nr 45018, geëxcerpeerd en beschreven in vermeld werk blz. 13-82. Titel, daar te vinden.
- (7) Nummer 45017 van Rijksarchief Brussel, beschreven door Jansen, blz. 12-13 : *Sens sous Turnhout 1410*. Titel aldaar.
- (8) Ibidem nr 45016, beschreven door Jansen blz. 11-12. Cfr. voor titel aldaar.
- (9) Jan Van Gorp : *Plaatsnamen te Turnhout in 1368*, in *Bijdragen*, XXV (19-34), blz. 77-93. — Id : *Arendonksche Toponiemen 1368-1410*, in *Bijdragen* XX (1929), blz. 229-38. — Id. : *Hertogelijke Cijnsen te Gierle in de XVde Eeuw*, in *Bijdr.* XX (1929), blz. 74-77.

gebruikte het materiaal voor zijn studie over de *Kempische Persoonsnamen* » (10), terwijl kan. Dr Floris Prims heel wat excerpten verwerkte uit de hele reeks voor zijn studie *« Historische Toelichtingen bij den Taalschat der Kempische Cijnsboeken »* (11). In leven en welzijn ging kan. Jansen er prat op dat het register van 1368 het oudste Kempische cijnsboek was. Leggen we de nadruk op het woord « boek » om het te onderscheiden van de cijnsrollen, dan moeten we vóór dat Turnhoutse van 1368 een paar andere registers classeren, met name het Algemeen Kempisch Cijnsboek van de Abdij van Tongerlo van 1362 (12) en het Lierse Cijnsboek van de H. Geest van 1358 (13).

Meer nog, zonder de nadruk te leggen op het woord « register of boek constateren we dat het register van 1368 zelfs niet de oudste cijnsen van het Land van Turnhout aangeeft. Immers noteren we bij Nelis (14) 10 rollen van 1340. Deze komen dus 28 jaar vóór het register van 1368, hoe waardevol dit laatste ook blijven moge. Vooral wensten we een paar kleinigheden aan te merken bij de inventoriëring der cijnsrollen, gedaan door Nelis.

De eerste rol, nr 2550, met cijnsen te Arendonk, wordt door Nelis gedateerd in 1319. De datering van de rol, in titel bovenaan, is inderdaad wel onduidelijk geworden. Echter zouden we slechts deze twee mogelijkheden voorstellen, ofwel XI (dus 1311) of XL (dus 134-). Al de andere rollen uit deze reeks da-

(10) J. Van Gorp : *Kempische persoonsnamen*, in *Mededelingen uitg. door Vereniging voor Naamkunde te Leuven*, Leuven 1949, blz. 11-23.

(11) Dr Fl. Prims : *Historische Toelichtingen bij den Taalschat der Kempische Cijnsboeken*, in *Verslagen en Mededelingen van de Kon. Vl. Ae. voor Taal en Letterkunde*, Jan. 1940, blz. 543-635.

(12) Archief van de Abdij van Tongerlo, cijnsregister, A.VII.2 geen titel Bevat cijnsen te Tongerlo, Nijlen, Heerle, Halle, Hamme, Oevel, Olen, Herenthout, Noorderwijk, Herentals, Vorselaar, Lier, Mechelen, Broechem, Kalmthout, Essen, Breda, Alfem, Bladel, Tilburg, Udenhout, Impel, Ravels, Turnhout, Loon, Hapert, Dusel, Eiken, Antwerpen. Register, Latijn, perkament, 122 bladzijden, lederen omslag. Het bevat een klapper.

(13) Archief van de Openbare Onderstand te Lier, cijnsboek nr 12 van vroegere catalogisering, niet meer geëclassificeerd : Dit es de tsysbooe des heiligen gheest van sente gummaerskerke te lyre. 1358. Register, Nederlands. We kunnen het niet duidelijker beschrijven, daar we niet de gelegenheid kregen het archief te bezoeken. Lie. Holvoet excerpteerde het register voor zijn licentieverhandeling : *De historische Toponymie van Lier*.

Register, Nederlands. We kunnen het niet duidelijker beschrijven, Bruxelles, 1916, pp. 161-62, in de paragrafen : *Chambre des comptes de Flandre et de Brabant. Inventaires des comptes en rouleaux. Nrs 2550 tot en met 2580.*

1311) of XL (dus 1340). Al de andere rollen uit deze reeks dateren van 1340, zodat het op zijn minst genomen verwondering zou wekken dat de eerste der reeks van 1311 zou zijn. Meer nog, na vergelijking van de vermeldingen in het register van 1368 en die in deze rol, is het duidelijk dat het document van 1368 slechts een vernieuwing is van de rol, een nieuwe wijze van registreren in boeken of registers. Ook vertoont de rol der cijnsen te Arendonk, zoals trouwens al de andere rollen, 8 speldeprikken (of aantekeningen met een puntige stift) vóór de naam, + 10 prikken achter de naam, + 4 of 5 kruisjes vóór de naam, ter aanduiding van de jaarlijkse afbetaling of vereffening der cijnsverplichtingen. Die tekens zouden dan $(8+10 + (8 \text{ of } 10)) = 26$ of 28 afbetalingsjaren aanduiden. De rollen dienden dus van 1340 tot 1368. In 1368 worden ze vervangen door het register. We mogen de eerste rol dus wel de datum 1340 geven.

De derde rol, nr 2552, geeft de cijnsen aan te Bossu, Grez en Nodebais, drie gemeenten in de provincie Brabant (15) en hoort dus niet thuis in de reeks der cijnsrollen van het Land van Turnhout.

Er zijn dan nog de rollen, nummers 2551, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, met cijnsen respectievelijk te Gierle, Sint-Pieters-Lille, Sint-Pieters-Lille, Sint-Pieters-Lille, Poppel, Turnhout, Turnhout, Turnhout, en Wechelzande.

De 10 rollen zijn des te belangrijker, daar we weten dat het register van 1368, dat voor iedereen een zeer interessante en rijke bron is geweest, slechts de vernieuwing is van de rollen van 1340, die tot basis dienden voor de hele, lange reeks van cijnsboeken.

Zo ook werd het register van 1368 vernieuwd door dat van 1387. De reeks werd dan verder aangevuld met de nummers van 1410, 1417, 1442, 1514-1561 en 1600-1613 (16).

Ze zijn des te belangrijker, omdat de rollen een enorm aantal persoonsnamen vermelden. Ze zijn immers tamelijk lang. We menen dat quasi al de inwoners van de respectievelijke gemeenten een vermelding krijgen. Wat een bron van namenkunde van deze streek! Voegen we daarbij de namen uit de andere registers, reeds vermeld, uit de Rekeningen van het Domein van

(15) Door Nélis genoteerd : « 2552 A Grez. Bossut et Nodebais. Compte de 1330(?) (Fr.) De gemeenten, juist genoemd, zijn : Bossut-Gottechain, Grez-Doiceau en Nodebais.

(16) Rijksarchief Brussel, Rekenkamer nr 45033, met titel : Nieuwe oversettinghe volgens de brieven van terrage gepubliceert des..... decembris 1600. Zie beschrijving en excerpten daaruit bij Jansen, De Cijnsboeken van het Land van Turnhout, blz. 106-111.

Turnhout van 1392 tot 1402 en later (17), uit de charterverzameling van het klooster van Korsendonk (18) en mogelijke, andere bronnen, het Turnhoutse poortersboek inbegrepen, dan bezitten we een enig-mooi en enig rijk materiaal voor de namenkunde van het Turnhoutse (19).

Daarom denken we dat het niet onnuttig zijn zou de rollen in extenso te publiceren (20). Zohopen we dan de lacune of beter de verwaarloosde aanvangsperiode voor de Turnhoutse namenkunde te kunnen vullen en 't werk van Z.E. Heer Kan. Jansen te verrijken met de oudste en interessantste reeks van plaats en persoonsnamen; wellicht zullen ook de genealogen hierin enkele vermeldingen vinden, die hun interesseren kunnen en treft er de historicus onvermoede vingerwijzingen aan.

-
- (17) Rijksarchief Brussel, Rekenkamer par. 8 « Domaines de Turnhout », nrs 2494-2496 : Compte du receveur, Henri Trappart, de 1399 à 1402.
Nr 2494 : Compte du 1 août 1399 au 23 juin 1400,
Nr 2495 : Compte du 24 juin 1400 au 23 juin 1401 ;
Nr 2496 : Compte du 24 juin 1401 au 23 juin 1402. Alle in het Nederlands.
- (18) Chartarium der Priorij van Korsendonck (Archief van het Aartsbisdom te Mechelen), 1395-1760. Zie daarover, met publicatie van enkele oorkonden, Fl. Prims, in de Bijdragen, Reeks, Jaarg. I. (1940), blz. 48 en vlg.
- (19) Dit overzicht van bronnen voor de namenkunde van het Turnhoutse is niet volledig. We zouden daar b.v. nog moeten bijvoegen de zeer interessante en oude registers van Kempische Cijnsen uit de Abdij archief te Tongerlo. Deze, de oudste alleszins, dateren van 1862, einde 14e eeuw, 1393-1396 (Rijksarchief Antwerpen, Fonds Abdij te Tongerlo, nr 130), 1400-1449, waarin cijnsen van Turnhout of omgeving vermeld worden. Ook dienen dan vermeld voor het Stadsarchief te Turnhout : Cijnsen Turnhout, 14-15de eeuw (nr 19), Erfpachten 14de -15de eeuw (nr 19), Cijnsen 1541-1542 (nr 2893), Cijnsboek XVIde eeuw (nr 2893) en Cijnsboekje van het Land van Turnhout, XVIde eeuw. (nr 1865).
- (20) Bij de publicatie van de teksten der rollen van 1340 volgt dan de beschrijving der stukken.

DE TEKSTEN.

Voor elk nummer geven we bovenaan de beschrijving. De geïnterpoleerde of geschrapte teksten slaan vermeld tussen () De opgeloste afkortingen staan tussen rechte [] haakjes.

Niet overal gaven we de volledige, de opgeloste namen : voor vele is het duidelijk welke naam bedoeld is. De onleesbaar geworden delen staan aangeduid met ... enkele punten.

I. — Rol nummer 2550 van afdeling rollen Rekenkamer Archief van het Rijk te Brussel, Latijn. Perkament. Bestaat uit twee stukken, waarvan het eerste meet 64 cm en het tweede 75 cm, beiden bij 16,2 cm breedte. Totale lengte is 139 cm.

In dorso door een andere hand bijgevoegd: Chyns in Arendonck.

De rol geeft de cijnsen van Arendonck.

Cen sus d[omi]ni duc[is] In Arendone c[on]scriptus Anno d[omi]ni. MCCCXL in die b[ea]ti martini.

.....eadem domo.....

.....ex parte marg. boels

Il..... ex puteo Ide[m]

.....

.....de resele.....

Dom. de postele. VI. st. ex p[ar]te Inuestiti

(geïnterpoleerd : ger. de b[er]loecime VII r ex p[ar]te henri kolks

heiwig de boecle ... VI d.

(geïnterpoleerd : I : goddefrid[us] de zande XII d ex p[ar]te henrici vloeghel de raesele)

Joh. meele IX. d.

Joh. donbescedene. III. d.

Faber de roesele. III. d. (geschrapt : ex p[ar]te i[n]uestiti)

Ghiselbert[us] de boekele. II. d.

Joh. gilberti de rethie. III. d.

Nich. elizab. de roederbeke. IIIII. st. p[ar]t[i] ob (geïnterpoleerd : II d. ex p[ar]te enchelb[er]ti de Wippelb[er]ghe VI. d.)

Joh. de Wippelb[er]ghe. IIIII. st. VIII. d.

Hein. dewloerle. III. d.

Ger. de hachle. X. d. pull. (geïnterpoleerd : Ide[m] exp[ar]te elizabet alardis. Ide[m] ex p[ar]te enghelb[er]ti de Wippelb[er]ghe. VIII. pull.)

hein. de wippelberghe. XII. d.

heiwig. de calstert. XVI. d.

Wills. textor. V. st. IIIII. pull. (Ide[m]. I. d.)

(geschrapt : Gertrudis textor[is]. VIIII. d. pull.)

Joh. de duberghe. XXXIIII. d. IIIII. pull.

(geschrapt : thomas de roderbeke. IX. st. III. d.)
 laurella. VII. d. pull.
 Anselm[us] de mirde. VI. d.
 heilwig. de noua domo. III. ob.
 Arnoldus de vel[n]ne. V. st. XII. d. Idem. XXI. d.
 luetgart de mirdg. III. d.
 Elizab. uxor hein. p[re]positi. XI. d. pull.
 Godefrid[us] mintc[n] VIII. st. III. pull.
 Godefrid[us] de vel[k]kene. III. st. IX. d.
 Walt. de hese. VII. d.
 Arn. lamberti. XVIII. d. p[ar]ti ob. I. pull.
 Joh. loue[n]. VI. d. pull.
 Gilbert[us] de goutberghe. XIII. d.
 heilwig. de noua domo. VIII. d.
 (geschrapt : Enghelbert[us] de wippelbe[er]ghe. VI. st. III. d. pull.)
 Ways custos. VII. d.
 Joh. de hulsele. VI. d.
 Joh. molitor fili[us] lodouici. X. d. pull.
 Joh. fili[us] joh. de goutberghe. XXI. d. Ide[m] va[n] deen-
 ke[n]s berte[n]. III. d.
 Marg. de rosele. III. d.
 Pertus lopere. VI. d.
 hein. beersina[n]. VIII. d.
 hein. mercator. XVIII. d.
 Walt. de roderbeke. III. st. III. d.
 Ecc[lesi]a de are[n]done. IX. d. [et] XII. d. III. d.
 Cristina de dike. XV. d. II. pull.
 Joh. textor. VIII. st. III. d. II. pull.
 Joh. de mole[n]dino. VII. st. ob. pull.
 Gilbert[us] de vico. VI. d.
 Gilbert[us] brabant. III. d.
 Goeswin[us] de groelenide. IX. d. cu[m] picka. Ide[m] 1/2.
 pull.
 Joh. iordam. III. st. p[ar]tis I. d. pull.
 Lambert[us] sartor. VIII. d. pull.
 Elizab. bols. IX. d.
 heile bols. 1/2 pull.
 Marg. vays. IX. d. ob. pull.
 Reiner[us] de Wloerle. XV. d. pull.
 lepp[er]e de rosele. III. d. Ide[m]. VI. d.
 hein. de Wloerle. III. st. pull. Ide[m]. III. ob. ex p[ar]te
 hein. p[re]positi.
 Joh. godefridi. VIII. st. II. pull. Ide[m] XX. d. Ide[m] VI. d.
 Walt. fili[us] hein. de puleo. III. st. III. d. pull.
 Euerard[us] de mole[n]dino fili[us] euerardi. VIII. st. XII. d.
 pull.
 Joh. de scoenboech. III. st. III. d.
 Mathias de scoenboech. III. st. XI. d.

Arn. de quaest. XV. d. pull.
(geïnterpoleerd : Idem. XVIII.)
hein. de scoenboech. V. st. XI. d.
Joh. boentuen de rethie. XII. d.
(geschrapl : Wills. de hulsele. IIIII. d.)
Gilbert[us] voget. VI. d.
Walt. de berausele. VIII. d.
Kath. de hoegartseck[er]e. VI. d.
Marcellius de on[er]broec. XV. d.
(geïnterpoleerd : heurr. meersin[n]a. II. d.)
Joh. de alta domo.
lachart de hulsele. II. d.
Godefrid[us] die mehere. VI. d.
henr. kolfs. III. st. ob. min.
henr. rosa. III. ob.
henr. de palude. III. d.
So[n]cta Maria. IIIII. d.
Joh. de biest. VI. d.
Yda de de[n] remo[n]da. III. ob.
Mensa s[anc]ti spi[ritu]s. VI. d.
Godefrid[us] de erke. II. d. cu[m] picka
Mensa S[anc]ti spiritus de mirde. III. d.
Joh. de dale. VI. d.
Reiner[us] de Wloerle ote[n]. VI. d.
Sulmina IX. lb. XVI. st. I. ob.
p[ro] ista sulmina VII ½ lb. II ½ st. III. ob.
Ger. de arbore. VII. d.
Joh. textor de wampelb[er]ghe. III. pull.
hilla de hulsele. XII. d. pull.
Gielman[nus] de fine V. st. IX. d. pull.
Joh. lamberti. XIX. d. ob. II. pull.
Marg. de denremo[n] de filia joh. XVIII. d.
Joh. filius sutor[is] de wampelb[er]ghe. X. d.
pu[er]i neesen de roderbeke. VI. d.
Joh. lepelma[n]. XXXIIII. d. pull. Idem. de mole[n]dino.
III. d.
arn. de aggere. XVI. d. II. pull.
Joh. knape. XVIII. d. II. pull.
(Geschrapl : wills. die prinsce. VIII. st. p[ar]tis ob. Idem III.
ob.
Joh. niarts. III. st. II. D. III. pull.
Joh. niarts. III. st. II. D. III. pull.
Marg. boels. XIX. d.
arnoldus oeden IIII. d.

2de stuk :

Arn. de obstac[u]lo. XII. d. pull.
Walt. de acker. d. pull.

(geschrapl : Simon de wippelb[er]ghe. III. st. pull.
 Idem. II. st. ex. p[ar]te henr. m[er]cator[is] Idem. I. d.
 Chera[n]gch[us] de he[re]nthalz.
 III. pull. Idem. VI. d.
 Idem. XV. d. ex. p[ar]te ghiselb[er]ti de desschele.
 p[re]positus de hese. VI. d.
 henr. de goutberghe. III. st.
 Metta de goutberghe. VI. d.
 (geschrapl : heila de wampelb[er]ghe. XI. d.
 Walt. elisab. III. d.
 (geinterpoleerd : II. art. ja[n] scosicks zone(?) va[n] wa[m]-
 pelb[er]ghe. V. d.)
 helw. de puteo. XX. d. pull.
 Walt. alart. XXI. d. pull.
 Joh. de mierde. III. d.
 Arn. boels. XIII. d.
 (II. pet[er] Ja[n] leofiel zone(?) va[n] wa[m]pelb[er]ghe
 obb.)
 Joh. de wampelberghe. XII. d. cu[m] ob.
 (Geschrapl : Ger. de wippelberghe III. st. pull. Joh. trude[n]
 II. st.)
 Alcidis de puteo XXXII. d. pull.
 Henr. metke[n] de rosele. II. d.
 Arn. de wippelberghe. X. d.
 Joh. culud. fili[us] henr. de puteo. XI. d. cu[m] picka (ge-
 schrapl : Ide[m] XLVII. d. et pull.)
 henr. broethase. III. st. III. d. II. pull.
 herman[n]us de mierde. III. d.
 Arn. de denremo[n]de. VIII. st. I. d. III. pull.
 Aleidis de fine II ½ d.
 Henr. de v[ile]. IX. d. III. pull.
 Joh. helsen. VI. d. II. nychola[us] de moert pull.
 Meliis de weerbeke. IX. d.
 Ger. de quaest. V. st. VI. d. XV. d. pull.
 Nichol. de puteo IIII st. I. ob. nichol. de puteo fili[us] ei[us]
 XVIII d.
 D[omi]n[u]s Inuestil[us] ibidem. VI. d. II. pull.
 Wills. de mole[n]dino. VIII. d. VII. d. II. pull. Ide[m].
 III. d.
 Alardus de are[n]donc. VII. St. III. d. min[us]. II. pull.
 Joh. Martini. den.
 Walt. de are[n]donc. VII. st. X. d.
 Aleidis filia loys. XI. d.
 lips. XVI. d.
 Marg. de obstac[u]lo. VIII. d. I. d. alb.
 Joh. Steinman. VIII. st. III. pull. Ide[m]. XI. d. ob. pull.
 Wills. de obstaculo. XXXII. d.
 Metta filia Sutor[is]. III. st. pull. cu[m] h[er]edib[us] He[n]r.
 VIII. d.

Ticleman[n]us. lathouw[er]c. II. st.
 Joh. de bere[n]donc. IX. d. (geïnterpoleerd : Ide[m] III st. I. d.)
 Joh[ann]es bierman. IX. st. III. d.
 Gordefrid[us] bierna[n]. X. st. VII. d. II. pull.
 Walt. de pulco. III. st. pull.
 Elizab. ~~alardi~~. X. d.
 Godsfridus de kile el[t] kath. zuetma[n]. V. st.
 Ger. heell. VI. d. (geïnterpoleerd : petrus symans. VI. d.)
 Roger[us] de pulco. VI. st. VII. d. III. pull.
 Sulo de scotelve[n]ne. XXVI. d. cu[m] ob. II. pull.
 Enghelbert[us] de mole[n]berghe. pull. Idem XVIII. d. Idem IX. d.
 (geschrapt : henr. de rosele. XII. d.)
 henr. de wude[re]n III. d.
 Elizab. de wampelb[er]ghe ob.
 Wills. de pulco. XXIX. d. II. pull.
 (geschrapt : Elisab. me[n]le[n]. ???.)
 (geïnterpoleerd : Joh. helsc[n] va[n] weerbeke. XVIII. d.)
 Marg. eius soror. III. st. II. d. pull.
 Henr. Enghelb[er]ti de du[n]g[e]ne. III. d.
 Tidericus faber. XVIII. d. II. pull.
 (geschrapt : Jorjonus bierma[n]s. XX. d.)
 (geïnterpoleerd : Genul. fili[us] henr[ici] de pulco. III. d. pull.)
 Su[mm]a. XI. lb. XIII.
 (geïnterpoleerd : Idem. IX. d. ex p[ar]te henr. de elite)

Census novaliu[m] in are[n]done code[m] die :

Dom[us] de postele.....
 Ite[m] de decima.....
 (geschrapt : henr. beencu[n] de rethie. XXIII. d.)
 henr. joh. gielberti de rethie.
 henr. fi[lius] eius. XXIII. d.
 (geschrapt : Joh. de wippelb[er]ghe. II. st.)
 Walt. de loepe. XIII. d.
 henr. de goutberghe. XIII. d.
 (geschrapt : Godefr. de venne. XXI. st.)
 (geschrapt : Henr. de roderbeke. VI. st. IX. d.)
 Godefr. minte[n]. VII. st. III. d.
 Walt. de lathouw[er]c. XXV. d.
 Joh. fili[us] tiderici lathouw[er]s. II. st. ob.
 Joh. die knape. V. st. III. d.
 heilw. de noua domo. XXIII. d.
 (geschrapt : Godefrid. de steenbrocc. III. st. III. ob.)
 Joh. iordam. XV. d.
 Henr. de palude. IIII. st.
 Joh. molitor. fili[us] ludouici. VI. d.

henr. de tieghelt. XXIII. d.
henr. de turnout. XII. d.
 (geschrapt: *henr. de*)
nichol. elizab. XX. d. pt. I. d.
Arn. lamberti. VIII. d. cu[m] picka.
Wall. are[n]donc. VI. st.
Godefrid[us] bierma[n] II. d.
 (geschrapt : *Tamel. de alla domo de rethie. XVIII. d.*)
Wina[n]dus. VI. d.
Ruthe de picke. XXXIII. d.
Marg. boels. II. st.
 (geschrapt : *Joh. tielma[n]n[us] de fine. XXXXII. d. VIII d.*
cu[m] picka.)
Symon de Wippelb[er]ghe. VIII. st.
Arn. de quaest. VIII. sd.
Wall. elizab. XII. d.
henr. broethase. XVIII. d.
 (geschrapt : *arn. boels. XIII. d.*
Joh. bea[ri]cis. XX. d.
henr. de vlite. XVIII. d.
Godefridus meyer. V. st. III. d.
 (geschrapt : *Ger. de wippelb[er]ghe. V. st.*
Wills .de mole[n]dino. XII. d.
tielma[n]n[us] lathouwerle. XVIII. d.
Joh. trude[n]. X. st. pt. III. ob.
Arn. trude[n] III. st.
Joh. niaerts. III. st. XI. d. (geïnterpoleerd : Idem ob. de p. Ila
p[ar]te vascu[is].
Joh. de goutberghe. III. d.
Joh. fili[us] suus. III. d.
Joh. de beere[n]donc. II. st. XI. d.
lamb[er]tus rose. I. ob.
Joh. sudor. III. d.
Joh. broechma[n] de rethie. II. d.
Arn. de denremo[n]de. V. st. VII. d. II. alb. Idem. XVII. d.
Wills die prince XII. st. VII. d.
Wills de scotelue[n]ne. I. d.
tideric[us] faber. III. ob.
henr. de goulberghe. den.
henr. de puteo. III. st.
Joh. Molitor. XIII. st. pt. II. st.
Moers de steensêle. II. st.

Nota : De rol vertoont vóór de namen 9 stippen en 3 kruisjes en
 achter de namen 10 stippen, te samen voor $9 + 10 + (3 \times 2) =$
 ongeveer 25 jaren afbetaling.

- II. — Rijksarchief Brussel, Rekenkamer, Rollen, nr 2551.
Perkament, Latijn. Bestaat uit een stuk van 16 × 62,3 cm.
Bevat de cijnsen te Gierle.
In dorso : chijns in ghierle.
Ook deze rol vertoont voor elke post 19 of 20 punten + 3
kruisjes voor ongeveer 26 jaarlijkse afrekeningen.

Census d[omi]ni duc[is] in ghierle iln]festo s[anc]ti remigii
Annō d[omi]ni. M° CCC.X°L.

Primo joh. wechle. VII. st., VII. d.
Elizab. sutrix, I. d.
joh. de moke III. st. II. d. III. pull.
Ghiselbert[us] de palude III. st. II. stad. min[us].
heilwig[is] de emeldonc. VII. st. III. d. III. pull.
Marg. de alrio. III. ob.
Sophia de rossencert. VI. d.
Michael stos. III. st. III. d. III. lib. cere.
Arn. de lang[er]stede. IX. d. III. st. II. d. ex p[ar]te aleydis...
henr. de emeldonc. VI. st. III. d. (geschrapt : de novo. III. d.)
Iamb[er]t[us] de pisselaer (...??...) d. III. st. II. d.
Joh. sas III. st. III. ob.
Walt[erus] de pisselaer. XXI. d.
beatriz de pisselaer. V. st. III. d.
Mar de hofstat. IX. st. III. d.
Ghiselbert[us] de thimo. X. d.
Joh. filius de ioh. d[ic]ti tunis. VI. d.
Cole de hospitali. II. d.
Joh. de ghierle de h[er]enthals. VI. st.
Ghiselbertus de score. VI. st. V. d.
Walt de emeldonc. IX. st. III. d.
Arn. de castro. III. st. I. d. II. pull. cu[m] II. d. noui te[m]p[or]is
Ghiselbertus pu[er]or[um]. XIII. st. ob.
Elizab. de prato. V. d.
Joh. de emeldonc. XII. st.
Wills. de emeldonc.....
Joh. de emeldonc IX. st. pt. II. d.
Egidi[us] de heerle. VII. st. I. d.
Elizab. de palude. XX. d. ob.
(geschrapt : henr. de noua domo. III. d.
Vroemken..... pull.
Walt. textor. III. d.
Arn. de emeldonc XVI. d.
Joh. textor. de h[er]enthout. II. d.
Elizab. wilhaghe I. d.
Joh. de emeldonc. XII. st. II. d.
Ghiselbert[us] de wissenvoert. II. d.
Aleidis de moro. XIII. d.

- Pu[er]i d[omi]ni. ger. me[n]neke [n] c[ur]ati i[n] ghierle. XLII. d.*
Aleidis de wat[er]late. XI. d.
Walt. tigi. VI. d.
Elizab. de rytbeemde. XXVII. d.
Joh. fili[us] Walt. endeckers. III. st. de nouo XVIII d.
(geschrap : Ghiselbertus de horneke. XVIII. d.
Ger. de emeldonc. X. st. IIII. d.
(geschrap : aleidis de rille[?] II. d.)
bona noualiu[m] de bigarde[n] XV. st. novi ce[n]s[us].
Walt. lat[r]ine. XII. de.
nich. leema[n]. ob.
Ger. fili[us] joh. de bute[n]. XII. d.
(geschrap : henr. de rode. IIII. st. pull.)
Ghiselbertus de rolleken. IIII. st. lib[er]um cere cu[m] q[uar]ta p[ar]te lib[er]e
Ger. heilwigis. VIII. d.
Ger. fili[us] Walt[er]i de emledonc. XI. d.
Henr. elizab. II. d.
Arn. de scoere. X. d.
Petrus de turnout. IX. d.
Elizab. filia. egidii rolleke[n]. IIII. st. III. d.
(geïnterpoleerd : hilla de vorsela. III. d. IIII. st. pull.
Joh. de scoere. VI. d. Idem. ex p[ar]te de brokq. IX. d.
Walt. knape. I. d.
(geschrap : Walt. de saeke. I. d. noui)
Elizab. jacobii. III. d.
Joh. de castro. V. st. pyt. III. d.
(geschrap : Arn. molitor de tille. VI. d.)
Johes. de thimo. IIII. d. idem. ob.
Elizab. passarts. XV. d.
Joh. fassa. VIII. d.
Pu[er]i goeswini de horneke. I. d.
Aleidis pu[er]or[um]. XI. d. I. ob.
Gertrudis de moro. II. d.
Joh. meyerke[n] Soluit de Walt. de rode. XIX. st. III. d. se[n]sus.
Henr. fili[us] heilwig[is] de rode. XIII. st. II. d. ce[n]s[us].
Arn. de scoere. II. d. noui ce[n]s[us]. Idc[m] VI d. vel[er]is ce[n]sus.
Egidius. fien ob. de nouo.
Su[mm]a. X. lb. XV. st. IIII. d.
It[em] XVIII. st. IIII D. noui ce[n]s[us]
Su[mma] pull. X.
(geïnterpoleerd : die van ghierle van hoeren ghemeynner broecen IIII. d. g. oude) (9 + 2 afbetalingen.)
henr. de rode. XXI. d. cu[m] picka.
joh. de rode. XXI. d. cu[m] picka.
Elizab. ux[or] joh. de vosselaer. XXI. d. cu[m] picka

(geschrapt : *Pu[er]i petri de palude XXI. d. cu[m] picka*)
Arnoldus de hofstat. III. de ce[n]s[us] vel[er]is
(geschrapt : *leenma[n]us de*)
ioh. de moro. II. d. noui. ce[n]s[us].
lambertus de pisselaer V. d. oude g. van ghecreghen goede van
endeck[er]le gheghens die h. boghers. tsh[er]en van Wi-
chamme.....)

De lijnen volgend op het geschrapte : *Pueri petri.....* zijn later in het handschrift bijgevoegd geworden. Alle, tot aan het einde.

III. — Rijksarchief Brussel, Rekenkamer, Rollen nr. 2553. Perkaument, Latijn. Bestaat uit 2 stukken van 15,5 cm. bij (58,5 en 70 cm.) 128,5 cm. Bevat cijnsen te Sint-Pieters-Lille.

In dorso : chijsen in Lille.

Draagt geen datum, doch is zeker van dezelfde tijd als I, II, en de volgende. De zelfde hand. Jaarlijkse afrekeningen 10 + 9 prikken + 3 kruisjes = ongeveer 25 jaren.

1ste stuk :

Census d[omi]ni ducis in Lille.

Elizab. sartoris. XXXII. d.

Arn. de hesoue[n]. III. st. III. d.

Joh. de brecht. VI. d.

Joh. de ven[n]e. VI. st.

Henr. de fine. III. st. p[ra]t. III. d.

Joh. de eckere. III. d.

Wills. de agg[er]e. X. d.

Laure[n]tius de coddonc VIII. d.

Truden renbouts. II. d.

Enghelb[er]t[us] de meere. IX. d.

Joh. fili[us] heilwig[is] boudierix VI. d. cu[m] picka

Mus de coddonc. V. st. II. d.

Joh. fili[us] ger. ou[er]sant. V. st. I. d.

henr. boelke[n]. XVII. st. pt. II. d.

Walt. fasse. III. d.

Reiner[us] de ou[er]sant. VII. st. pt. d.

henr. griel[en]s. VI. st. II. d.

Joh. de cono. III. d.

Elizab. filia. joh. lamberti. XII. d.

Andreas coman. XXIX. d.

Joh. dyonisii. IX. st. III. d. Ide[m] XXXII. d.

Joh. de brule. XXII. d.

Joh. de echoue[n] de h[er]enthals. V. st. II. d.

(geschrapt : *Walt. de palude. VI. st. II. d.*)

Elizab. boudeliz. XV. d.
Joh. fili[us] oliveri. X. d.
Joh. de hoele. III. st. V. d.
Gheru[n]ghus de rijtbeemde. III. d. Idc[m] III. st.
Arn. de vico. IX. st. VIII. d.
Henr. de echoue[n]. XIII. st. I. d.
Arn. de valvekene. VII. st.
Reiner[us] de palude enneke[n]s. XXXII. d.
henr. de scoele. XXII. d.
Enghelbertus de cimit[er]io. III. st. IX. d.
Walt. de vorst. XXXIII. d.
Henr. de drijsce VIII. st. III. d.
Petr[us] de houe[n]. V. st.
Cheru[n]g[us] mariema[n]s. V. st. II. ob.
Arn. tector. IX. d.
Joh. de scoele. VII. st. XII. d.
Arn. enghelb[er]li. IX. d.
Joh. tector. III. d.
Arn. de houe[n] fili[us] joh. VIII. d. pt. qu[ar]di ante.....
heille de hoelce. I. d.
Gheru[n]gh[us] dorpman. VI. d.
Ger. de boentune. II. st.
Elizab. de braendonc. XV. d.
Reiner[us] de bruele. XI. d.
Elizab. Walt[er]i comans. VII. pt.
Ger. de braendonc. X. st. III. d.
Petr[us] waerloes. XXVII. d.
Arn. boegart. III. st.
Ger. boelke[n] XX. st. VIII. d.
Kat[er]ina mariemans. XIII. d.
henr. Walt[er]i. XXVI
Wills. haghens. XII. d.
(geïnterpoleerd : It. ars zone cu[m] f[ra]tro XXII d. op III
bo[n]d[er] eyde)
Gheru[n]g[us] haghens. XII. d.
Ziger[us] boels. XVIII. d.
Joh. bake. XIII. d.
petrus rez. XII. d.
(geschrap : Joh.....)
henr. ylegheem. III. d.
Marg. de lare. III. d. (geïnterpoleerd : Reyn[er] [us] Hermann
XII)
(geschrap : henr. houw[er]e. IX. st. III. d.)
Joh. ylegheems. III. st. II. d.
Ger. de coddonc. VIII. st. IX. d. I. ob. f[la]dr.
Arn. de fine III. st. V. d.
Heinr. mariemans. II st. V. d. Idem. XVII. d.
Joh. de ligno. VIII. st.
Arn. fili[us] p[re]s[bi]t[er]i. V. d.

(geïnterpoleerd : *Joh. Jonghe de lille. IX. d.*)
Hein. sartor[is] IIIII. st.
Joh. de palude. XIII. d. Idem. XII. d.
Joh. de rijt. II. st.
Mathias de vekene. VI. st. IIIII. d.
Hein. bellens. III. st. III. d.
(geschrapt : *ar. de trieste. VII. st. IIIII. d.*
hein. bellens. VII. d.
Joh. de rijtbeemde. XVII. d.
(geïnterpoleerd : *Aleyd buelkens. IX. d.*)
Joh. de trieste. XIII. st. VII. d.
Ger. noudens. XIII. st. III. d.
Elisab. lamberti. II. st.
Hein de vico VIII. d.
Walte. herman[n]i. X. st. VII. d.
Joh. de rijtbeemde. VII. st. p. t. ob.
Heilwig. Willi. II. st. II. d.
(geïnterpoleerd : *Joh. Gyselens ex p[ar]te heynrici de houe[n] VII. st.*)

2° stuk :

Jacob de hoeue[n]. XVII. d.
Arn. molitor de lille. XIII. st. VIII. d.
Reyner[us] de loue[n]. XV. d.
Ger. de lare. II. st.
Hein. massijs. XVI. d.
Joh. de ou[er]sant VIII. d. Ide[n]. ex p[ar]te Zig[er]i boels. VIII. d.
Arn. boudierix. XXVI. d.
Joh. de hoeue[n] XXIII. d.
Joh. fili[us] zig[er]i comans. XV.. st. p. t. I. d.
Joh. haghén. XVIII. d.
Su[mma] XX. lb. X. st. VII. d.
Joh. fili[us] ger[ard]i de hoeue[n]. III. d.
Cleme[n]s de h[er]enthals. II. st.
Joh. ennekens. III. st. VI. d.
Walt. de thimo. IX. st. VI. d.
Hein. faber. VIII. st. V. d.
(geïnterpoleerd : later geschrapt : *Gerard[us] de thimo VII. st. II. d.*)
Joh. de echoue[n]. XXI. d.
Hein de palude. VII. st. III. picta.
Joh. de coddonc. III. d.
Arn. de witven[n]e. X. st. VI. d.
Elizab. de acht[er]haghe[n]. III. st.
Joh. de rijt. XI. st. II. d.
heille de horneke. XVIII. d.
Joh. de zart. XXXI. d.

- hein. de vekene. XIII. d.
 Joh. de vekene. XIII. d.
 Marg. uxor. joh. agche[n]s. VI. d. de bo[n]is joh. de broe-
 ghe[n].
 hein. laet XXXIII. d.
 arn. de horneke. III. d.
 Ger. de borneberghe. III. st.
 Herman[n]us de heesoue[n] III. st. III. d.
 Joh. boelc. IX. st. X. d.
 Machtildis de heesoue[n]. XXI. d.
 Joh. de acht[er] haghe[n]. III. st.
 Elizab. filia bea[ri]cis. III. d.
 Ger. de heest[er]e. III. st.
 Heyric[us] de voerst. II ½. d.
 hein. de houe[n]. IX. st. VI. d.
 joh. de broechghem. VI. d.
 Jota de ligno. I. d.
 Joh. herman[n]i. III. d.
 Arn. dyonisii. XI. st. III. d. Idem. XXXII. d. ex p[ar]te egi-
 dii meycere noue...
 (geïnterpoleerd : heynricus.....)
 Elizab. de lare. III. st. p. t. I. d.
 Ger. danijs. III. st. III ½. d.
 Walt. enghelb[er]li. XXVI. d.
 Joh. boudierix. VIII. st. p. t. ob.
 Joh. esken. VI. st. VIII. d.
 Nichol. de beist. III. st. III. d.
 Hein. de loue[n] III. d.
 Hein. de trijste. XV. st. III. d. Ide[m] de bo[n]is reym. boels
 III. st. III. d.
 Joh. boegart. V. st. V. d.
 Joh. coma[n]. XII. d.
 nich. de tila. VI. d.
 Joh. haghe[n]. III. ob.
 (geïnterpoleerd : Jans vander hoeue[n] XII. d.)
 Zantma[n]. III. d.
 Egidi[us] meus. II. st.
 Heilwig. de coddonc. XII. ½. d.
 beatrix de oude. VI. d.
 Joh. liben XIII. d. de II. bon. p[ra]ti.
 Joh. de hoelte (of hoelee). III. st.
 Gheru[n]g[us] de acht[er]haghe[n]. III. st.
 hein. de trijste XII. d. ex p[ar]te hein. h[er]man[n]i
 heilwig. yegheef[m]. VI. d.
 paul[us] de echoue[n]. III ½. st.
 Su[mma] X. lb. VII. st. II. d.
 Su[mma] XXX. lb. XVI. st. VIII. d.
 Joh. de malle. XIII. st.
 (geïnterpoleerd : Katharina Joh. de hoeue[n]. XI. d.)

Census nouwliu[m] ibidem.

Joh. dyonisij. VIII. d.
obstacl[u]m de braendonc. IIII. d.
Elizab. de braendonc. XI. d.
Ger. de hoeue[n]. XX. d.
kal[er]ina de atrio. III. d.
Joh. de rietbeemde. I. d.
Reiner[us] de brule. II. d.
Arn. molitor. V. st. VI. d.
Walt. de thymo. II. st. III. d.
Elizab. de acht[er]haghe[n]. III. d. VI. d.
Marg. weens. I. d.
Hein de hocue[n]. VI. d.
Joh. rez. III. d.
(geïnterpoleerd : Gerardus de thymo II. st. IIII. d.
Hein. de drijsche. VI. d.
Gheru[n]g[us] de acht[er]haghe[n]. XII. d. Ide[m]. II. st. ob.
Heilwig. de zande. XXI. d.
Arn. danijs. IIII. d.
Hein. de loue[n]. I. d.
Arn. de valuekene. V. d.
Marg. filia enghelb[er]ti. II. d.
Jacob[us] de ligno. I. d.
Reiner[us] buelke[n]s vander helst vander st[ra]ten. II. d.
hein. wouters. I. ob. va[n] ene[n] uutfanghe va[n] ere st[ra]-
te dat he[m] pape gaf.
Joh. danijs. XII. d.
Joh. de acht[er]haghe[n]. X ½. d. Ide[m] IX. d.
Elizab. de ack[er]e. I. d.
heilwig. de heergachte. XV. d.
hein. faber fili[us] gheru[n]gi marima[n]s. I. ob.
Gheri[n]g[us] de vorst. L. d.
Joh. fili[us] reineri de zant. I. ob.
hein. marimans. II. d.
Elizab. beatricis de palude. I. ob.
Arn. de trieste fili[us] hein. I. d.
Heilwig. filia hein. marima[n]s. II. d.
Arn. marimans. VI. d.
Jola de ligno. I. d.
Elizab. ux[or] joh. filii arn. de heesoue[n]. II. st.
Marg. de loue[n]. I. d.
Elizab. lamb[er]ti. III. d.
Ger. de heest[er]e. X. d.
Hein. faber. II. d.
Arn. filius joh. de houe[n]. I. d.
Joh. wall[er]i. I. ob.
(geïnterpoleerd : Die van lille van hoeren ghemeynen vroen-
ten VIII. d. g. oude.)

Su[mma] XXX. st. III. d.

- IV. — Rijksarchief, Brussel : Rekenkamer, Bollen nr. 2554.
Perkament, Latijn. Bestaande uit één suk van 15 x 64 cm.
Bevat cijnsen te Sint-Pieters-Lille en Wechelterzande.
In dorso : Chijns va[n]dler Enen[en] te Lille.
18 prikken plus 3 kruisjes.

Census d[omi]ni ducis. In lille de auena. An[n]o d[omi]ni.
M°. CCC. X° L. In festo S[anc]ti Remigii e[t] bauo[n]is.

Primo reiner[us] de vorst. I. halst. I. pull.
Arn. de ou[er]sant. VI. modic. II. pull.
Joh. de valuekene. II. modic.
Arn. de thimo. II. modic. pull.
Joh. de brule. III. modic. pull.
Jon. de hocue[n]. I. modic.
Joh. de echoue[n]. I. hals. II. pull.
Hein. de drijsce. I. pull.
Heilwig[is] boudierix. III. modic. II. pull.
Wall. de thimo. III. modic. (et I bun.)
Wills. hantsul[er]e. VII. modic. III. pull.
Hein. yteghceems. firtell. pull.
Joh. de ou[er]sant. III. modic. II. pull.
hein. bellens. modic.
Masse. de coddonc. II. modic.
Gheru[n]g[us] coeman. V. pull.
Nich. de biest. firtell. pull.
Wall. de vorst. modic.
Ger. boelken. VI. modic. II. pull.
Hein. de scote. III. modic. II. pull. Ide[m]. I. modic. ex
p[ar]te arn.....
Joh. de scote. III. modic. II. pull.
Joh. de ligno. V. modic. II. pull.
Ger. de boentunc. III. modic. I pull.
Hein. boelke[n]. ½. firtell. Ide[m]. I. modic.
Ger. de helst[er]. II. modic.
Arn. de witte[n]ne. II. modic.
Joh. yteghceems. I. halst. III. pull.
Elizab. de loue[n] pull.
Reiner[us] de brule. VI. modic., II. pull.
Joh..... I. pull.
Jota weins. V. modic. pull.
Hein. de vekene. I ½. modic. pull.
Mathias de vekene. III. modic. pull. et pull.
Ja[n] va[n] de[n]..... pull.
Gheru[n]g[us] de rijtbec[m] de firtell. pull.
hein. fuber. firtell. pull.

- Reiner[us] de palude, firtell. II. pull.
Arn. molitor de lille. X. modic. II. pull.
Joh. de palude. III. modic. pull.
hein. de trieste. III. modic. pull.
hein. marina[n]s. II. modic. pull.
Egidi[us] marina[n]s. I. modic. pull.
Gheru[n]glu[s] marina[n]s. II. modic.
Gheru[n]glu[s] de vorst. pull.
Walt. boels. pull.
Arn. herman[n]i. III. modic.
Walt. de atrio. pull. et modic.
Joh. boele. V. modic. II. pull.
Ger. de fonte rex. III. modic. pull.
Ziger[us] boele. III. modic.
Ger. de coddonc. I. modic.
(geïnterpoleerd : Ja[n] va[n] coddon[n]c I modiol. — Reiner.
va[n] coddonc jo[n]ghe pll. h. die molterle pll.)
Joh. esken. V. modic. pull.
Hein. hoefma[n]s. II. modic.
Elizab. ruele[n]s. III. modic. pull.
Ger. dyonisij firtell.
Joh. dyonisij. III modic.
beatriz de vico. modic. pull.
Joh. de rijt. II. pull.
Henr. houw[er]e. V. modic. pul.
henr. de eecheue[n] pull.
Elizab. de lare. II. modic.
Enghelbe[er]t[us] hospes. modic Ide[m] et pu[er]i de vorsele
modic.
Ger. de braendonc. II. modic. pull.
heiwigis boets. II. modic.
kat[er]ina de atrio. Pull.
Reiner[us] de wilven[n]e. II. modic.
Joh. boudrix. I. modic. pull.
Ziger[us] coema[n]. XII. modic. II. pull. ex p[ar]te bonor-
[um] de pomerio.
Aleidis de eecheue[n] pull.
(Pauwl. verschaer ???)
Joh. lector de lille. I. modic.
Joh. cidse ??? I. modic.
(geïnterpoleerd : ja[n] die jo[n]ghe. I. modic.
Ger. de hoeue[n]. III. modic. II. pull.
Joh. bogart. V. modic. pull.
arn. de vico III. modic. pull.
laure[n]tius de coddonc. VIII. modic.
joh. de moe[n]icheue[n]. I½. mod. pull.
Census auene in wechla cod[em] die.
Su[mma] auene. XX. modii.

Su[mma] pull. IXX.
P[ri]mo Wills. de scaghe[n] modic.
Hein. de sonderheighe[n] l. 1/2. modic. pull.
Adam de fine. II. modic.
Joh. de zypt. II. modic.
Oliver[us] de ouler[sant]. VI. modic. pull.
hein. zig[er]i. III. modic.
Pu[er]i Arn[old]i Zig[er]i. III. modic. pull.
Arn. de eechoue[n]. III. modic. p. l. cuuilm. pull.
Wills. ade. II. modic.
Vaes de ven[n]e. III. modic. pull.
Marg. de ven[n]e. III. modic. pull.
Joh. martini. III. modic.
Hein. carpe[n]tator. modic.
Petr[us] poelma[n] modic.
Arn. poelma[n] modic.
Ziger[us] de palude modic.
*Petrus scat de antw[er]pia.. XIII. modic. de bo[n]is de boe-
garde.*
*Elizab. filia. joh. de pulle. V. 1/2. modic. de bo[n]is de boegar-
de.*
Joh. de fine. IV. mod.
Joh. fili[us] annisij de palude. VIII. modic. III. pull.
Walt. Wommelgcheems. II. modic. pull.
Henr. Wommelgcheems. II. modic I pull.
Joh. Wommelgcheems. II. modic.
Wills. Wommelgcheems. II. modic.
Ziger[us] de brake. V. modic.
.....modicos.....
.....

V. — Rijksarchief Brussel, Rekenkamer, Rollen nr. 2555.
Perkament. Latijn. 1 stuk van 13 x 34,5 cm.
Bevat cijnsen te Sint-Pieters-Lille en te Gierle.
Heeft eveneens $9 + 10 + (3 \times 3) = 25$ aantekeningen voor
jaarlijkse afbetalingen.

Census d[omi]ni ducis c[on]sc[ri]pt[us] in lille. Anno. M^o.
CCC. XL d[om]in[i]ca post p[ur]ificat[i]o[n]em be[ate] v[ir]-
g[in]is.

Walt[erus] de thimo. VIII. st.
Joh. de ligno. II. st.
Hein. ytegheem.....st.
z[pr]stina. de acht[er]haghe[n] XVIII. d.
*Elizab. fabri. II. st. Ide[m]. XIII. d. ex p[ar]te elizab. de
loue[n]*
Gheru[n]ghu[s] de vorst. III. st.

Joh. de hoelec. III. st.
Arn. dyonisij. XVIII. d.
 (geschrapt : *Gheru[n]ghus de hacht[er]haghe[n]. III. st. VIII d.*)
 (geschrapt : *Elizab. de rietbeemde. VI. st. IX. d.*)
Joh. de brule. XI. st. III. d. min.
 (geschrapt : *Hein. bellens. III. st. Ite[m]. II. st.*
 (geschrapt : *Reiner[us] de ou[er]sant. III. d.*)
Gheru[n]ghus de rietbeemde. VI. st.
Reiner[us] de brule. XXXII. d.
 (geschrapt : *Hein. de witvenne. III. st.*)
Reiner. boets. II. st.
Reiner. de witven[n]e. III. st.
Joh. de rietbeemde. XXXII. d.
 (geschrapt : *Gheru[n]ghus marimans. III. st.*)
 (geschrapt : *Joh. heisterman. III. st. VII. d.*)
 (geschrapt : *Hein marimans. III. st. XII. d.*)
 (geschrapt : *Joh. Zantna[n]. VII. st. Ide[m]. III. st. III. d.*
mi[nus] ex p[ar]te joh. de lo[n]gh[er]stede.
Joh. de rijt. XI. st. III. d.
Joh. de rietbeemde. XI. d.
Joh. ytegheem. X st. IX. d.
 (geschrapt : *Gheru[n]gh[us] de braendonc. VI. st. X. d.*
 (geïnterpolcerd : *Hey[n]rich va[n] de[n] eysel. XVI. dt.*)
 (geschrapt : *Joh. de acht[er]haghe[n]. VII. st.*)
 (geschrapt : *hospitale in he[er]n[hals]. III. st.*)
Joh. de ecchove[n]. III. d.
Joh. fili[us] ytegheems. XII. d.
Hein. de lare. XXXII. d.
Elizab. de cono. XII. d.
 (geschrapt : *Arn. verheyden*)
 (geschrapt : *Hein de heyde[n] de ghierle. VIII. st.*)
Heilwig. baecs. II. st. ex p[ar]te gheru[n]gi baecs.
 (geschrapt : *Enghelb[er]tus hospes de lille. III. st.*)
Machildis de boentune. XX. d.
Sul[mm]a]. VIII. lb. V. st. I. d.

Census in ghierle eodem temp[ore]

Ghiselb[er]tus de palude. IX. st.
Joh. de lang[er]stede. III. st. III. d.
Aleidis pu[er]or[um]. III. st. III. d.
Paul[us] pu[er]or[um]. VII. st. II. d.
 (geschrapt : *Hein. curtus. V. st.*)
Goeswinus de emeldonc. V. st.
Joh. de hukensven[n]e. VII. st.
Hein. vernjute[n]. V. st.
hein. de ou[er]broec. III. st. IX. d.

Joh. fili[us] wall[er]i de lang[er] stede. III. st.

Joh. de valuckene. V. st.

(geschrapt : *Joh. ytegheems. VI. d. Su[mma]li. st. V. d.*)

VI. — Rijksarchief Brussel, Rekenkamer, Rollen nr. 2556.

Perkament, Latijn. Twee stukken van 15 x 76,5 cm en 101 cm. Totale lengte 177,50 cm.

Bevat cijnsen te Poppel en Weelde.

In dorso : Chyns te Poppele.

17 speldeprikken + 5 kruisjes = 27 afbetalingen.

1re stuk.

Census d[omi]ni ducis In poppele d[omi]nica post festu[m]

b[ea]l[i] martini Anno d[omi]ni. M. CCC° X° L.

Primo Investitus ibidem. XVIII. d.

beerijs herber[is] soene. III. ob.

Arn. de roeldert. VIII. d.

Gilbert[us] de arle. I. ob. III. pull.

thideric[us] de loke. XXIII. d. III. st. III. d. III. pull.

Monachi de to[n]gler[lo]e. XII. d.

Wall[er]us de west[er]wije. I. d.

Joh. rokok. VII. d. pull.

Metta de dike. X. d.

Joh. de arle. XVI ½. d.

Ger. de arle. IX. d.

Scutrant. I. d. (?)

Joh. de hulsele. I. d.

Ger. de tilborch. III. d. III. pull. meus de tommele[n]

(geschrapt : hein. de bondas. VIII. d.)

Joh. fili[us] iacobi de eys[er]le. VIII. d.

Hein. de ouerlaet. XII. d.

Wall. de bondas. IV½. pull.

Rule[n] de bondas. VI. ½. st.

Bate de tom[m]ele[n]. I. d. I. pull.

Matheus de tom[m]ele[n]. XII. d. X. pull.

Elizab. sebl[er]ti. V. d. pull.

Bath. lyen. III. d.

Spt. Sts. in t[ur]nout. XVI. d. III. pull.

Wills de ouler[la]er. III. d. I. pull.

Joh. puler[or]um. III½. d.

Heilwig[is] de pomerio. II½. d.

Jacobus de he[re]nth[al]s. II. pull.

Hein de trire. VII. st. III. pull.

(geschrapt : *Joh. fili[us] arm. de rijt. XXVI. d.*)

Petr[us] de to[m]mele[n]. VI. d.

Wills. voghele. VII½. d. III. pull.

Bate de filica. II. pull.

- Joh. veck[er]e. III. d.*
Joh. de trire. XXXIII. d.
Joh. hebscaep. IX. d. I. pull.
Arn. de arle. V. st. p. l. III. d.
Ancelm[us] de rauels. III. d.
Misken de hulsele. VI. st.
Henr. de marle. III. st.
Henr. fili[us] joh. de marle. III. st. II. d.
Ger. de poppele. II. pull.
Rute[n] de bondas. XII. d.
Machtildis arn., I. d. I. pull.
Elizab. de atrio. VII. d.
(geschrapt : Joh. apis. XIII½. d.)
Ger. faber. II. st.
Joh. de ouerlaer. XXV. d. I. pull.
hylbeyt. X. d. II. pull.
Joh. fierke[n] II. d.
Arn. ancelmi. III. d.
Hille de riet. VI. d. II. pull.
Cum[m]unis pastura de poppele. XII. d.
Joh. de voert. XXI. d.
Stephan[us] fili[us] hebscaeps. II. st.
Hille de hahorst. VI. d. II. pull.
Petrus de atrio. VI. d. V. pull.
Henr. de herstal. III. d.
Joh. de donc de postele. XII. d.
Joh. de are[n]donc. XXX. st. II. d.
Petr[us] de marle. XVIII. d.
(geschrapt : Joh. apis. VI. st. ex p[ar]te ghiselb[er]ti de arle)
Joh. fili[us] dyonisij. XXXI. d.
Joh. hoedonc. XII. d.
Jacobus de marle. VI. d.
Joh. de mispelaer. V. d. III. pull.
Joh. fili[us] arn. de riet. I. d. II. pull.
Godelt de buscoduc[is]. III. st. l. d.
Joh. fili[us] trude[n]. I. d.
(geïnterpoleerd : Joh. slut[er]e heeft ontsaen dat eghelbroec dat sal staen scoete II te ghenote da ghelijc. dat voermaels heeft ghedaen. En[de] op XIII. st.)
Joh. goetscalse. II. d.
Machtildis de trire. I. d.
bona de hostat et bona de bondas. III. pull.
Tideric[us] de doerne de buscoduc[is]. XV. d.
Iuelgart de tuldert. V. pull.
(geïnterpoleerd : die van de[n] brake[n] gheldent va[n]Ja[n] slut[er]e weghel[n])
Henr. de ouerlaer. III. st.
Ruthe[n] outhoef. VIII. d.

Su[mma] VII. lb. XVIII. d.
 Su[mma] pullor. LXXIII.
Sensus noualiu[m] ibide[m]
 Primo petr[us] de to[m]mele[n]. VI. d.
 Joh. marleina[n]. III. d.
 Vergoederaet de busco. XII. d.
 Wall[erus] de arle Junior. III. d.
 Joh. de voert. VIII. d.
 Henr. de trire. III. st.
 Joh. de hulsele. XII. d.
 (geïnterpoleerd : petrus de hulsele de rico. I. d.)
 Jacobus de loke. VII. d.
 Joh. robroc. I. d.
 Arn. de arle. III. d.
 franco de poppele. VI. d.
 Joh. fili[us] sac[er]dotis. II. d.
 Joh. wilbolle. III. st.
 Henr. de marle cl[er]icus. VI. d.
 (geïnterpoleerd : her berijs soene. II. st.)
 Miske[n] de hulsele. VI. d.
 Wills. de oerle. . d.
 Pastura de arle. II. st. III. ob.
 (geschapt : Joh.)
 Wills. metke[n] de ou[er]laer. XII. d.
 Joh. de dunc de poste[le]. I. ob.
 Joh. hoedonc. II. d. (of Joh. hoedenc.)
 Anselmus outhof. I. d.
 Henr. de trire. I. d.
 Joh. de trire. I. d.
 Joh. seyn. ½. ob.
 Wills. rokoc. I. d.
 Joh. de riet. I. d.

2^e Stuk :

Jacobus de loke I. d.
 Joh. hoedonc. XII. d. (of Joh. hoedene)
 Jule koudelzerts. III. d.
 Jule koudelzerts. III. d.
 Joh. boc. III. d.
 Elizab. v[er]enlien. I. d.
 Trude[n] van ule[n]cote. I. d.
 Joh. de west[er]wije. I. d.
 Hesr. clappaert. I. d.
 (geïnterpoleerd : Mijske[n] va[n] hulsele VI. d.)
 Su[mma]. XX. st. VI. d.

Census d[omi]ni ducis in Weelde code[m] t[em]p[or]e
 Primo Henr. de arbore. XXX. d. III. pull.

- Ger. uulpis. II. pull.*
Elizab. longa. VIII. d. pull.
Walt. fili[us] marg. IX. d. pull.
Joh. stout. VI. d.
Gilbert us de noua domo. XIX. d.
Joh. coyman. XXII. d.
Henr. clinkart. I. d.
Henr. macs. VI. st. I. d. II. pull.
 (geschrapl : Geilb[er]t[us] de lare. III½. st. III. ob.)
Elyas fili[us] ghiselb[er]ti. XXXI ½. d.
Goeswin[us] fili[us] reineri. XVIII. d.
Henr. molitor. XXII. d.
Joh. stoers. I. d.
Joh. de vorst. XIX. d. pull.
Michael autor. I. pull.
Hend. fili[us] henr. molitor[is]. VII ½. d.
Nichol. de leemputte. XVIII. d.
Nijs de koehoue[n]. II. st. pull.
Ancelm[us] de looe[n]. XXI. d.
 (Geschrapl : Tielma[n]us de hegghe[n] III. d. II. pull.)
Walt. de rethie. XVIII. d.
 (geïnterpol. : hey[n]rich hee[n]ssen. XVIII. d.)
Walt. fili[us] ich. de wechle de he[re]nthals. XVIII. d.
Tile[n] de hese. VI. d.
Henr. goerlema[n]. VI ½. d. II. pull.
Lambert[us] de hulsele. III. d.
Ger. clarissien. VII. d.
Godefride eele. XVIII. d. II. pull.
Elyaes. VI ½. st. (geïnterpol. : II. Woite[r] gyniaerds zone[n] ...)
Beatrix de calfstert. VI. st.
Jute de meere. XII st. II. pull.
Walt. coema[n]. VI. st. II. pull.
Jacobus de mari. XXIII. d. pull.
Godefr. victor (?). II. st. VIII. d. XV. d.
Arn. lupus. XVII. d.
Nichol. de sonderheighe[n]. II. d.
Heilwig. bartholomei. XIX. d. I. pull.
Heilwig. militis. XVII. d. II. pull.
Arn. belien (beken?). XXIII. d.
Henr. Sa[nc]ti sp[irit]us i[n] t[ur]nout. II. pull.
Arn. de vekene. XII. d. pull.
 (geïnterpoleerd : gher. hebscaeyts. XXI. d. ex p[ar]te joh[an]nis ap[is].)
Wills sutor. II. st. III. d.
Kath. de huffelt. V. d.
Berta clinkarts. XVIII. d.
Ancelm[us] ap[is]. VII. st. p. t. III. d.

Enghelb[er]tus de nova domo. III. d.
Joh. de perlaer. XV. d.
Joh. de thimo. IX. d. Idem. III½. st.
Pu[er]i henr. de arbore. II. pull.
Hilware de hegghe[n]. II. st. I. ob.
Ger. de Witte. XX. d. p. t. ob. II. pull.
Joh. machghiels. IX. d.
Joh. de nurca. VIII. d.
 (geïnterpoleerd : *ghiselbert[us] elyaes. VII½. d. ex p[ar]te jo-*
his. apis)
Enghelb[er]t. de lare. IX. d.
Arn. lisen de hegghe[n]. XVI. d. II. pull.
Hille de hegghe[n] XVI. d.
Ywanus de scoete[n] fili[us] ywani hospit[is]. X. st. de bo-
[n]is de scoete[n].
Idem vander gheecblare[n]. XV. d.
Joh. heilwig[us]. XV. d.
Joh. de viuario. VI. st.
E[t] Anna filia nestelings de bo[n]is de buling. XXXII. d. pull.
Idem de dimidia p[ar]te prati d[omi]ni ioh[ann]is. XXI. d.
Dyonisius de vorsela. III½. st. ob. II. pull.
Wall. marg[are]te. II. pull.
Heilwig de mari. I. pull.
Ywanus hospes. II. st. III. d. II. pull.
Joh. de vorst. V. st. vand[er] leu[er]kebrake[n].
 (geïnterpoleerd : *Ghiselbert[us] baz XI. st. VIII½. d. VIII*
pull.)

Census noualiu[m] in Weelde

Primo. Jon. coyma[n]. IX. st.
Arn. faber. III. st.
Elizab. beerte[n]. I. d.
Eliæ fili[us] ghiselb[er]ti. III. st.
Petr[us]. faber. II. d.
Nichol biermans. II. d.
Godef. de loue[n]. XIX. d. Ide[m]. I. d.
Joh. haghe[n]. III. d.
Ancelm[us] de rauels. III. d.
Joh. de gchinneke. III. st. III. d.
Joh. beys. III. st. III. d. Ide[m]. XXI. d.
Andreas de rauels. VI. d.
Petrus de sonderheighe[n]. III. d.
Joh. de p[er]laer. XXIX. d.
Wall. de ma[re]csblaes. II. d.
Ghiselb[er]t[us] de leemputte. XXXIII½. d.
Godef[ri]dus tector XVII. d.
Godef. de cele. XIII. d. Ide[m]. I. d.
Henr. maes. XII. d.

Coman. XII. d.
 (geschrapt : joh. Apis. XIII. d. de viuario p[ro]pe baerle)
 heur. clinkart. I. d.
 Joh. faber. I. d.
 Heilwig. bartholomei. I. d.
 faber. de weelde. I. d.
 Heiwig. comans. I. d.
 elizab. de leemputte. I. d.
 Tile[n] de hegghe[n] I. d.
 Ywanus de viuario. II. st. Ide[m] de agg[er]e sito p[ro]pe lo-
 cu[m] d[ic]tu[m] wilde[n]houe. I. d.
 Ywanus fili[us] Ywani. II. d.
 Joh. marg. I. d.
 (geschrapt : Wills. de steenweghe. III. d.)
 Scout van doerne. VI. d.
 Con[m]unitas de weelde. XII. d.
 Arn. lisen de hegghe[n]. XVIII. d.
 Henr. molitor. II. d.
 Joh. die ram. II. d.
 Joh. de thimo. XXIII. d.
 Petrus lector. XXIII. d.
 Ghiselb[er]tus de noua domo. VI. st.
 Walt. eemsen. II. st. VIII. d. Ide[m]. I. d.
 (geïnterpoleerd : Ghiselbertus bar XVII. d.) Ide[m] de vi-
 ario p[ro]pe baerle. XIII. d.)
 Petr[us] de weelde. VI. st. III. d.
 Tideric[us] de calfstert. III. ob.
 Tielma[nus] fili[us] heilwig[is]. XII. d.
 Tielman[nus] de leemputte. III. d.
 Wills. heilwig[is]. X. d.
 Joh. olmelma[n]. XII. d. Ide[m]. I. d.
 Arn. faber. I. d.
 Ancelm[us] outhof. XII. d. Ide[m]. II. d.
 Celi[n]ke. I. d.
 Henr. belle[n]q. XII. d.
 Ger. merman. III. d.
 Joh. Sutor de hegghe[n]. II. st.
 Wills de riet. III. d.
 Henr. macs. XII. d.
 Tielke[n] heile[n] I. d.
 Aleidis goedens. II. d.
 (geschrapt : Ancelm[us] de.....)
 Wills. griete[n]. I. d.
 Godef. de loue[n]. II. d.
 Ancelm[us] de vorsele. II. d.
 Joh. grolma[n]. I. d.
 Godef. de hegghe[n]. I. d.
 Hille de hegghe[n]. I. d.
 Elizab. berte[n]. I. d.

Walt. comans. I. d.
Tielke[n] maes. VI. d.
Joh. de thimo. I. d.
Joh. de vorst. VI. d.
Joh. de olmele. VIII. d.
Arn. leys. XII. d.
Nichol maes.....
Petr[us] de noua domo. III. d.
Su[mma]. III. lb. IXI. st.

VII. — Rijksarchief Brussel, Rollen, Rekenkamer, nr 2557.
Perkament, Latijn. Bestaande uit 2 stukken van 14,5 x
(61,5 en 19,5) cm. Totale lengte 81 cm. Beval cijnsen te
Turnhout.
In dorso : Euene en Pouillyen te tuernhout. 27 Afbetalings-
tekens bij elke post.

1e Stuk :

Census auene lu. T[ur]hout In die b[eat]i dyonissi. Anno M^o
CCC^o. XL.

D[omi]nus Henr. gheuart. I. modic[u]lu[?]m.
Elizab[eth] e[t] kath[erina] sorores eius. II. modic.
Herman[nus] de calfstert. II. modic.
Ancelm[us] de calfstert. modic. e[t] cum. lum.
Ger[ardus] raets. IX. modic.
Arn[oldus] de hoesthoue[n]. II. modic. II. pulls.
Marg[ereta] welte[n]s. II. modic. I. pull.
Ger[ardus] pepelings. II. modic.
Joh[annes] fili[us] Walt[er]i raeds. modic. cum dimidio.
Joh[annes] de wesele. modic. cu[m] dimidio.
Arn[oldus] f[rater] eius. II. modic.
Henr[icus] f[rater] eius. 1½. modic.
Joh[annes] saluator. V. modic.
Allare b[eat]e marie i[n] vel[er]i t[ur]hout. II. modic. II.
pull.
(geschrappt : Hospitale. II. modic. II. pull.
Aleid[is] conings. III. modic.
Joh[annes] de ou[er]score. III. modic.
Joh[annes] de bute[n]. II. modic.
Heilwig[is] de bute[n]. III. modic.
Arn[oldus] boix. ½. modic.
Elizab[eth] beghine de beerse. I. modic.
Joh[annes] de loe cum. bm.
Dideric[us] vare[n]donces ex p[ar]te uxor[is] sue. II. modic.
e[t] cumbns.
Joh[annes] pluenis. I. modic. ½. modic.

Joh[annes] die man. I. modic.
Nichol[aus] mallart. I. modic.
Ger[ardus] molitor. ½ modic.
Pu[er]i joh[annis] de ghecle. II. modic.
Ger[ardus] de arbore. III. modic.
Elizab[eth] brabent[er]. I. modic. cumlm. mi[nus].
Joh[annes] strubolle. II. modic.
Henr[icus] lute[n]. ½. modic.
Godefrid[us] de ca[m]po. ½. modic.
Gheldolf III. modic.
Heyla noens. II. modic.
Joh[annes] scoerma[n]s. III. modic.
Joh[annes] de lare. II. modic.
Joh[annes] fililus gerardi de arbore. ½. modic.
Joh[annes] de agg[er]e. III. modic.
Pu[er]i henr[ici] de velde. II. modic.
Paul[us] de bolke. II. modic.
(geïnterpoleerd : Pueri Mylaer. modic.)
Clemens neune[n] cu[m] sororb[us]. III. modic.
Mathias de campo. I. modic. e[t] cumlm.
Walt[erus] mallart. III. modic.
Joh[annes] de hese. II. modic.
Will[elmu]s endecker. I. modic. e[t] cumlm.
Ger[ardus] miliuis. II. modic.
Pu[er]i Marg[arete] racts. I. modic.
Henr[icus] de zeu[er]endong. I. modic.
Nichol[aus] de zeu[er]endong. I. modic.
Joh[annes] de zeu[er]endong. I. modic.
(geïnterpoleerd : Jan die greve. I. modic.)
Elias de weelde. I. modic.
Joh[annes] godefridi. II. modic.
Marg[areta] de goensele. I. modic.
Joh[annes] m[a]g[ist]ri arnoldi. II. modic. e[t] cumlm.
Pu[er]i Joh[ann]is de dyke. II. modic.
Walt[erus] ockermans. I. modic.
Yda de scuroue[n]. II. modic.
Will[elmu]s de mari ½. modic.
*Joh[annes] fili[us] ancelmi de rauels. II. modic. ex p[ar]te
 arn[oldi] de hese.*
Goeswin[us] de ligno. I. modic.
Joh[annes] lathomi. I. modic.
Me[re]ntia. ½. modic.
Joh[annes] ancelmi de beerse. I. modic.
Auditas endeckers. I. modic. e[t] cumlin.
Nichol[aus] de mo[n]te. ½. modic.
Joh[annes] de dike. III. modic. e[t] cumlin.
Elizab[eth] p[re]kiers. ½. modic.
*Elizab[eth] de beerse. ½. modic. ex p[ar]te nichol[ai] lep-
 p[er]s.*

Joh[annes] mas. I. modic.
 Herma[n]us huesema[n]. II. modic.
 Elizab[eth] m[er]cenarii. II. modic.
 D[omi]nus Henr[ici] fili[us] ancelmi. II. modic.
 Heiwig[is] ludouici. II. modic.
 Henr[icus] magni. I. modic.
 (geïnterpoleerd : Willem ghosein. I. modic.

2e Stuk :

Joh[annes] fili[us] iacobi fabri. II. modic.
 X[ri]stina sapientis. I. modic.
 (geïnterpoleerd : heinrich van den b[er]ghe[n] III modic.
 e[t] cunill.)
 Elizab[eth] boets. III½. modic.
 D[omin]us Egidius mallart. I. modic.
 (geïnterpoleerd : Jan Va[n] den vekkene. II. modic.)
 (geïnterpoleerd : Ja[n] denijs mag seghers I. modic.)
 Ger[ardus] lepp[er]e. I. modic. e[t] cunilm.
 Walterus leppere. II. modic. e[t] cunilm.
 Herman[nus] buckers. I. modic.
 Henr[icus] rosa. I. modic.
 (geïnterpoleerd : d[omi]nus Jo de plassche. II.) II. modic.
 ex parte Jo. symo[n]is.
 Walt[erus] de scure[n] II. modic.
 Joh[annes] e[t] paul[us] filii pauli de lok[er]en. I. modic.
 Joh[annes] iacobi. I. modic.
 Nichol[aus] de castro. I½. modic.
 (geschraet : papenbrugghe. I½. modic.)
 Fili[us] reineri de papenbrugghe. II. modic.
 Godef[ri]d[us] de pape[n]brugghe. I. modic.
 Joh[annes] de fine. I. modic.
 Fili[us] eius. I. modic e[t] cunilm.
 Pu[er]i Joh[annis] vils. I½. modic.
 Walt[erus] de scoenbroec. I. modic.
 Joh[annes] de stock. I. modic.
 Joha[n]nes de fine. I. modic.
 (geïnterpoleerd : Elizab[eth] pauwels. III. modic. pull.
 (geïnterpoleerd : Margriet reyners. ½ modic.
 (geïnterpoleerd : hoewijn van pape[n]brug[g]he. I. modic.
 (geïnterpoleerd : Allare s[anc]ti sp[iri]tus in luernhout. IX.
 modic.
 Su[mma]. C. LXXXII½ muedeken val. XVm. II. ½ mudde-
 ken en[de] VI pullen.

VIII. — Rijksarchief Brussel, Rollen Rekenkamer, nr 2558.
 Perkament, Latijn. Bestaande uit 2 stukken van 16 x 56
 cm en 72 cm. Totale lengte is 128 cm. Bevat cijnsen te
 Turnhout. 27 Afbetalingstekens.

Census noualiu[m] In turnhout. In die b[ea]t[i]. dynisij. Anno d[omi]ni. M^o.CCC^o.X^oL.

Godefridus de hese de cast[er]le. VI. st. de VI. bo[narij]

Henri[cius] de boxelaer. V. st. de V. bo.

Ludovic[us] de beke. II. st. de II. bo.

Walt[erus] de huffele. VI. d. de ½. bo.

Joh. van Walsce (?) IX. st. de IX. bo. e[t] q[uar]ta p[ar]te.

Walt[erus] rogis de heese. XV. d. de I. bo. e[t] qu[ar]ta p[ar]te.

Joh. de postele. III. st. de. III. bo.

Jacob[us] de gore de cast[er]le. VIII. st. de VII. bo.

Ger. de winckle. IX. st. II. d. de IX. bo. e[t] p[ar]te. bo.

Egidi[us] de hese fili[us] ghiselberti II. st. de II. bo.

Godefrid[us] Walt[er]i de scoenbroec. XII. d. de bo.

Henr. de scoenbroec. XII. d. de bo.

(geïnterpoleerd : Heinrich picus de hese. III. st. de II. bo.)

Vidua elizab. de hese laets. XVI. d. de bo. e[t] q[uar]ta p[ar]te. bo.

Elizab. de hese uxor egidij. XII. d. de bo.

Kat[er]ina filia mag[ist]ri jacobi. II. st. de II. bo.

Ger. e[t] Walt[erus] de boegartsceke. XXI½. de XXI½. bo.

Henr. de lapide. VI. st. de VI. bo.

Henr. de kinscot. XIII. st. de XIII. bo.

Hilwardis de lapide. X. st. III. d. X. bo. e[t] qu[ar]ta p[ar]te. bo.

Walt. de loepe de rode. II. st. III. d. de II. bo. e[t] qu[ar]ta p[ar]te.

Ger. milius. VIII. st. de VIII. bo.

Henr. de Zeu[er]donc. XV½. st. de XV½. bo.

Nichol. fr[ater] eius. XI. st. de. XI. bo.

Uda joh. seins filia. III. st. de III. bo.

Ger. de darijsdonc. XII. st. III. d. mi[nus] de. XI. bo. e[t] t[er] dimidia p[arte]

Godefrid[us] de roderbeke. XII. st. III. d. mi[nus] de XI. bo. e[t] t[er] dimidia p[arte]

Joh. de rode. XII. d. de I. bo.

Mathias de score. VI. d. de ½. bo.

Joh. de gheele. III. st. de III. bo.

Petr[us] de mo[n]te. VI. d.

Elizab. de hassell. II½. st. de II½. bo.

Joh. philippi. X. st.

(geschrapt : Nichol. de sonderheighe[n]. III. st. i[n] anti...
...debet)

Mathias hebscaeps. VI. d. de ½. bo.

Joh. philipi de sonderheighe[n]. III½. st. de III½. bo.

Joh. de loekere[n] fili[us] iacobi. III. st. de III. bo. e[t] I. d.

Henr. de lare. XII. d. de bo.

Juta raes. II. d. de p[ar]te bo.

- Walt. de cellaria. $V\frac{1}{2}$. st. de $V\frac{1}{2}$. bo.
 Goeswin[us] de ligno. VIII. st. de VIII. bo.
 Joh. m[agist]ri arn. X. st. de X. bo.
 Joh. kauwer. XII. d. VI. d.
 Oliuer[us] de zeuler[donc]. III. st. de III. bo.
 Paulus de loeke[re]n. III. st. de III. bo.
 Will[elmu]s de Wechle. V. st. III. d. mī[nus] de. IIII. bo.
 e[t] alt[er]a dimidia p[ar]te.
 Mathias varendongs. $II\frac{1}{2}$. st. de $II\frac{1}{2}$. bo. e[t]. I. d. de p[ar]te.
 Joh. de voyendrijsch. IX. st. V. d.
 Joh. beke[n]. IIII. st. de IIII. bo. Idel[m]. I. d.
 Mathijs hebscaeps III. st. III. d. de III. bo e[t] qu[ar]ta p[ar]te
 van Chr. wegghen va[n] vermele (?)
 Mathias de zeulerjendong. II. st. XX. d. de III. bo. e[t] t[ria]
 dimidia p[ar]te.
 Matheus nore[n]dyns. XII. d. de bo.
 (geschrapt : joh)
 Joh. de cellario de obstaculo. X. d.
 Godefr[ri]d[us] de sonderheighe[n]. $X\frac{1}{2}$. st. de $X\frac{1}{2}$. bo.
 Puler[i] lamb[er]ti de rode. VII. st. de VII. bo.
 Joh. de rode. II. st. de II. bo.
 Mathe[us] goeswini zaelden. II. d. q[uon]d[am]. I. d. de
 costm.
 Moniales de bigaerde[n]. IIII. d. de vico i[n] vorselaer.
 Walt. boets. III. st. II. d.
 Elizab. de hasselt. $III\frac{1}{2}$. st. de $III\frac{1}{2}$. bo.
 (geschrapt : Joh. apis. XVIII. d. de $II\frac{1}{2}$. bo.)
 Paulus de bolke. I. d. de p[ar]te bo
 Joh. Wacker. VIII. d. de $II\frac{1}{2}$. bo.
 Walt. Wacker. XXXIII. d. Idel[m]. IIII st.
 Joh. rex. XIX. d.
 Joh. de scoenbroec. VIII. d. de $\frac{1}{2}$. bo.
 Dtonisius de alboeme. XII. d. de bo.
 Joh. baten de stoet. V. st.
 Dyonisius de ~~scuroel~~[n]. $V\frac{1}{2}$. st. de $V\frac{1}{2}$. bo.
 Stocman. VI. st. de VI. bo.
 Will[elmu]s tiegchel[er]e. IX. d. de $\frac{1}{2}$. bo.
 Joh. de zeuler[dong]. XI. st. de. XI. bo.
 Arn. de hēse. $II\frac{1}{2}$. st. de $II\frac{1}{2}$. st. p[ra]ti. III. d.
 filius] joh. de fine. XXVII. d.
 loef. VI. d. de. $\frac{1}{2}$. bo.
 Joh. tector. XII. d. de bo
 Ger. wacker. IIII. st. de IIII. bo. Su[mma]. XIX. lb. XI. st.
 IIII. d.
 Walt. raeds. VI. st. de VI. bo.
 (geïnterpoleerd : Joh. scoerma[n]). XIII. st. p[ra]ti. V. d.
 Idem. I. d. de vico ex p[ar]te joh. berchina[n]s.
 Egidius de bure. V. st. de. V. bo.

Walt. de bute[n]. XVIII. d. de $I\frac{1}{2}$. bo.
nichol. beys. VIII. st. de VIII. bo.
Ger. siccus. VII. st. III. d. mi[nus] de VII. bo qu[ar]ta p[ar]-
te mi[nus]
Joh. de are[n]donc. III. st. de. III. bo.
Nicholaus de wincle. VI. d. de $\frac{1}{2}$. bo.

æe Stuk :

(geïnterpoleerd : Voude[n] voede III st. ex p[ar]te wolt[er]i
de schure[n])

Jacobus siccus. $II\frac{1}{2}$. st. de $II\frac{1}{2}$. bo.

Walt. de campoXV. d. de bo. e[t] qu[ar]ta p[ar]te

Walt. de loe. VIII. st. de $V\frac{1}{2}$. bo.

D[omi]n[u]s Walt. ca[n]t [or] de turnout. II. st. III. d. ex
p[ar]te joh. martini

Henr. de oestoue[n]. II. st. de. II. bo.

Joh. de af[n]e. XII. d de bo.

nichol. de bute[n]. III. st. IX. $\frac{1}{2}$. d.

Arn. sapie[n]tis. I. d.

Walt. mallart. XIII. st. de XIII. bo.

Henr. molitor. I. d.

(geïnterpoleerd : Joh. Woutgheerts. XVIII. d. sup[er] do-
mu[m] e[t] domistadi u[m] in vicopoels)

(geschrapt :de papergche[m]. XII. d.)

Ger. de hoeuele. VI. st.

Martin[us] de illo fine. $XIII\frac{1}{2}$. d. de bo. e[t] p[ar]te.

Ger. de wile. V $\frac{1}{2}$. st.

Joh. de boeme[n]. VI. st. I. d. mi[nus]

(geïnterpoleerd : henr. de wilc. d. de vastu[is])

(geïnterpoleerd : Henr. oeghe. II. d. de vast.

(geïnterpoleerd : baldewin[us] de darijsdonc. I. d de vastu-
[is])

Ger. fr[ater] eius. VI. st. d mi[nus]

Enske[n] frater eius. VI. st. d mi[nus].

Henr. hille[n]. II. st. de. II. bo.

Elizabet scenkels. I. d.

(geïnterpoleerd : Arn. fili[us] c[ur]ati de veerle d. de vastu-
[is])

Joh. de zoe. XXVIII. d.

Marg. de fine. VI. d Ide[m]. V. d.

Ger. de rode. II. st. de II bo.

(geïnterpoleerd : Marg.[ar]ita de vastu[is])

Joh. kente. III $\frac{1}{2}$. st. de III $\frac{1}{2}$. bo

Nichol. Symo[n]is de dike. III. st.

(geschrapt : herman[n]us vils. V. st. I. d. mi[nus])

(geïnterpoleerd : D[omi]n[u]s Joh[ann]es volkart III st.)

D[omi]n[u]s curatus de Vosselaer. III. st. $III\frac{1}{2}$. d de. III. bo.

e[t] q[uar]ta p[ar]te cult[ur]a.

Will[elmu]s zaelden. XV. d de. bo. e[t] qu[ar]ta p[ar]te.

lambert[us] zaelden. III. st. de III. bo.
Goeswin[us] zaelde[n]. XVII. d. de bo. e[t] ½. p[arte] min[us].
Will[elmu]s de dike. II. d. de p[ar]te bo.
(geïnterpoleerd : joh. scuerna[n]s. V. st. de III ½ bo ex p[ar]te berckma[n]s)
Nichol. fili[us] Walt[er]i de mari. II. st. ex p[ar]te joh. no-re[n]dyns.
Joh. de pucke. XII d. de bo.
Walt. de ven[n]e. III. st. de. III. bo.
Marg. de ven[n]e. III. st. de. III. bo.
Joh. fili[us] Arn. de vosselaer. X. st. de. X. bo.
(geïnterpoleerd : Gielis Scorte. XXXIII. d. de viuario joh. moens)
Henr. de scoetbroec. III. st. p[ra]ti. III. ob.
Walt. Symo[n]is. XXXIII. d.
Villie[us] de mal[e]. VI½. st. de VI½. bo.
Joh. de papenbrugghe. III. st. de. III. bo.
Elizab. filia kat[er]ine de rijt. ob.
Elsebeen. I. ob.
Joh. de vekene[n]. III½. st.
Joh. de vekene[n]. III½. st.
(Geïnterpoleerd : Wills. goeswijn. I. d. de vastutis).
Joh. de stoet. I. d.
(geschapt : Joh. apis. III. st. de III. bo p[ro]sto. Ar. de Rijsb[er]ghe. III. st. de III. bon.)
Anclm[us] de ligno. III. st. de III. bo. Idem p[ro] Joh. bye de I½ bonn.
Walt. philippi. I. d.
Joh. fili[us] mas de kast[er]le. XII. d.
Joh. de viuario. III½. st. de III½. bo.
Joh. de wile. VI. st.
Ger. de ghehoelte[n]. XXII. d.
Arn. prudens. XIII. d.
Arn. loef. XII. d. de bo.
D[ominu]s egidi[us] mallart. XII. d. maria magdal. d[ebe]t solu[er]
Joh. verlisen de stoet. XII. d. de vastu[m]
Joh. de loe fili[us] joh. VI. d.
Egidi[us] de rode. XVII½ st p[ro]ce[n]su m[agis]tri henr.
Henr. de noua domo. VI. d. de. ½. bon.
Joh. fortis. XVIII. d. de. 1 ½. bon.
Arn. Wilde. X ½. st.
Arn. de wile. I. d.
(Geïnterpoleerd : Joh. goed[e]fride. I. d. de vastu[is])
(Geïnterpoleerd : Walt. de hoeue.)
Jacob[us] de q[uer]cu. XII. d.
Petr[us] de koude[n]berghe. II. st. de II. bon.
Joh. magn[us]. XX. d. VI. d.

- Joh. de veldc. XII d. de bon.
 (Geïnterpoleerd : Joh. fili[us] nichol.....)
 Joh. fili[us] petri de dike. III. d.
 Henr. sutor. XV. d de bon: e[t] qu[ar]ta p[ar]te.
 Walt. bac. II. d de p[ar]te bon.
 lamb[er]tus mostart. I. d.
 Joh. mechgelm[n]. XX. d.
 Herman[n][us] buckers. I. ob.
 (geïnterpoleerd : elias de dorne
 Henr: gherunc. XI½. st.
 Petr[us] de dike. VIII. st. de VIII. bo.
 Henr. de cal[m]po. III. st. de. III. bo.
 Henr. coeman de meerde. II. d.
 Marg. de lira soror Zig[er]i. III½. st. III. ob ex p[ar]te Zig[e-
 r]i.
 Aleidis filia Walt[er]i fabri. I. d.
 Martin[us] de hassenhoue[n]. XIX. d I½. bo. e[t]...
 Henr. broethase. II. st. de II. bo. Ide[m]. III½ st ex p[ar]te
 joh reineri.
 Joh. fili[us] joh. mortans. V. st.
 Will[elmu]s p[re]kiers. III. st. de III. bo.
 Paulus fili[us] Walt[er]i. maes. XII. st.
 Ger. de heyden. II½. d de p[er]te.
 Joh. pleunis. LI. d
 (geïnterpoleerd : Joh. moe[n]s III. d.)
 Walt. ludouici. X. st.
 Hilla de fine. XXIII. d. Ide[m] de. II. st.
 Andreas de vosselaer. II. st. de. II. bon.
 Will[elmu]s de vosselaer. II. st. de II. bon.
 Pu[er]i Walt[er]i de calfstert. XVIII. d de I½. bon.
 Nichol. bruuste[n]s. II. st. de II. bon.
 Egidi[us] hoesack[er]e. III½. d st.
 Joh. fili[us] petri de dike. III. st.
 (geïnterpoleerd : Will[elmu]s de hegghe[n]. III. st.
 Henr. aue[n]. II. st. III. d.
 Pu[er]i joh: voechts. II. st. III. d.
 Godefrid[us] de scoetbroec. I. d. de vico.
 Arn. de loek[er]en. VIII. d
 Joh. borch. XVI. d.
 Herman[nus] de calfstert. VI. d de vast[us].
 Henr. de loe. XIX st. Ide[m]. VI. d.
 Joh. roes e[t] godefrid[us] de scoetbroec. II½ st. de viuario
 de loeke[re]n.
 Walt[erus] de ligno el[er]ic[us]. III. d cu[m] he[re]dib[us].
 Will[elmu]s die na. V. d cu[m] he[re]dib[us].
 Goeswin[us] de ligno fili[us] henr. V. d. cu[m] h[er]edib
 [us].
 Ziger[us] de alboeme. II½. st. de vast[u]m.
 (geïnterpoleerd : Joh[ann]es de wael scoet. VI½. st.)

*Didericus vare[n]du[n]cs. I. d. Idem. II. d de p[ar]te
vast[uis].*

Walt. de wincle. VI. d.

Henr. fiii[us] joh. wlpis. III. d.

Henr. jili[us] iacobi de q[uer]cu. III. st. III½. d

Joh. late[n] ob de vast[uis]

Marg. leysen ob. de vast[uis].

Joh. de dike van wytshoue. III. d

Elizab. de houe van gily[s] hneue[n]. III. st.

Arn. koc de brandenborch. II. st.

Ghiselbert[us] de hassenhoue[n] XV. d

Joh. Will[elm]i laets. V. d de ½ bon. thimi.

Sulmma] XVIII. lb. XIII. St. V d

Su[mma] tot[alis]. XXXVI. lb. III. st. IX. d

IX — Rijksarchief Brussel, Rollen Rekenkamer nr 2559.

Perkament, Latijn. Bestaande uit 6 stukken van 17,1 cm

breed bij 80, 72, 62, 58, 74, 32 cm. Totale lengte 378 cm.

Bevat cijnsen te Turnhout.

In dorso : Chijns te Turnhout.

Afhetalingstekens 8 + 10 prikken + 3 kruisjes = 24 veref-
eningen.

re Stuk :

Census d[omi]ni ducis In turnhout grossu[m] p[ro]. IX. d.
c[om]puta[n]do Anno d[omi]ni. M°.CCC°.X°L [imo] In die
b[ea]t[i] dyonisij.

Pu[er]i Walleri de calstert. VIII. st. P. T. III. d III pull.

D[omin]us Henr. gheuarts. II. st. pull.

Fliso[ri] et kat[er]ina sorores. V. st. II. pull.

Joh[ann]es filius ioh[ann]is pepelings. XV. d.

Godefridus pepelings. XV. d.

Pastura de oest[er]houe-n. XIII. d

Joh[ann]es de albome. IX. st. IX. d

Zanders de quaest. XXII. d

Joh[ann]es bac. IX. d

Gheuart filius walt[er]i. II. st.

Nicholaus bruste[n]. X. d.

Walterus de ghele. I. d.

Petrus bruste[n]. VIII. st. III d. mi[nus].

Joh[ann]es bruste[n]. VII. d.

Henr. gheuarts. IX. d

Joh[ann]es gheuarts. IX. d

Walt[er]us de bozelaer. XII½. d

Joh[ann]es bruste[n]. IIII. d

Marg[er]ita ghysbrechts. XXII. d cu[m] pieta.

Margrita wellens de calstert. VIII. st.

(het volgende staat in ander geschrift én in andere inkt.)

Soyman, VIII. d.
 Goerildis de alboeme beghi[n]a. II. d. ob.
 Dyonisius de oest[er]houe[n]. XII. d.
 Henr. de oest[er]houe[n]. VI. st. III. d ob XVIII d
 Walt. de zittert. X. d I. d cu[m] picta.
 Joh. saltator cu[n] fratre. I½. pull.
 Joh. schuroue[n] XXV. d. ob.
 Arn. de schuroue[n]. XXI. d. ob.
 heylwigis de schuroue[n]. XXI. d.
 Marg. de schuroue[n]n. XXI. d
 Joh. de wile. X. d de waerstrate[n].
 Godefrid. kents. VII. d ob
 Dideric[us] vare[n]doncs. XI. d ex p[ar]te walt [er]i de loe.
 Idem ex p[ar]te ux[or]is. XL. d
 Joh. de acquis. VI. d
 Aleidis ux[or] godefridi kents. III. st. III d mi[nus]. III. pull
 Walt. doerloop. XIII½. d
 Walt. fili[us] joh. de bute[n]. XVI. d pull.
 Joh. de score. IX. d
 Steph. habscaep. II½. st
 Joh. de ou[er]score. XIII. d II. pull.
 Joh. de bute[n]. V d alb.
 Elizab. de bute[n] filia hilwardis. III½. d
 Heilwig. de bute[n]. VIII. d
 Arn. boye. II. alb. pull.
 Joh. die man ex p[ar]te nyor[um] III½. st. II. d II pull.
 Joh. brechtma[n] de are[n]donc. III½ d.
 Jacobus siccus XXV. d
 Enghelbertus de eyke. II. d.
 Joh. de dike. III. st XXXIII. d. II. pull.
 Elizab. de dike. X d
 D[omin]us walt. de calstert. III. st. III. d
 Cleme[n]tia de dike. XXXIII. d
 (geïnterpoleerd : Joh. petri de dike. XII. d)
 Elizab. belien. XVII½. d
 Nichol. de dike. VI. d
 Tijs (?) vare[n]doncs. X. st. III. d XVIII. d
 Will[elmu]s martini. II½. d
 Pu[er]i diderici de zittert. VIII. d.
 Nichol. mallart. III. st. I. d
 Pu[er]i joh. de gheele. II. st I½. d II pull.
 Marg. de gheele. IX. d
 Arn. sapie[n]tis. II pull. XIII. d
 Ger. modde. I. d
 Henr. de wile. XII. d
 Joh. fili[us] ger. de arbore. X. d pull. XVII½ d V. d. Vst. I d
 Walt. vare[n]donc. XVII. st. III. d.
 Pu[er]i danielis de darijsdonc. III. st.

- Stheph. falconari[us]. VII. d. IX. d*
Idem XIX. d II. pull. ex p[ar]te nichol. de ghilse.
Joh. brabant[er]e. XVIII. d
Villic[us] de malle. X. d
Ger. de darijdonc. XV. st. V. d
Godef de roederbeke. XVII. st. VI d Idem XVIII. d
Pu[er]i ghiselberli haghel. IX. d
Egidi[us] de rode. iunior. III. st. II pull. p[ro] ce[n]su
m[agist]ri henr[ic]i f[rat]ri.
Ger. siccus. III. st. III. d mi[nus]
Henr. de bozelaer. IX. st
Joh. mechghelein[i]a. XIII. st. III. d
Pastura de bremele. IX. d
Pu[er]i lamberti de rode. XII. d
Cheru[n]g[us] sleipe de he[re]nth [a]ls VIII. d
ludouic[us] de beke. III. st. VIII. d
Henr. de stene. III. st
Joh. fili[us] joh. de kinscoel. III. st
Arn. de denremo[n]de. VI. d
(geschrap : henr. fili[us] joh. apis. III. st.)
(geïnterpoleerd : Pistor eccl[esi]e ar. de goerte Inuest[itus]
de Rijsb[er]ghe. II½. s. VI. d)
Joh. apis. ex p[ar]te arn. sapie[n]t[is]. II. st. ob. mi[nus].
Joh. de apert. XXXIII½. d
Joh. ymme[n] XII. d
Pu[er]i marg. ymme[n]. XIII½. d
Will[elmu]s endeck[er]e. XVIII. d II pull.
Maria magdal. XXIII. d.
Ziger[us] de alboeme. XII. st. ob. II pull.
Will[elmu]s fili[us] eius. II. st.
Joh. de zue[re]ndong. XI. st. pull.
Heilwigis filia wall[er]i de vosselaer. XVI. d
Wall. bac. XI. d ob. pull.
(geïnterpoleerd : D[ominu]s ghoswini[us] de hoerne[n]
p[re]s[b]ite[r] VI d)
Wall de loc. XII. st. VI. d
Joh. de Zoe XII. d.
Su[mma] XV lb IX st. ob.
Joh. fili[us] joh. de loc VI. st. p[ra]ti III d ex p[ar]te arn.
de zillert culm] q[uar]ta p[ar]te pulli e[st] pull.
Joh. fili[us] patri de dike XVIII. d II. pull.
Heilwig[is] p[re]kiers XV. d pull.

 2e Stuk :
(geïnterpoleerd : Altare s[anc]ti sp[iritu]s In turnout. III. s.
e[st] III. pl.)
Nichol. p[re]kiers. IX. d
Sanders caltrator. III. d
Joh. de lare. II. st. pull.

elizabet jacobī. III½. d
 Gher. fien XIX d.
 Walt. poels. XX. d II pull.
 Joh. roes XXXIII. d ob mi[nus]
 Ide[m] V. st. p[ra]ti II. d ex p[arte] Will[elm]i fr[at]ri[s] sui
 Pu[er] huesmans VI. st. III. d
 Joh. sac[er]dos de baerle. XXXI. d. III. d
 Herman[n]us de calstert. XI. st. VII. d. III. pull.
 Joh. filius Joh. de fine. III½. st. I½ pull.
 Matheus nore[n]dijs. XVII. d.
 Ger. fili[us] ger. de arbore. VI½ st. I½ pull.
 Joh. huesma[n]s. III. st.
 Yda keyzers. d. pull. VI½
 Joh. de houete. III. d
 Will[elm]us de vosselaer falconari[us]. VI. d ex p[ar]te wal-
 t[er]i noce.
 Marg. flami[n]gis. XXI. d
 Joh. vranryx. I. d.
 Mathias coits. II½. st.
 kat[er]ina filia walt[er]i de vosselaer. XXI. d.
 Arn. de wesle III. st ob mi[nus]
 Pu[er]i Joh. racts. IX. d pull.
 Joh. de rael. III. st. III. ob. I. pull.
 Henr. auc[n] III st IX d
 Walt. de meynbosch VIII. st ob mi[nus]. V. d
 Her. h[er]man[n]i. VI. d
 Joh. mostart. XXVII. d
 Arn. ~~larien~~. III. d
 Arn. larien. III. d
 Joh. fili[us] heilwig[is] racts XXI. d
 Joh.
 (geschrapt : Mathias)
 Arn. de wilde. XI. st. IX d mi[nus]
 Henr. de loe VIII. st. III d mi[nus]
 Ancelm[us] de calstert. VI. st III. d Ide[m]. III. st. II. d.
 Hilla de fine XVI d Ide[m] VII st III. d
 Henr. iacobi de qu[er]cu. XXVI. d pull
 (geïnterpoleerd : Ide[m] XII. d ex p[ar]te henric[us])
 Pu[er]i Symonis de dike. XXXI. d pull.
 Walt. borchgreuc. II. d cu[m] q[uar]te p[ar]te pull.
 Ger. molitor. III. d½ pull.
 Henr. molitor XVII d
 Ziger[us] gheels. I. d ½ pull.
 Joh. de cellario. III. st. ob.
 Elizab. filia arn. de calstert. XXXIII. d
 Withaghe. III. d
 Elizab. filia iacobi droghe[n]
 Walt. de schure[n]. III. st. I d
 Walt. wackers. XII. st. II½ mi[nus]

Elizab. de scoervoert IIII d

Joh. Wackers. IX d.

(geïnterpoleerd : Walter. de ligno cl[er]ic[us]. XIII. d. I pull.)

Will[elmu]s cu[m] h[er]edib[us] suis. III. st. c[um] qu[ar]ta p[ar]te pull.

Elizab. de beerse beghina cu[m] he[re]dib[us] suis. 1/2. pull.

Goeswin[us] de ligno fili[us] henr[ic]i c[um] he[re]dib[us]

suis. III. cu[m] q[uar]ta p[ar]te pull.

Nichol. moens cu[m] he[re]dib[us] suis. III. st. c[um] qu[ar]ta parte. pull.

Walt. iikermans de beerse. III. st. XIII d. III. pull

Joh. de mierde fili[us] joh. lepp[er]s. I. ob.

Ger. lepp[er]e. XVII. d

Morg. de fine III. d. 1/2. pull

Pu[er]i Wall. lepp[er]e. VII. st. X d cu[m] packa IIII pull. cun qu[ar]ta pull.

Pu[er]i joh. lepp[er]s. III 1/2. st.

Arn. de Wille. I. d. de vastinis.

Joh. pluenis. V. st. X. d pull.

Joh. magnus. III. st. III d

.....gheels. XII. d ob

Henr. de lare. V. st. III. d mi[nus]

Juta raes. XI. d

Henr. de houe. XII. d

Henr. lute[n]. III. d cu[m] qu[ar]ta p[ar]te pull.

Ghiselvertus durus cle[ri]cus. XXII. d

Goeswin[us] zaelde[n]. III 1/2. d

D[ominu]s godetscalc[us] fili[us] ger. lepp[er]s. XV. d ob.

.....

Joh. boelke[n]. VII. d

Metta de ligno. II. d cu[m] q[uar]te p[ar]te pull.

Joh. de heyden de lille. III. st. II. d

Joh. fili[us] h[er]man[n]i. II. st.

(geïnterpoleerd :)

Walt. custos de beerse. XXI. d. ob.

Henr. calwart. XII. d

Marg. de lira soror Zig[er]i. III 1/2. III. ob.

Henr. kat[er]ine de palude. III 1/2. st

Joh. rex de beerse. V. st. ex p[ar]te c[ur]ati de beerse.

Joh. vrient. I. d

Joh. faber. XII. d

Walt de palude. XII. d

Joh. kat[er]ine. X. d ob.

(geïnterpoleerd : Joh. de cal[m]po. III 1/2 st. III. ob. cu[m] q[uar]ta p[ar]te pulli.

Godefrid. de campo. III. st. III ob. cu[m] q[uar]ta p[ar]te pull.

Walt. sutor de beerse. XIII. d XII. d

Joh. de vlim[mer]le. II. st
 Godefr. de scoete. I. d
 (geschrap: Joh. ghestels?)
 Clem[en]tia de belke. I. d e[t] III. pull
 Walt. de obstac[u]lo. XXXV ½ d. ½. pull.
 Walt. moens. XVIII. d

3e Stuk :

Will[elmu]s tiderici de aggl[er]e XVII. d
 Dideric[us] de noua domo. VII. st
 Joh. filius joh. de opstalle. XXIII. d
 Su[mma] XVI. lb. XI. st. II ½.
 Mathias de bieshoue[n]. XII. d
 Nichol. de endeck[er]e. X. st ob.
 Will[elmu]s de aggl[er]e. XXVIII. d Idem. XII. d
 Gheldolf. II. st. II. pull.
 Joh. de weuelsberghe. XII. d
 Elizabeth filia henri[ci] de mo[n]te. I. d.
 Ger. filius dyonisij de houe[n]. XXI. d
 Walt. de peere. V½. d
 Sp[irit]us S[anct]us in beerse II. st.
 Nichol. ghisels III. ob.
 Godefrid[us] de Vlim[mer]le. XII. d
 Dyonisius de Vorsele. III. st. VI. d
 Ger. de lare. VIII. st I d mi[nus]. III. pull.
 Godef. de broeke III. d. X. d.
 Ger. beelke[n] II st. et II. st.
 Lambert[us] zaelden. II. st V d Ide[m]. XXVI½ d. III½. st.
 Martin[us] de haessenhoue[n] VI. d
 Arn. minte[n]. II. st. a
 Marg[ar]ita de ven[n]e. XII½. d
 Elizabeth de beerse. XI. d
 Ghiselbert[us] de perre. XXII. d ex p[ar]te Sp[irit]us Sanc-
 [ti] i[n] Vorsele de bo[n]is p[ra]tor[um].
 Marg[ar]ita de tilenbeke. III. d.
 Joh. dullart. III. d ob.
 Walt. de bolke. III. st. III. d
 Walt. de ligno. XVIII. d
 Joh. de boudeloe de vorsele. XIII. d
 Com[m]unis pastura de campo. XVI. d
 Goeswin[us] filius goeswini de oestmalle III d de bo[n]is de
 puto.
 Henr. de kessele. II. st
 Arn. heesart. VIII .st III. d VI. st
 (geïnterpoleerd : Nichol. p[re]sb[ite]ri de vorselaer III. st.
 III. d. ob.)
 Petrus rufi. III. st.
 Heilwig[is] noens. VI. st. VII. d II. pull.

Joh. de bossche VI st. III. d
 (geïnterpoleerd : filii joh[ann]is de bossche. VI. st. III. d)
 Goeswin[us] de venne. VIII. st. III. d
 Arn. de vosselaer cu[m] W[i]ll[elm]o fl[rat]re. VI. st.
 Will[elm]us iikerma[n]. III. ob. II. st. III. d
 Joh. arn. VIII. st.
 Pu[er]i henr[ic]i de velde. Pull.
 Paulus de grote[n]hout. V. st. V $\frac{1}{2}$. st
 Joh. de grote[n]hout. V. st. Ide[m] III. ob. de vico.
 Henr. arnoldi de vosselaer V $\frac{1}{2}$. st.
 Walt. de mirica. VI. d
 Marg. filia godef. de campo. XIX. d. ob.
 Paulus de bolke. III d alb. et XXII. d
 Walt. de grote[n]hout. XII $\frac{1}{2}$. d
 Joh. riuc de beerse. XIII. d Ide[m] XIII. d.
 Joh. filius Walt[er]i de brechte. III. st. VII. d ob.
 Mathias de ca[m]po. X. st.
 Joh. Schenkels. II. st.
 Joh. metke[n] de grote[n]hout. XV. d.
 (geschrap[t] : Walt. de atrio. VI. st III. d.)
 Joh lupus de he[er]enth[a]ls. XV. d.
 Pratu[m] S[anc]ti mychaeli II $\frac{1}{2}$. st.
 (geschrap[t] : Arn. de bolke pull.)
 Cleme[n]tia de vosselaer. III. st. I. d
 Mathias de campo. II $\frac{1}{2}$. pull.
 D[omin]us curat[us] de turnout. III $\frac{1}{2}$. st. Ide[m] VI. d.
 Ide[m] XV. d ex p[ar]te joh. martini
 Walt. mallarts. XI. st VII. d II. pull. Ide[m] VI. d III ob
 Godefrid. de ossenbroec III $\frac{1}{2}$. d
 Joh. de malle. III. d
 Arn. de heese. XXIII. d
 Michel. de abbeneyghe[n]. XXV. d.
 Ger. miluus. V. $\frac{1}{2}$ II pull
 (geschrap[t] : henr. de zeu[er]donc XXVII $\frac{1}{2}$ d. pull.)
 Oliuer[us] de Zeu[er]endonc. XIX. st. II. d. II pull.
 Nichol. de Zeu[er]endonc VII. st. III. d mi[nus]
 Joh. de voyendrisch. XVII. st. III. d
 Henr. gheru[n]gs. XXXIII. d
 Ger. rex. III d mi[nus]
 (geschrap[t] : Heilwig[is] de zeu[er]endonc ...)
 Henr. de wincle pull.
 Egidi[us] de Wincle. VII. st.
 Petr[us] de palude de cast[er]le. XX. d ex p[ar]te Walt[er]i
 pluyne.
 herman[n]us vils XXIX. d
 Elizabeth. de wincle. XII. d
 Nichol. de Wincle. XVIII. d
 Gheru[n]g[us] de Wincle. X. st. II. d mi[nus]
 Metta de houe. III. d.

Henr. de noza domo. II. st. II. d
 Egidi[us] buesecker XII. d
 Volke de Wincle. III. st. III. d
 Minto vernans. IX. d
 (geïnterpoleerd : ghiselbertus fili[us] joh[ann]is hospi[is].
 VI. d Walt. stoemans. VI. d er p[ar]te gher. de winkelo
 Idem. III. st IX d
 Godof de hese. XVIII. d
 Henr. p[re]posi[us] XXVII. d
 Joh. textor de hese. XII½. d e[l] IX. d
 Henr broethase XII. d IX. d Ide[m]. III. st
 Petr[us] de orle. II. st
 Anusius de cechoue[n]. XII. d

te Stuk :

(geïnterpoleerd : Ghiselbertus de thimo. XXX. d)
 (geïnterpoleerd : Anusius de cechoue[n] filius Walt[er]i. II
 ½. st)
 Joh. de hocke. XVIII. d
 Elizab. de koehoue[n]. III. st. II. d
 Joh. der kindre van meresblaes III. st. X ½ d
 Ce[n]sus de meresblaes XXXVI. st VI. d
 Su[n]na XVIII lb. XV. st. IX. d
 Elizab. culs. IX. d. II. alb.
 Henr. de mol[en]dino de tielne III d
 Enghelbert[us] de lille. XXVII. d
 Joh. loye. XVIII. d
 Godef. Wolpuls. XII. d
 Joh. Wolpulle. III. st. III. d mi[nus]
 Joh. dyonisi[us] de lille. XIII d
 Joh. ritsart (ricsart) VIII. d
 Ger. weent. XII. d
 Joh. de broke de cast[er]le. III. d
 Joh. de kessele de vosselaer II pull.
 Joh. maes. II. st.
 Joh. de haenbrake[n] II st
 Mathias de strate VII d
 filius ger. laets. V½. d
 Joh. de riet ven[n]e. XV. d
 Magist[er] de brake[n]. XX. st. Ide[m]. III. d de obstac
 [u]lo
 Egidius melijs. VIII. d. pull. VI. d
 Joh. arn. de vosselaer. V d
 Henr. f[aler] eius. V. d et. III d de Will[elm]o ukerma[n]s
 Nichol. rufus. VI. d
 Elias de Weelde III½. st. III. pull.
 Elizabeth de vele ux[or] godef. falconarij. XXXIII. d
 Joh. scolse de rauelse. XXVII d
 Aneclm[us] de rauelse Junior. VIII. d Ide[m] VIII. d et

- XXXII. d. e[t] II. st.
 Cleme[n]tia de poderle VII st
 Pastura c[on]minu[n]is de ob[st]ac[u]lo de vosselaer. XVIII. d
 Elizabet de calstert. III½ d
 Joh. de calstert. III ½. d
 Egidius de quaest fili[us] sa[n]d[er]s. III. d
 Elizab. bale. I d
 Egidius de Waelscot. XII. d
 Henr. carnifex. VI. de de carnifica Ide[m]. II d
 Joh. philippi V st VI d
 Joh. carnifex. VI. d
 (geïnterpoleerd : Ger. carnifex. XXIX. d. III pull)
 (geïnterpoleerd : Wills. carnifex VI. d.)
 Dideric[us] truden. XIII d
 Egidius magni. VI. d. II d ½ pull
 Egidius blondeel. VI d
 Ger Wacker. XVII½ d Ide[m]. XII. d
 Joh. fili[us] joh aq[ui]s VII. st. III. ob m[il]nus e[t]. II. pull.
 Maria filia sua. VI. d
 Heilwig[is] beat[ri]cis. VI. d. III. ob
 (geïnterpoleerd : Joh. lepp[er]e de Mierde. XVII. d...)
 Heilwig[is] mune[n]. XVI. d
 Wills de ake[n] senior. V. d. I. pull
 Ger. de houe[le]. XII. d. Ide[m]. II. st.
 Arn. dyonisy. III. st. I. d
 Ancelm[us] de atrio. XVII. d pull.
 Elizab. boets. XXXII. d
 Godef. ockermans. XXVII. d
 Walt. ockerma[n]s. XXVI. d
 (geïnterpoleerd : Nicholaus de moro. III. st)
 Pu[er]i joh. iu[n]ctor[is]. XXIX. d
 Walterus junctor. IX. d
 Joh. fili[us] Walt[er]i poels. VI. d Ide[m]
 Henr. hollandre. IX. d
 Joh. lathomi. IX. d
 Joh. sapp[er]e. III. d e[t] pull.
 Joh. gallic[us]. XXI. d
 Walt. fili[us] joh. zoenke[n]s III½. d cu[m]. I½. pull.
 Enske[n] vanden boeme. III½. X. d. Ide[m]. I½. pull.
 Joh. de roesele. XIX. d. III. pull.
 Dionisius de alboeme. II. d ob.
 baldewin[us] de Woensele. VIII½. st. ob. Ide[m] VII½. d.
 II. pull.
 Joh. goetilde[n]. III. d.
 (geïnterpoleerd : Alcidis goetilden. XVI. d)
 Gotildis de albome. III. st. III. d
 Will[elm]u[s] tighel[er]e. XVIII. d. pull.
 (geïnterpoleerd : Joh. de keldere. XV. d ob. ex p[ar]te kat-

de inoon
 v.
 cheselmus.

[er]ina de mari
 Will[elmu]s de mari. XIII. d Ide[m] XVII. d
 (geïnterpoleerd : Joh. Woutgheerts. XVII. d picka min[us]
 sup[ra] domi[sta]diu[m] in vico porters.
 Andreas eendeckers. VIII. d. ob.
 Kat[er]ina Waghema[n]s. II. st ob.
 Henr. sapie[n]tis. III. d
 Elizab. de ghilse. XI. d
 Nichol. de ghilse. VIII. d. Ide[m]. VI. de ex p[ar]te henn[er]
 c[i] textor[is]
 Arn. buckers. XVII. d. II pull.
 Henr. de ghilse. XII. d. III. d. V $\frac{1}{2}$. d
 Walt. koc. VIII. d
 D[ominu]s Henr. ancelmi. VII $\frac{1}{2}$. d.
 S[anc]t[us] Sp[iritu]s. VIII. st. II. d III $\frac{1}{2}$ pul.
 Elizab. p[re]kiers. IX. d.
 Joh[ann]es endeck[er]e e[st] s[anc]t[us] sp[iritu]s pull.
 Henr. de bonse (bonse). III. d. $\frac{1}{2}$ pull.
 Joh. yden. II. d
 Walt. de cellario. III. st. ob. VI. d
 Dyonisius de cellario. XVII $\frac{1}{2}$ d pull.
 Ger. mostart. III. st. ob. pull
 Kat[er]ina gallici. III $\frac{1}{2}$. d

5e Stuk :

Joh. mas. XIII. d III. st. pull.
 Heilwig. ludouici. XII. d
 D[ominu]s Mag[ist]ri arn. XXIII. st. X. d. III. ick.
 Ide[m]. II. pull.
 Ide[m] ex p[ar]te elizab. lepp[er]s. III $\frac{1}{2}$. st. $\frac{1}{2}$. pull.
 Altare S[anc]ti nichol. XV. d
 Joh. breken[er]e. IX. st. Ide[m] XXII. d ex p[ar]te nichol.
 de ligno.
 D[ominu]s patrus mercator. IX. d
 (geïnterpoleerd : Pu[er]i jo[han]is Wijthaghe. III. d)
 X[risti]stina III. st. d. mi[nu]s
 Vrancrije. VI. d ex p[ar]te ger. roes
 nichol. de ossenbroec. XII $\frac{1}{2}$. d. III. d
 (geïnterpoleerd : Code[ri]dus nouds III d)
 Henr. filius dyonisij cu[m] uxore. II. d
 Sal[mina]. X. lb. XII st XI. d
 Joh. Semken. V. d
 Marga[re]ta de ossebroec. III $\frac{1}{2}$. d
 Ger. rosa. I. d.
 Henr. de veken[er]e. XXV. d
 Elizab. milit[is]. XXV. d
 Enghelberta de bonse. I. d ite[m] ex p[ar]te ger. roes. VI. d.
 Ite[m]. III $\frac{1}{2}$. d. Ite[m] IX d
 Elizabeth filia kat[er]ine de bonse. III $\frac{1}{2}$ d

Henr. magn[us]. II. st. II. d mi[nus]
Will[elmu]s henr. textor[is] III. d
Hostitale in turnhout. XXV. st. XI. d ob. II. pull
x[ri]stina sapie[n]tis. XXI. d. V. d. VIII. d
Ile[m] XIX d Ile[m]. III. d Ile[m] III. d ex p[ar]te Walt[er]i
scure[n].
Arn. bule. II. st.
Marg[ri]ta de roesle. VII½. d.
Ger. de zillert. III. st. X. d. ob.
Jacob[us] de quercu. XII. d
Joh. ghisels. XV. d
Walt. de zillert. V. st. d
Altare b[eat]e marie i[n] vel[er]i turnout. III. st. III. d
Curtis beghinar[um]. III. ob
Elizabet de pulla beghinā. XIII. d. Joh. darijdonc.
Joh. borchgreue. VI. d
Henr. calsiator de scotelve[n]ne. II. st.
D[omin]us joh. de brechle. XIX. d
kat[er]ina de calfstert. II. pull.
Paulus borchgreue. I. d
Jacob[us] hulle[n]. VI. d
Walt. sapie[n]tis. II. st. V. d. pull.
Marg. joh. de ludeke. VI. st. Ide[m] XI. d. Pull. ex p[ar]te
x[ri]stine de osenbroec.
Joh. rex. VI. d
(geschript : Altare Sp[irit]us s[an]cti in turnout III st. III pull
Aleydis de at[ri]s. VII½. d ob
Walt. de co[n]ue[n]tu. V. d
Nichol. faber. I. d
Ger. wacker pull. de domistadio suo
Henr. filius elizabeth oliueri IX d
Pastura de broecside. XVIII. d
Walt. e[st] steph[anu]s filij ger. brabant[er]e. XV. d
Walt. thune. IX. d
Joh. oliueri falconator. III. st V. d Idem. VI. d
Mathias sloemans. VIII. d
Arn. de quaetstrale[n]. X ½. d
Joh. e[st] paul[us] de loek[er]en. III. st. III ½. d
Joh. pauli. II. d Ide[m] VI d
Joh. de vekene. III ½. st. pull III. d
Joh. herman[n]i. III. st. pull.
Joh. iacobi. III. st. ob
Walt. nore[n]dijns. IX d III. st. pull. VI. d
Joh. nore[n]dijns. XXIII. d
Nichol. de castro. VI st. VII. d Ide[m] pull. cu[m] p[ar]te
pull.
Celia m[on]itor[is]. III. d alb
Walt. moens. III. st. cu[m] picta. III. pull. VI. d VI d
Marg. de castro. XI. d

D[omi]na de mari. VII. st. III. d
Ger. de scure[n]. IIII. d
Nichol. de beerse sartor. VII. d
filius gedeфриd[us] de pape[n]brugghe. IX. d
Will[elmu]s de hegghe[n]. III. st
Godeфриd[us] de pape[n]brugghe. IX. d pull.
Elizab. lamberti. XXVII. d I. pull.
lucia de scoeruoert. III½. d. pull.
Joh. de celo. XV½. d pull
lucia beke[n]. XXIX. d
*belia soror eius. XIII½. d Ite[m]. IIII de ex p[ar]te ger. mi-
 lit[is]*
Joh. filius jacob[us] de q[uer]cu. XXII. d pull.
Henr. fili[us] lucie. XIII½. d
Goeswin[us] de pape[n]brugghe VI. st. I. d. ½ pull
Pu[er]i joh. vils. III. st. d ob. I. pull
heilwig. lamberti. pull
Kat[er]ina lucie. XX. d
Joh. beke[n]. VI. d
Henr. lucie. XII. d
Joh. filius iacob[us] de q[uer]cu. VI. d.
Su[mma] VIII lb. XV. st
Joh. fili[us] joh. de stoct. II. st V d
Wall. ludouici. XXII. st. VI. d
Idem III d ex p[ar]te nicholai de zittert
Joh. kauwer senior. X. st. VI. d
Pu[er]i petri de stoct. XV. d
Pu[er]i nicholai de stoct. VI½. st ob. mi[nus]. IX. d pull.
*Ide[m] IX d ex p[ar]te nichol. VI½. st. ob. mi[nus]. IX. d.
 pull.*
Ide[m] IX d ex p[ar]te nichol. de zittert.
Joh. neesen. III. d
Wall. oliueri. VI. st.
H[er]man[us] de achterle. I. d. Ide[m] pull.
Godeфриd[us] de velde III st. III. d
Marg. ioh. de ludeke. IIII. d
Marg. de velde. II. st. d
Steph[anu]s de pape[n]brugghe. XVIII. d
Henr. de velde. III. st III. d mi[nus]
Elizab. filia ger. de pape[n]brugghe. II. st
Petrus de velde. III. st. III. d mi[nus]
Dyonisius de scurove[n]. XXI. d ob. I½. pull.
Joh. de hertvekene. III. st.
Henr. boye. V. st. I d
(geïnterpoleerd : Elizab. filia egidii de borch. XII. d)

6e Stuk :

(geïnterpoleerd : Nichol. de co[n]ue[n]to. V. pull.)
Kat[er]ina de stoct. II½. d Ide[m] XXII. d

Elizabeth de stoet. XI. d pull
 Joh. fili[us] joh. de stoet. XXVIII. d
 Petr[us] de stoet. XXIX. d
 Marg[ar]ita de stoet filia hilward[is] XXII. d
 Dyonisi[us] de kelre junior. XXXIII. d
 Joh. rasscart de vleeshouwer VII d
 Idem de macello. VI. d
 Joh[ann]es de plassche miles ex p[ar]te joh. oliueri de domo
 sua. III. d Ide[m] ex p[ar]te Joh. moens VI. d cu[m] picta.
 (geschrapt : Ide[m] ex p[ar]te berchmans XII. d)
 (geschrapt : Ide[m] de eisdem bonis III. d. V. st)
 (geschrapt : Idem de domo sua ex p[ar]te joh. oliueri. III. d)
 ander geschrift :
 geïnterpoleerd : boude[n] boede. XVIII d ex p[ar]te Wal[te-
 r]i de schure[n]
 geïnterpoleerd : Joh. scoerman. XII. d Idem. III. d. V. st.
 de bo[n]is b[er]chma[n]s
 geïnterpoleerd : Egidi[us] de pape[n]brugge. VI. st ex p[ar]-
 te vloerberchts)
 geïnterpoleerd :kyndre)
 Su[mma]. III. lb. XV. 1/2. d
 Su[mma] total[is]. LXXVI. lb. V. st. III. d ob
 Su[mma] pullor[um]. C. XIII.

- X. -- Rijksarchief Brussel, Rollen Rekenkamer nr 2560.
 Perkament, Latijn. 3 stukken van 15,8 cm breed en 75,
 20, 44 cm. lang. Totale lengte is 139 cm. Cijnsen te
 Wechelderzande.
 In dorso : Chijns In Wechle.
 Aantekeningen 10 + 8 punten + 2 kruisjes

re Stuk :

Census d[omi]ni ducis In wechla Anno d[omi]ni. M°. CCC.
X°L In die S[anc]ti Remigij

Joh[ann]es barbitensor III fland.
 Joh. de hofstat. V. st. III 1/2. d Idem. VI. d cu[m] picta
 Walt. de campo fili[us] hen[ric]i. III. st
 Joh. vaes. XI. d pull
 Petrus vaes. XV. d
 Joh. de campo. III. st. VIII. d
 Walt. fili[us] clur[ati] de beerse. III. st VII. d
 Henr. de wechla. III. st.
 Will[elm]us vaes. II. st
 Ger. de wincke. XII. d
 Jacobus de loe. II 1/2. st p[ra]ti dimidiu[m] fl[an]d.
 Henr. kat[er]ine. XX. d
 Arn. de thimo. VIII 1/2. d
 Martin[us] de oleghe[m]. III. st. III. d

Henr. de drijssche de oestmalle VII½st e[t]dim. Idem. XVIII d
 Henr. de drijssche. XVIII. d
 Joh. bastijns. VI. d
 Joh. de pomerio. XII. d
 Joh. x[ri]spine de oestmalle. VI. d
 Hannart de malle. IX. d
 Buteman de malle. IX. d
 Arn. scinder e[t] soror ei[us]. IX. d
 Arn. de salhuffele de wechle. XVIII. d
 Marg[ar]ita lamberti. VI. d
 Joh. kat[er]ine. III. st. IX. d
 Ar. de vli[m][er]le. XII. st.
 (geschrap[t] : joh.)
 Will[elmu]s zaelde[n] de beerse. XII. d
 Goeswin[us] ermgarden. III. d
 (geschrap[t] : Henr. de ottersdale. X. st. VI. d Idem III.....)
 Michael de most. III. st
 Joh. fili[us] ludouici. XI. d
 Henr. de vico. IX. st. Ide[m] VIII. d
 Joh. textor. XXI. d
 Joh. de bieshoue[n]. III½. st.
 Joh. filius machtildis XVIII. d q[ua]dra[n]te[m] minus.
 Ziger[us] boels. XII. d
 Anusius de patude. XXVII. d
 Oudse. III. d
 Ar. fili[us] godefridi de zijluoert. VIII. st. XII. d Ide[m]. VII st.
 Marg. cl[er]ic[us] de weuelsberghe. II. st
 Godefridus de scuroue[n]. IX. d
 Joh. scobbart fland.
 Henr. werechina[m]. XVIII. d werechma[n] ?
 Aloidis de printheest[er]. VI. st. III. d
 Aleidis de ven[n]e. den.
 Henr. lup[us] III. st.
 Goeswin[us] fili[us] goeswini de oestmalle. III. st.
 Joh. haghe[n]. III. st.
 Heilwig. uxor henr. de poedele. III. st
 Joh. brune de vlim[m][er]le. III. st e[t] lib[ra]m cere.
 Henr. de hospitali. II. st
 Joh. de salhuffle. III. st.
 Joh. de hofstat. III. st. p[ra]ti. III. d
 Joh. de zypt. XII. st. Idem. II. d Ide[m]. VI. d
 Arn de brule. VI. d
 Arn. de molenscoete. II. st.
 Joh. de zijluoert. XI. st. V. d
 Marg. begghina de beerse. IX d puer eius. den de nouo
 Joh. reineri. VI. d. Idem. IX. d
 Will[elmu]s de leel[er]e. V. st. e[t] lib[er]am cere.
 lamber[tus] de brule. II. d
 Wall. haghe[n]broec. V st.

- Walt. clare. III. st. III. d
 Joh. de perre. XVII. d
 Henr. fili[us] joh. de meerle. III ½. st.
 (geïnterpoleerd : godefr. pinaers XII. d)
 Her. haghe[n]. III ½. st.
 Henr. de zyluoert fili[us] marg. VII. st. ob
 Walt. de perre VIII. d
 (geïnterpoleerd :XVIII. d. ½ bemt)
 Joh. de thimo. VIII st. V. d
 Joh. de dike. III. st. III½. d
 Joh. de eechoe[n] XXI½. d
 Nichol. de scoete[n]. VII. st.
 Henr. godefridi. VI. d
 (geïnterpoleerd : Joh. fili[us] joh. de bieshoue[n]. X. st.)
 Ide[m] VI½. d cu[m] Picta.
 Ghiselbier[us] de perre. VIII. st. X. d. p[ro]ti diuidiu[m]
 fland.
 henr. minte[n]. II. st. ob. bod. bonuur.
 Joh. de zijluoert. Arn. patri de malle. XII ½. d
 fili[us] eius. VIII. d
 henr. fili[us] patri de loe. XX. d
 petr[us] de loe. VI. st. Ide[m] III ½. d ide[m]. II. d
 Arn. de eechoe[n]. III ½. st. fland.
 Jota de loke. II. s.
 Joh. e[t] iacob[us] filij spronch. IX. st.
 Joh. de wuelsberghe. V. st. fland. Idem. III ½. d
 Joh. kerscoet XVIII. d
 Martin[us] de loe. XVII. d
 (geïnterpoleerd : reiner[us] Meyer de he[re]nth[a]ls. III. st.
 III. d. ex p[ar]te Wall[er]i clare[n])
 Walt. de loe. XI. d
 hessel de leemputte. III ½. st.
 Joh. de princheest[er]e. III ½. st.
 Joh. de loe. XXVII d
 Henr. de zypl. X d ex p[ar]te aleid[is] mathei.
 (geschrapt : Pu[er]i de meerle XII d.)
 Joh. de eechoe[n] fland.
 Joh. de mari. VI. d q[ua]drante[m].
 Egidi[us] de mari. VI. d. ob.
 Ar. de fine. XII. d
 Joh. textor. VIII. d
 Morg. de scure[n]. II. d
 Henr. zig[er]i. XXVI. d
 Goeswin[us] de noua domo. X. st
 (geïnterpoleerd : Ger. de ghellen. XII. d)
 Aleidis mathei. XV. d e[t] fld. Idem XVIII. d ex p[ar]te rom-
 bouts.
 Kat[er]lina martini fland. (geïnterpoleerd :custos fland)
 Egidi[us] hospes. VI. d

Godefrid[us] de Vlim[m][er]le. VI. st.
 Wall. reineri. III. st. p[ra]ti den.
 Wall. ade fili[us] Walt[er]i
 Adam de fine. IX. st. III. d
 Wall. molitor. XXVII. d
 Pu[er]i arn. Zig[er]i. XXVI. d
 Petr[us] scal. XXVI. d
 Kather. soror joh. de hofstal. XII. d Idem. V. st. III ½ .d
 De Stuk :
 Henr. de rijt de vorsela. III ½. III. ob.
 Oliuer[us] de ou[er]sant. XVII. s. VI. d Idem. III. st.
 Dyonisius de weelde. VI. st. III. d
 Will[elmu]s de struest. XXI. d
 Kat[er]lina de fine. IX. d
 Joh. martini. III. st. Idem. VI. d. ploech
 Arn. de doerne. III. st. p[ra]ti. III. ob.
 Joh. de meldert le hel[re]nth[a]ls cu[m] sorore. III. st. III.
 ob.
 Jacobus Walt[er]i. III. d
 Joh. die laet de Vlim[m][er]le. III. st.
 Will[elmu]s de hel[er]e. V ½ st. III. st.
 Will[elmu]s de scaghe[n]. VII ½. d moral[ur]i[n] antw[er]
 p[er] cu]
 (geschapt : Will[elmu]s fili[us] Will[elmu]i scaghe[n]. III. st.
 Will[elmu]s de fine. XIII. st.
 Heilwig. are III. d
 Petr[us] poelman. XV. d
 Marg. herman[n]i. I. d
 Ola de zijlvoert. I. d.
 Walt. fili[us] Willet[m]i de scaghe[n]. III. st.
 Arn. de eechoue[n]. III ½ d
 D[omi]na de scoete[n]. XIX. st.
 Joh. fili[us] oliueri. IX. st. II. d
 Godefrid[us] sroyenberch. XII. d
 Walt. de scaghe[n] fili[us] Wille[lm]i. VI. st. III. ob.
 Walt. de scaghe[n]. XV. st. (geïnterpoleerd : II. XII d van
 dien dat h[er]en ja[n] van plassche ghaf)
 Walt. wommelgheens. III. st. I. d
 Joh. Wo[m]melgheens. V. st. p[ra]ti. I. d. Idem. XVIII. d
 Henr. Wo[m]melgheens. III. st. p[ra]ti. Ob. Idem. III. ob.
 (geïnterpoleerd : Olyuerus Woemelghems III st)
 Wille[lm]u]s wo[m]melgheens. XX. d
 Henr. claus. XXI. d
 (geïnterpoleerd : Joh. filius Will[elmu]i ade XI. st IX d I ob)
 Joh. de hegghe[n]. XVIII. d
 Goswinus de scure[n]. III. st.
 Petrus de scaghe[n]. XXVII. d
 Arn. de houterle. XV. d

Henr. carpe[n]tator. XVIII. d
 Arn. Zig[er]i. XXVII. d
 Joh. de perlaer. fland
 Henr. vaes. III. st
 Joh. fili[us] Zig[er]i coema[n]s. III. st. III. d exp[ar]te hen-
 r[ic]i de zijlvoert.
 Petr[us] de fine fili[us] kat[er]ine. VI. st
 Reiner[us] fili[us] Zant[n]am. II. d
 Will[elmu]s poelmans. V. st. III 1/2 d
 Henr. poelmans. VI 1/2. st.
 Yda de eighen. XI. st. VIII. d
 (geschrapt : Arn. poelmans. XX. d)
 (geïnterpoleerd ; Joh. filius Will[elmu]i de scaghe[n]. III. st.)

3e Stuk :

Census noualieu[m] ibidem

Elizab. textoris. III. ob
 Henr. de Wechle. III. st p[ra]ti. III. d
 Vaes de venne XIX. d
 Joh. de dike. III 1/2. st
 Henr. balduwini de vastin[is]. ob.
 Deenkin[us] de vlim[m]er]le. XVIII. d
 Kat[er]ina de lectere. VIII. st p[ra]ti. III. d
 Joh. de hofstat. III. d
 Joh. fili[us] anusij de palude. III. st
 Marg. de bute[n]. II. st
 Elizab. filia joh. de pulle. XII. st
 Joh. de ziept. VI. st.
 Will[elmu]s de leet[er]e. III. st. III. d
 Fili[us] kat[er]ine v[er]note[n] III 1/2. d
 Ger. haghe[n]. XII. d
 lambert[us] de meerloe. I. d
 nichol. de scoete[n]. XX. d
 Joh. de zieluoert XXI. d
 Joh. vaes. XXII. d
 Lamb[er]t[us] tab[er]nari[us]. I. d. de vastin[is]
 Arn. de fine. VII. d
 (geïnterpoleerd : Oliuier vand[er] zijpt. VI. st.)
 Henr. fili[us] kat[er]ine. V. d
 Goeske[n] fili[us] goeswini. XII. d
 Goeswin[us] de noua domo. VI. d
 Joh. conte de vlim[m]er]le. XV. d
 Henr. de doerne. XVIII. d
 Petrus poelmans. III. ob.
 (geïnterpoleerd : reiner[us] meyers de he[re]nth[a]ls. VI. d.
 Egidi[us] de vlim[m]er]le. III. st. VI. d
 Oliuier[us] de ou[er]sant. III. st VI. d Idem III d

Goeswin[us] de scure[n]. II. st.
 Will[elmu]s de fine. V. st.
 Petrus scot. I. d
 (geïnterpoleerd : Joh[ann]es de loek[er]e ...XII d f[ad]...)
 Joh. poelma[n]. II. st.
 Walt. de vlaest. XVIII. d
 Walt. clare[n]. VI. d
 Joh. fili[us] Will[elmu]i ude. V. d
 Petrus de Ziept. IX. d
 Petrus de scaghe[n]. V. st.
 Olinerus de ou[er]sant. III. d.
 Petr[us] de fine. II. st.
 Will[elmu]s laet. VI. st.
 Joh. de hegghe[n]. XII. d
 Joh. nicholaij de wechle. I. d
 Arn. fili[us] godefridi de zieluoert. VI. d
 Goeswin[us] fili[us] martini. XII. d
 Petr[us] de scure[n] III. ob.
 Joh. de zieluoert. II. d
 Ziger[us] de palude. VI. d. pag.
 Henr. molitor. III. d
 Joh. de thimo. VIII. d
 Joh. fili[us] oliueri. VI. d
 (geïnterpoleerd : Arn. zeegh[er]s va[n] salfele. I. d de vastin-
 is die van Wechle van hoeren ghemeyner broecen III d die
 van Vlim[m]e[er]le van hoeren ghemeyner broecen. II. d g.
 oud.)
 (geïnterpoleerd : die van beerse van hoeren ghemeyner broe-
 cen III d. g. oud.)
 (geïnterpoleerd : It die van Vorsele va[n] huere ghemey-
 ne[n] vroenten II d oude g.)
 Su[mma]. III lb. XVII. st. III. ob

Kempische Bibliographie

SCHOLL (Dr S. H. - o. praen.) : DE GESCHIEDENIS VAN DE ARBEIDERSBEWEGING IN HET ARRONDISSEMENT TURNHOUT VOOR 1900 Uig. : Turnhout-Tilburg, 1950. 8° - 188 blz. - geïllustreerd.

Deze geschiedenis moest eenmaal geschreven worden. Z. E. Heer Dr S. H. Scholl heeft het gedaan op meesterlijke wijze. Hij heeft nagenoeg alle tijdsdocumenten - en dat is een grote hoop - aan een nauwgezet vergelijkend onderzoek onderworpen, en er de historische waarheid uit gepuurd. Waar die documenten veelal dag- en weekbladen zijn, is de moeilijkheid van de taak niet te onderschatten. Gelukkig blijkt de auteur voorzien van een solide kritische zin. Uit elke bladzijde spreekt zijn bekommernis om objectief te zijn in de voorstelling van toestanden en feiten, en om tot wetenschappelijk verantwoorde conclusies te komen. Alhoewel men in deze studie een warm hart voor de ontvoegingsstrijd van de arbeiders voelt kloppen, toch getuigt ze van een bewonderenswaardige sereniteit, die door geen spoor van polemische passie wordt ontstierd. Dit is des te merkwaardiger, daar het toch gaat om de «heroïsche tijd» van de arbeidersbeweging.

In een zevental flink gedocumenteerde hoofdstukken behandelt de schrijver : de algemene toestand tussen 1875 en 1900, en meer speciaal de sociale toestanden waarvan hij het klimaat treffend weet op te roepen ; de werkstakingen van 1872, 87, 90, 91, 97, 99 en 1900 ; het opkomend socialisme ; de houding der andere standen : boeren, adel, burgerij, geestelijkheid ; het ontstaan en de ontwikkeling van de Volksbond en van diens instellingen. Het oordeel dat de auteur in zijn algemeen besluit op hondige en duidelijke wijze formuleert, staat dan ook op vaste grond.

Het zal niemand ontgaan dat deze studie een onmisbare en uitstekende voorlichting biedt voor allen die met de arbeidersbeweging te maken hebben. Ze brengt tevens een geschiedkundige bijdrage van het hoogste belang.

A. Claes.

P. DEVOLDER UBERTINUS (o.f.m.) - DE MINDERBROEDERS TE TURNHOUT. 1650-1950. Uig. Mechelen, St-Franciscusdrukkerij, 1950 8° 113 blz. - geïllustreerd.

Een gelegenheidsuitgave naar aanleiding van het jubileum van het Minderbroedersklooster te Turnhout. In het voorwoord omlijnt de schrijver aldus zijn opzet : «... geen strikt wetenschappelijk werk..., dat alleen geleerden ter hand nemen ; maar... een boekje... dat de talrijke vrienden en weldoeners van het Turnhoutse klooster met genoegen kunnen doorlezen.»

De auteur heeft ruimschoots gebruik gemaakt van de zeer degelijke werken van P. Lucianus Ceyssens, «De Minderbroeders te Turnhout», en P. Emmanuel van Berlo, «L'Ordre des Frères Mineurs en Belgique», alsmede van het plaatselijk kloosterarchief.

E.P. Devolder heeft zich nauwgezet en op alleszins lofwaaardige wijze van zijn taak gekweten. Al brengt het werk weinig nieuwe historische

documentatie bij, toch is het niet zonder waarde. Op onderhoudende wijze geschreven, en met mooie foto's verlicht, kan dit boekje, beter dan zuiver historische werken, de kennis van het verleden der lokale stichtingen in bredere volkslagen verspreiden. En tevens waardering wekken voor de uiterst verdienstelijke en zo veelzijdige activiteit, op geestelijk en op sociaal gebied, van de populaire Turnhoutse «Bruin Paters».

A. Claes.

«T ZWAANTJE», VOLKSALMANAK VOOR HET LAND VAN HEIST
1951. Uitgegeven door de Heistse Heemkring «Die Zwane», 1950. - 8° -
96 blz. geïllustreerd.

Verleden jaar gaf de bloeiende heemkring van Heist-op-den-Berg, «Die Zwane», zijn eerste jaarboek uit, onder vorm van een volksalmanak. Van dat eerste Zwaantje mochten we destijds veel goeds zeggen, en we drukten de hoop uit dat het door vele andere zou mogen gevolgd worden. Hier is nu het tweede, 't Zwaantje voor 1951, en het moet voor zijn ouder broertje in niets onderdoen. Integendeel.

In dit fris en keurig uitgegeven boek komen flink gedocumenteerde heemkundige bijdragen voor, die niet alleen de Heistse, maar alle heemkundigen zullen interesseren. René Lambrechts wijdt er een «danzbare hulder» - eigenlijk een bondig maar levendig geschetste biographie aan de Heistse Nachtegaal Theofiel Anthoni, in leven leraar aan het Conservatorium te Brussel. Lodewijk Liekens brengt het tweede deel van zijn zeer lezenswaardige studie over «Wat de wegen van ons Heistse heem ons openbaarden». E.H. Dr A. Nauwelaerts handelt over «Hoe men de Bremkapel van Putte versjacherde in de Franse tijd». Jef Van den Brande houdt een botanisch praatje over de Klokijsgentiaan (*Gentiana pneumonanthe* L.), een tamelijke zeldzame plant die men soms in de Goren aantroft, en hij weet daarover onvermoede bijzonderheden te vertellen. Met zijn welbekende grondigheid handelt Dr Jozef Weyns in een lange en overvloedige gestaafe studie over «Onze Kempische Bornputten». Van de hand van Lodewijk Liekens zijn er nog interessante aantekeningen over «Hulshout en zijn Heren». Met «De Huiszwaluw» weet Jef Van den Brande nogmaals de lezer te boeien. René Lambrechts heeft het op prettige wijze over «Kwapoetsen uit grootvaders tijd». Tussen al die leerrijke bijdragen in, vindt men tal van leuke anecdoten en plezante moppen gestrooid. En achteraan komen dan allerlei nuttige inlichtingen. Prachtige kunstfoto's en keurig uitgevoerde tekeningen dragen er toe bij om van deze volksalmanak een mooie uitgave te maken, die door bibliophielen zal gezocht worden.

De Heistse heemkring «Die Zwane» verdient alle lof om dit nieuwe jaarboek dat we een ruime verspreiding toewensen.

A. Claes

Kon. Geschied- en Oudheidkundige Kring der Antwerpse Kempen

«TAXANDRIA»

Ledenlijst 1950

Erelid:

E.P. Dr. Prof. J. VAN MIERLO, s.J., O.L.V. College, Frankrijklei, Antwerpen.

Beschermende en Gewone leden:

AANGENOMEN BIBLIOTEEK te Gierle.

Hr Jozef AERTS, bediende, nieuwe kaai, 77, Turnhout.

Hr Jozef ANDELIHOF-SMETS, drukker, de merodelei, 140 Turnhout.

Hr. Jos APPELS, bockhandelaar, Otterstraat, 17, Turnhout.

ARRONDISSEMENTSWERKERSVERBOND, Krite Begijnenstraat, 25, Turnhout.

Hr Fern. VAN BAEL, Ere-Agent der Nationale Bank, Otterstraat, 14, Turnhout.

Hr. Ch.-Alfons VAN BAEL-CEULEMANS, Nijveraar, Oude Vaartstraat, Turnhout.

BANQUE DE LA SOCIETE GENERALE DE BELGIQUE, de Merodelei, Turnhout.

Hr. Jan BASTIAENSEN, Ambtenaar, Villa «Hilderose», Vosselaar.

Hr. Henri BAUWERAERTS, Burg-meester, Paterstraat, Turnhout.

Hr. Fern. BAVELAAR, Handelaar, Patersstraat, 44, Turnhout.

Hr. Jos DE BEER, conservator, Sterckxhof, Deurne.

Hr. Henri BEYENS, Ingenieur, de Merodelei, 257, Turnhout.

Hr. Victor BIERMANS, Schoolbestuurder, Deken Adamstraat, 67, Turnhout.

OPENBARE AANGENOMEN BOEKERIJ, p/adr. Hr. J. VAN GERVEN, Warandestraat, 61, Turnhout.

OPENBARE GEMEENTELIJKE BOEKERIJ, p/adr. Hr. Leon OP DE BEECK, Van der Bekenlaan, Oud-Turnhout.

Z. Ex. den Heer A.F.J. DE BOODT, Minister van Wederopbouw, Grote Markt, 31, Turnhout.

Zeer Eerw. Heer Henri BOOGAERS, Pastoor te Poppel.

Hr. J. BOOGAERS-LUYCKX, Handelaar, Otterstraat, 95, Turnhout.

Mej. Adeline BOONE, Herenthalsstraat, 24, Turnhout.

Hr. Albert BOONE, Voorzitter der Rechtbank, Koningin-Astridlaan, Turnhout.

Hr. François BOONE, Herenthalsstraat, 24, Turnhout.

Hr. Jacques BOONE, Hoogstudent, Graatakker, Turnhout.

Hr. Jules BOONE, Hoogstudent, Graatakker, Turnhout.

Mevr. Wed. Louis BOONE. Herenthalsstraat, 28, Turnhout.
Baron Raymond DE BORREKENS, Burgemeester, Vorselaar.
Hr. L. VAN BROECKHOVEN, Handelaar, Markt, 25, Geel.
Zeer Eerw. Heer Jozef BROUWERS, Pastoor te Herenthout.
Hr. Dr. J. BRUYNEEL, Schepene, Zandhoven.

Hr. Jean CARON, kunsttekenaar, Grote Markt, Turnhout.
Mevr. Jules CARON, de Merodelei, Turnhout.
Mevr. Alb. CARON. Warandestraat, Turnhout.
Hr. René CARON, beheerder, Grote Markt, Turnhout.
Hr. J. CEULEMANS, Notaris, de Merodelei, Turnhout.
Hr. A.W.CLAES-RAEYMAECKERS, inspecteur L.O. Oude Vaartstraat,
24, Turnhout.
Hr. Jos CLAESSEN, Kuntschilder, Kerkstraat, 19, Oud-Turnhout.
Hr. Alphonse DE CLERCQ, vrederechter te Turnhout, Mol.
Zeer Eerw. Heer L. COVELIERS, Pastoor te Arendonk.
Hr. Gustaaf CROLS, Schepene, Oude Vaartstraat, 27, Turnhout.
Eerw. Heer Jozef CUYPERS, Onderpastoor, St.Maartens-Lennik.

Hr. Dr. DAELMANS, Dgnefstraat, Turnhout.
Hr. Cesar DAFMS, Handelaar, de Merodelei, 126, Turnhout.
E.H. Martin DELAET, pastoor te Herenthout.
Hr. Jos DEPAUW, ingenieur, Prins Boudewijnlaan, 1, Turnhout.
Hr. Jozef DERBOVEN, W. Van Laarstraat, 34, Berchem-Autwerpen.
Movr. Th. DERGENT-BOUVIN, schepene, Gierledreef, 33, Turnhout.
Hr. Dr. A. DEVRIENDT, St. Antoniusstraat, 22, Turnhout.
Hr. Fern. DIERCKX, notaris, Gasthuisstraat, 7, Turnhout.
Eerw. Heer Jozef VAN DIJCK, onderpastoor, dorp 87, te Berlaer bij Lier.
Eerw. Heer A. DOBBELEERS, rustend Pastoor, Gasthuis, Hoogstra-
ten.
Hr. Dr. A. VAN DONINCK, Passtraat, Geel.
Hr. L. VAN DONINCK, Nijveraar, Vaart, Geel.
Eerw. Heer Louis DOX, Pastoor te Zoersel.
Hr. Paul Louis DUPONT, Dokter in de Wetenschappen, te Arendonk.

Hr. R. VAN DEN ECKHAUT, atheneumleraar, Mermansstraat, 59,
Turnhout.
Eerw. Heer Raymond EGGERS, Legeralmoezenier, Lichtaart.
Hr. Jos EMBRECHTS, Oud-Burgemeester, Oud-Turnhout.
Hr. Gabriel de L'ESCAILLE, beheerder, kasteel Severdonk, Turnhout.

Hr. M. FLEERACKERS, nijveraar, de Merodelei, Turnhout.
Baron Jean du FOUR, nijveraar, Grote Markt, 41 Turnhout.
Eerw. Heer FRICKEL, Pastoor Begijnhof, 76, Turnhout.

Hr. Gaston DE GEETER, Ingenieur-bestuurder der Stadswerken, Gul-
densporenlei, 14, Turnhout.

GEMEENTEBESTUUR te Beerse

„ „ te Geel

GEMEENTEBESTUUR te Herentals

"	"	te Meerhout
"	"	te Meerle
"	"	te Mol
"	"	te Oolen
"	"	te St-Pieters-Lille
"	"	to Tongerlo
"	"	te Weelde
"	"	te Turnhout
"	"	te Ravels

Hr. Jos GEVERS, Garagehouder, Otterstraat, Turnhout.

Hr. Karel GILS-DOCKX, Druivenstraat, 11, Turnhout.

Hoogerw. Hr. Prelaat GHESQUIERE, Abdij, Averbode.

Hr. Adr. GLENISSON-ROMMENS, Burgemeester, Heiend, Meerle.

Hr. Antoon VAN GOOL, Schoolhoofd, Kerkstraat, Raevens.

Hr. Jozef GOOTS, onderwijzer, Dessel.

Hr. Ch. GORIS, Antiquair, Graatakker, 67, Turnhout.

Hr. Jan GORIS, Vrijheid, 119, Arendonk.

Hr. Dr. Jan VAN GORP, Ere-Atheneum-leraar, Pastorijsstraat, 2b, Kasterlee.

Klooster HELLIG GRAF, Patersstraat, 26, Turnhout.

Hr. Lodewijk GRIETENS, Ere-Schoolbestuurder, Veldstraat, 19, Meerhout.

Hr. René DE GROUX, Kunstschilder, Oostmalle.

Boekhandel GUDRUN, Em. Jacquemainlaan, 98-100, Brussel.

Hr. André VAN HAL, Patersstraat 22, Turnhout.

Hr. Charles VAN HAL, Rechter, Justitiestraat 27, Antwerpen.

Eerw. Heer Paul VAN HAL, Parklaan 6, Halle (Brabant).

Hr. Gerard VAN DE HEYNING, Algemene Aannemer, Oude Vaartstraat 64, Turnhout.

Hr. Emiel VAN HEMELDONCK, Hooftinspecteur L.O. Letterkundige, Vosselaar.

Hr. Jos HENDRICKX, Mermansstraat 17, Turnhout.

Hr. Jan HENDRICKX, Beheerder Mermansstraat 1, Turnhout.

Hr. Alfons VAN HOECK, Oud-Burgemeester, Deken Adamsstraat, Turnhout.

Hr. Antoine VAN DEN HOVE D'ERTSENRIJCK, Rechter, Mermansstraat, 6, Turnhout.

Mevr. Wwe Louis VAN DEN HULLE, V.V.Halstraat 1, Turnhout.

Hr. J. VAN IN, senator, Vredeberg, 10, Lier.

Hr. F. JACOBS, te Oolen.

Hr. L. J. JANSSEN, nijveraar, de Merodelei, 64, Turnhout.

Hr. F. JANSSENS-BERTELS, handelaar, Gasthuisstraat, 52, Turnhout.

Hr. H. DE JONGH, onderwijzer te Beerse.

ST JOZEF COLLEGE, Koningin-Astridlaan, Turnhout.

Hr. A. KEERSMAEKERS, atheneunderaar, Eliaabethlei, 13, Turnhout.

Hr. FR. KEMPENEERS, hoofdinspecteur I.O. te Bauwel.

Hr. FR. KEUPPENS, Otterstraat, 72, Turnhout.

Eerw. Heer KRAMER, kapelaan te Baarle-Nassau.

KREDIETBANK VOOR HANDEL EN NIJVERHEID, Renier Snieters
straat, 1, Turnhout.

Mevr. Ch. KRUYFHOEFT, Victor van Halstraat, 2 Turnhout.

Zeer Eerw. Heer DE LAET, rustend Pastoor, gesticht H. Hart, Altena
Kontich.

Zeer Eerw. Heer J. LAUWEREYS, Pastoor-Deken te Hoogstraten.

Hr. Fr. LE PAIGE, procureur des Konings, Leopoldstraat, 18, Turnhout.

Hr. A. LEYSEN, ere-stadssecretaris, Otterstraat, Turnhout.

Eerw. P. LOUIS, rue de la Providence, 10, Marchienne-au-Pont.

AANGENOMEN LAGERE MEISJESSCHOOL MARIA-MIDDELAERES,
Tramstraat, 24, Turnhout.

Hr. Jean Marie MASSET, Agent der Nationale Bank, de Merodelei, 13,
T/S.

Eerw. Heer Joris MATTHEUSSEN, pastoor, kerkplaats, 1, St. Anto-
nius-Brecht.

Eerw. Pater Petrus Baptista DE MEYER, o.f.m., Patersstraat, 134, T/S.
Prins de MERODE-WESTERLOO, Westerloo.

Hr. Jos MESMAECKERS, nijveraar, Gasthuisstraat, 11, T/S.

Hr. J. MICHIEL, Notaris, Hoogstraten.

Hr. Jan VAN MIERLO, nijveraar, steenweg op Mol, S/T.

Eerwaarde Paters MINDERBROEDERS, Patersstraat, 134, T/S.

Hr. August MISONNE, de Merodelei, 196, T/S.

Hr. Jozef MISONNE, Kasteel «Zwaneven», Ond-Turnhout.

Dokter Louis NEEFS, Korte Begijnenstraat, 16, T/S.

Zeer Eerw. Heer Kanunnik J. NIEUWENHUYSEN, archivaris, Abdij
Postel.

Hr. Jos. VAN NOOTEN, kino & fotohandel, de Merodelei, T/S.

Hr. J.J. NOOYENS, leeraar, Lundenstraat, 41, Deurne.

Hr. Vital VAN NUTTEN, landhouwingenieur te Essen.

Zeer Eerw. Heer Hendrik NUYTS, Pastoor te Ezaert-Mol.

Eerw. Heer J. NUYTS, Aalmoezenier van de Gefangenis, de Merodelei,
189, T/S.

Hr. Charles VAN NEYEN, Tempelhof te Beerse.

Dokter Adr. H.P. OOMEN, de Merodelei, 159, T/S.

Hr. Frans PEETERS, bankbestuurder, Sint Antoniusstraat, 1, T/S.

Hr. Raymond PEETERS, stadsarchivaris, Otterstraat, 3, T/S.

Eerw. Heer Albert POLUS, onderpastoor, kasteel, Tielen.

Dokter Frans PROOST, Begijnenstraat, T/S.

Eerw. Heer A. QUETS, aalmoezenier, Handelslei, 81, St-Antonius-Brecht.

Heer Louis RAEYMAEKERS, onderwijzer, de Merodelei, 284, T/S.

Hr. Léon van RAVENSTIJN, Warandestraat, 30, T/S.

Hr. Flor. REGEMEUTER, onderwijzer, Beirenmolenstraat, 1, T/S.

Hr. Jos ROELANTS, griffier, Zandhoven.

Zijne Eminentie Kard. VAN ROEY, Aartsbisschop, Mechelen.

Hr. R.F. VAN ROEY, architect, Borgerhoutstraat, 263, Rijkbevorsel.

Hr. Alois ROMMENS, Notaris, Meer.

Zeer Eerw. Heer Constant ROOSENS, Pastoor, 's Gravenwezel.

Hr. Joseph ROYMANS, Handelaar, Gasthuisstraat, 65, T/S.

Hr. Marcel SAS, stadsbediende, Korte Mermansstraat, T/S.

Eerw. Pater K. SCHOETERS, S.J. Apostolische School, Oude Beersebaan, T/S.

School van het H. HART, Corbeelsstraat, T/S.

School Ste-AGNES, Apostolickenstraat, 18, T/S.

School voor MEISJES, Albertstraat, T/S.

Mevr. Wed. Jozef SIMONS, Steenweg op Mol, 10 bis, T/S.

Hr. J. SMETS, studieprefekt van het Kon. Atheneum, de Merodelei, 249, T/S.

Hr. Edw. SMOLDEREN, Advokaat, Warandestraat, 26, T/S.

Hr. Frans SMULDERS, Grote Markt, 16, T/S.

Heer Edw. SNEYERS, Ere-Schoolopziener, Retie.

Hr. André DE SOMER, Advokaat, Graatakker, 11, T/S.

Hr. August DE SOMER-MESMAECKERS, Nijveraar, de Merodelei, 92, T/S.

Hr. P.W. SOMERS, Drukkerijbestuurder, Leopoldstraat, 10, T/S.

Hr. August SPAEPEN, Schoolbestuurder, Schoolstraat, 21, T/S.

Hr. Jan STAKENBORGHs, café «Zomerlust», Steenweg op Mol, Oud-Turnhout.

STADSBIBLIOTHEEK, Conscienceplein, Antwerpen.

STEDELIJKE OPENBARE BIBLIOTHEEK, Blindenstraat, 19, Antwerpen.

Hr. Joseph STEVENS, Ingenieur, Victor van Halstraat, 8, T/S.

Eerw. Pater Dr. D.A. STRACKE, Ruusbroec-Genootschap, Prinsstraat, 17, Antwerpen.

Hr. Alfons STRIJMANS, Beeldhouwer, Marialei, 35, Antwerpen.

Hr. Jules STUYCK, onderwijzer, Graatakker, 130, T/S.

Zeer Eerw. Heer Kanunnik Raph. TAMBUYSER, Archief van het Aartsbisdom, Mechelen.

Mevrouw Jules TAEYMANS, de Merodelei, 37, T/S

Zeer Eerw. Heer Jan THIJS, Pastoor te Vosselaar.

Mej. Anne TITS, Atheneumlerares, p/adr. Raedts, Zegeplaats, T/S.

Baron Henri de TRONNOY, Tongerloo.

Eerw. Paters TRAPPISTEN, Westmalle.

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK, Leuven.

Eerw. Zusters **URSULINEN**, Gierle.

Dokter Herman **VANHOVE**, Renier Sniedersstr. 45, T/S.

Hr. Francis **DE VEL**, Advokaat, Victor van Halstraat, 2, T/S.

Hr. Marcel **DE VEL**, Nijveraar, Mermansstraat, 22 T/S.

Hr. Mart. van de **VEN**, onderwijzer, Hoogbraak, 61, Baarle-Hertog.

Hr. Frans **VERBIEST**, Atheneumleraar, Van Notenstraat, 124, Deurne-Zuid.

Zeer Eerw. Heer Jozef Remi **VERELLEN**, Begijnhof, 11, Herentals.

Hr. Dr. August **VERHAERT**, Schoolbestuurder, Kuiperstraat, 10, Vosselaar.

Mevr. Alf. **VERSTEYLEN**, Herentalsstraat, T/S.

Hr. Jan **VERSHUEREN**, Apotheker, Grote Markt, T/S.

Hr. Benoit **VERSTEYLEN**, Nijveraar, St. Antoniusstraat, T/S

Hr. August **VERSTRAELEN**, Onderwijzer, Schuttershofstraat, 6, Merksplas.

Hr. Alfons **VERWAEST**, Nijveraar, Gasthuisstraat, 58, T/S.

SINT VICTOR-INSTITUUT, Kasteelplaats, T/S.

Sint **VICTORSKRING**, p/adr. C. Dergent, Voorzitter, Gierledreef, 33, T/S.

Hr. Alf. **DE VOS**, Bestendige Gedeputeerde, Villa «Malpertuus» Vosselaar.

Mej. Jeanne **WATERSCHOOT**, Boekhandel, Gasthuisstraat, 26, T/S.

Zeer Eerw. Heer Alf. **WOUTERS**, Pastoor-Deken, Warandestraat, T/S.

Eerw. Zusters der **CHRISTELIJKE SCHOLEN**, te Vosselaar.

Ruildienst :

KONINKL. ACADEMIE VAN WETENSCHAPPEN, LETTEREN EN SCHONE KUNSTEN VAN BELGIE, Brussel.

KONINKL. ACADEMIE VOOR OUDHEIDKUNDE VAN BELGIE, p/adr. Prof. A. Jansen, Van Schoonbekestraat, 79, Antwerpen.

ARCHIEF DER EE. PP. MINDERBROEDERS, te St-Truiden.

BELGISCHE BIBLIOGRAPHIE, KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, Museumstraat, 5, Brussel.

BIBLIOTHEEK DER BENEDIKTIJNER ABDIJ, Atligem.

KON. COMMISSIE VOOR MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN, Wetstraat, 161, Brussel.

BRABANTS HEEM, p/adr. H. H. Mandos, Rechtstraat, 63, Eindhoven.

BRABANTSCHE FOLKLORE, Oud Koornhuis, Brussel.

COLLECTANEA MECHLINIENSIA, F. de Merodestraat, 18, Mechelen.

KONINKL. COMMISSIE VOOR KUNST EN OUDHEIDKUNDE, p/adr.

Hr. J. Houbar, Juliette Wijtmansstraat, 63, Elsene.

COMMISSION ROYALE D'HISTOIRE, PALEIS DER ACADEMIEN, Brussel.

«**EIGEN SCHOON**» & «**DE BRABANDER**», Landgoed Ossegem, Laken.

- FEDERATIE DER GESCHIED- & OUDHEIDKUNDIGE KRINGEN
VAN LIMBURG, Bampslaan, 8, Hasselt.
- oudheidkundige Kring van Waasland, p/adr. Hr. Alb.
Buvé, Kalkstraat, 7, St-Niklaas.
- GESCHIED- & OUDHEIDKUNDIGE Kring, Kortrijk.
- Hr GOUVERNEUR DER PROVINCIE ANTWERPEN, Antwerpen.
- HOOGSTRATENS OUDHEIDKUNDIGE Kring, te Hoogstraten.
- INSTITUT ARCHEOLOGIQUE DU LUXEMBOURG, rue de Virton,
14, Arlon.
- KONINKLIJKE Kring voor OUDHEIDKUNDE, p/adr. D. H. Jo-
sen, Kon. Astridlaan, 37, Mechelen.
- «MAASGOUW», Limburgs Geschied- & Oudheidkundig Genootschap, Len-
culenstraat, 33, Maastricht (Nederl.)
- MAATSCHAPPIJ voor GESCHIEDENIS EN OUDHEIDKUNDE,
p/adr. Prof. Dhont, Volderstraat, 24, Gent.
- MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING VAN DE GESCHIED- EN
OUDHEIDKUNDE, Brugge.
- BIBLIOTHEEK VAN DE KONINKL. MUSEA voor KUNST EN
GESCHIEDENIS, Jubelpark, Brussel.
- BIBLIOTHEEK VERENIGING voor NATUUR EN STEDENSCHOON,
Belgielei, 127, Antwerpen.
- MINISTERIE VAN OPENBAAR ONDERWIJS, Afd. Schone Kunsten,
Waterloolaan, 34, Brussel.
- «DE ORANJEBOOM» p/adr. Hr. P. Scherft, Fr. Rooseveltlaan, 62, Breda
- «HET OUDE LAND VAN LOON» p/adr. Provinciale Wetenschappelijke
Bibliotheek, Begijnhof, Hasselt.
- KONINKL. OUDHEIDKUNDIGE Kring, Antwerpen.
- oudheidkundige Kring te Essen.
- PROVINCIAAL BESTUUR, Antwerpen
- PROVINCIAAL GENOOTSCHAP VAN KUNSTEN EN WETENSCHAP-
PEN IN NOORD-BRABANT, p/adr. Mej. C. Ingen-Housz, Bibliothe-
caresse, 's Hertogenbosch (Nederland).
- VLAAMSE TOPONYMISCHE VERENIGING, p/adr. Prof. Dr. Van de
Weyer, Universiteitsbibliotheek, Leuven.

Algemene Inhoudstafel Jg. 1950

		Blz.
<i>E. P. P. B. de Meyer.</i> - De parochie Ravels	3	- 19
<i>E. H. J. R. Verellen.</i> - De keuren van Herentals (1410-1567)	20	- 36
	89	- 108
<i>E. H. J. R. Verellen.</i> - Analytische inventaris van het tweede keurboek van Herentals 1575 - 1796)	183	- 186
<i>E. H. E. Sledsens.</i> - Wetenswaardigheden over het centrum van Oud-Geel	37	- 43
<i>Drs Fr. Verbiest.</i> - Een Bergens polypticum met documenten over Herentals	44	- 49
<i>E. H. J. Nuyts.</i> - Jaarverslag 1949	50	- 53
<i>F. J. Nooyens.</i> - Naamklapper op het weeska-merarchief van Baarle-Hertog	54	- 58
	109	- 117
<i>Raym. Peeters.</i> - Een stuk zestiende eeuwse we-gengeschiedenis : de brug te Bruy-stel op de baan Breda-Turnhout-Diest	59	- 75
<i>E. P. Mag. Dr. B. L. Van Helmond.</i> - Groot-Kempische kultuurdagen	78	- 79
<i>E. P. R. Th. Van den Bergh.</i> - Oude kerkor-gels in de Kempen.	85	- 88
<i>K. van Nijen.</i> - Uit het archief van Beerse	118	- 124
<i>E. H. E. Sledsens.</i> - Oude huizen te Geel	125	- 129
<i>E. Zr. Maria Hereswitha.</i> - De vestiging van het Norbertinessenklooster te Turnhout	130	- 134
<i>Raym. Peeters.</i> - Een gebeeldhouwde schil-derijlijst van Jan Cosijns	135	- 139
<i>E. P. P. B. de Meyer.</i> - De kapelanie van St. Jan Baptista te Weelde-Straat	149	- 166

	Blz.
<i>Drs. F. Verbiest.</i> - Een eerste twist tussen de Olenaars en hun pastoor. 1724	167 - 169
<i>Drs. F. Verbiest.</i> - Waren de Olenaars lompe boeren ?	169 - 172
<i>Drs. F. Verbiest.</i> - Een tweede twist tussen de Olenaars en hun herder	172 - 178
<i>Archivalisch kleingoed.</i> - «Simpel» en «Klein» Poederlee in 1542 (<i>F. Verbiest</i>) ; Getuigenschrift voor N.F. Bols, heer van Arendonk, 1733 (<i>F.J. Nooyens</i>) ; Aanstelling van een ijkmeester te Weelde, 1736 (<i>F.J. Nooyens</i>) ; Vreselijke hagelslag te Weelde, 1737 (<i>F.J. Nooyens</i>) ; Simon Verepaeus (1522 - 1598) te Turnhout (<i>E. Sneyers</i>).	179 - 182
<i>Drs. F. Verbiest.</i> - De oudste Turnhoutse cijnsen ? De cijnsrollen van het Land van Turnhout (1340)	187 - 239
RUBRIEKEN :	
Kempische kronijk	78 - 79 140 - 143
Kempische bibliographie	80 - 82 144 - 148 240 - 241
<i>Ledenlijst 1950</i>	242 - 248
<i>Algemene Inhoudstafel jaargang 1950</i>	249 - 250

Inhoudsopgave

	Blz.
<i>E. P. P. B. de Meyer</i> — De Kapelanie van St. Jan Baptista te Weelde-Straat	149-166
<i>Drs. F. Verbiest</i> . — Een eerste twist tussen de Olen- aars en hun pastoor. 1754	167-169
<i>Drs. F. Verbiest</i> . — Waren de Olenaars lompe boe- ren ?	169-172
<i>Drs. F. Verbiest</i> . — Een tweede twist tussen de Olen- aars en hun herder	172-178
<i>Archivalisch kleingoed</i> . — «Simpel» en «Klein» Poe- derlee in 1542 (<i>F. Verbiest</i>) ; Getuigenschrift voor N.F. Bols, heer v. Arendonk. 1733 (<i>F.J. Nooyens</i>) ; Aanstelling van een ijkmeester te Weelde, 1736 (<i>F.J. Nooyens</i>) ; Vreselijke ha- gelslag te Weelde, 1737 (<i>F.J. Nooyens</i>) ; Si- mon Verepaeus (1522-1598) te Turnhout (<i>E. Sneyers</i>).	179-182
<i>E. H. J. R. Verellen</i> . — Analytische inventaris van het tweede keurboek van Herentals (1575-1796)	183-186
<i>Drs. F. Verbiest</i> . — De oudste Turnhoutse cijnsen ? De cijnsrollen van het Land van Turnhout (1340)	187-239
<i>Kempische bibliographie</i> :	240-241
<i>Scholl (Dr S.H. - o. praem)</i> . De geschiedenis van de arbeidersbeweging in het arron- dissement Turnhout voor 1900	
<i>P. Ubertinus Devolder (o.f.m.)</i> . De Minder- broeders te Turnhout. 1650-1950.	
't Zwaantje, Volksalmanak voor het Land van Heist, 1951.	
<i>Ledenlijst 1950</i> .	242-248
<i>Algemene Inhoudstafel Jaargang 1950</i>	249-250